

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Laurea Leppävaaran uusien oppimistilojen käyttö- ja tyytyväisyys selvitys

Hyvärinen, Miika

2015 Laurea Lohja

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Lohja

Laurea Leppävaaran uusien oppimistilojen käyttö- ja tyytyväisyys selvitys

Miika Hyvärinen
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Syyskuu, 2015

Miika Hyvärinen

Laurea Leppävaaran uusien oppimistilojen käyttö- ja tyytyväisyys selvitys

Vuosi 2015

Sivumäärä 78

Tämä tutkielmakeskeinen opinnäytetyö toteutettiin Laurea-ammattikorkeakoulun Leppävaaran kampukselle. Kampukselle tehtiin 2014 kesän aikana uudet oppimistilat 253, 234 + 234A. Tarkoituksena oli selvittää, miten tiloja käytetään ja kuinka tyytyväisiä käyttäjät olivat oppimistiloihin. Uudet tilat laadittiin palvelumuotoiluopiskelijoita ajatellen ja ne poikkeavat tavallisista luokista erilaisen toiminnallisuuden, kalustuksen, sisustuksen ja muotoilun osalta.

Opinnäytetyön teoriaosuus sisälsi kuvauksia oppimisympäristön vaikutuksesta oppimiseen, sekä millaista vuorovaikutusta tilan ja toimijan välillä on. Omana lukunaan käsiteltiin hyvinvointia ja kouluissakin yleistä virtuaaliympäristöä. Lisäksi tarkasteltiin, millainen vaikutus tilan tarjolla on opiskelijoiden käyttäytymiseen. Laadukkuuden ja tyytyväisyyden välistä yhteyttä kuvattiin omana lukunaan.

Tutkimuksen aineistona oli käytetty helmi-maaliskuussa 2015 kerättyä havainnointi- kysely- ja haastatteluaineistoa. Tutkimuksessa selvitettiin uusien tilojen vaikutusta opiskelijoiden motivaatioon, luovuuteen ja oppimiseen. Lisäksi haluttiin saada selville tilojen varustukseen liittyviä asioita. Opetustiloissa on käytetty perinteisestä luokasta poikkeavaa värimaailmaa ja kalusteratkaisuja. Tarkoituksena oli toteuttaa oppimistilat, joissa kalusteiden uudelleenjärjestely on helppoa ja tilat palvelevat palvelumuotoilun lisäksi muutakin käyttöä.

Tutkimustulosten perusteella tilat olivat parhaimmillaan ryhmä-, suunnittelu- ja pajaröyryskentelyssä. Osa opiskelijoista koki tilojen kalusteiden ergonomian huonoina pitkissä luennoissa ja osa opiskelijoista joutui istumaan selkää opettajaan päin. Kokonaisuudessaan tilat koettiin inspiroivina, viihtyisinä ja tilojen estetiikasta pidettiin. Moniaistillisten kokemusten perusteella tilojen suuri koko mahdollisti hyvän ilmanvaihdon. Valaistus ja kuuluvuus olivat riittäviä tutkimustulosten perusteella. Tyytyväisyyttä lisäävinä asioina koettiin muun muassa tiloissa oleva keino, värimaailma ja rento tunnelma. Ryhmätyöskentely koettiin erityisen helppona johtuen kalusteratkaisuista ja normaali luokkaa poikkeavasta muodosta. Oppimistiloissa käytettiin usein omaa älypuhelinia ja muita kannettavia laitteita. Sähköpistokkeiden määrä ja sijainti koettiin ongelmallisina.

Jatkotutkimuksena voisi selvittää, millaiset eri opetustavat soveltuisivat parhaiten luoviin oppimistiloihin. Toinen aihe voisi olla tutkimustuloksista saatujen mielipiteiden pohjalta muokatut tavalliset luokat. Tämä toiminnallinen tutkimus voisi sisältää uusien värien ja kalusteiden testaamista tavallisissa luokahuoneissa ja näiden vaikutuksia opiskelijoihin.

Asiasanat: tilojen tarjonta, oppimistilat, luova tila, oppimisympäristö

Miika Hyvärinen

The research on the utilization of and satisfaction with the Laurea Leppävaara's new learning spaces

Year	2015	Pages	78
------	------	-------	----

This treatise-based thesis was carried out in Laurea University of Applied Sciences' Campus of Leppävaara. During the summer of 2014, the campus received new learning spaces 253, 234 + 234A. The purpose of the thesis was to investigate how the learning spaces were utilized, as well as to find out contentment among the users concerning them. The new spaces were made specifically for the Service design students and they stand out from the ordinary class rooms in terms of different functionality, furnishing, interior decoration and design.

The theory part of the thesis included descriptions of the effects of the learning environment towards learning and the type of interaction between the space and the student. The well-being of the students and the ever more common virtual environments were addressed in their own chapter. Also, thought was given as to what sort of effect the affordance of the learning space has towards the behavior of the students. The connection between quality and satisfaction was treated in its own chapter.

The sources used in the research were observational, inquiry and interview material gathered in the period of February-March of 2015. One point of the research was to determine how the new spaces affected the students' motivation, creativity and learning. Also, there was a purpose to find out issues concerning the equipment of the spaces. In the new learning spaces there has been an implementation of different solutions of pieces of furniture and of the world of color. The purpose was to achieve learning spaces in which the rearrangement of the furniture was easy and the spaces served other usage besides the Service design as well.

According to the results of the research, the spaces functioned best in group, design, and workshop-type studying. Some of the students felt that the ergonomics of the furniture was poor during the long lectures and some of the students were positioned with their backs towards the teacher. As a whole, the spaces were experienced as inspiring, cozy and the aesthetics of the spaces were found pleasant. From the multisensual experiences it was established that the large size of the spaces enabled a proper ventilation. The lighting and audibility were sufficient according to the results of the research. A swing, the world of color and the casual atmosphere were experienced as factors increasing the contentment. Teamwork was seen especially easy due to the solutions with the furniture and the shape of the spaces differing from normal class rooms. In the learning spaces, students' own smartphones and other portable devices were often put to use. The number and the location of the power plugs was thought to be problematic.

One theme for further research might be to investigate what different methods of teaching would be best suited to the creative learning spaces. Another topic for a research could be ordinary class rooms that have been adjusted according to the opinions gathered from the results of the research. This practice-based thesis could include the testing of the new colors and furniture in the ordinary classrooms and the effects of these features on the students.

Keywords: affordance of the spaces, learning spaces, creative space, studying environment

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Tarkoitus ja tavoite	6
1.2	Tutkimusongelma	7
1.3	Raportin rakenne	7
2	Teoreettinen viitekehys	8
2.1	Tyytyväisyys kokemuksena	10
2.1.1	Laatu ja laadun kokemus	10
2.1.2	Laatu ja tyytyväisyys	12
2.2	Oppimisympäristö	13
2.2.1	Tilan tarjoumat	16
2.2.2	Oppijan ja tilan vuorovaikutus	19
2.2.3	Hyvinvointi	20
3	Toiminnallinen viitekehys	22
3.1	Laurea-ammattikorkeakoulu	22
3.2	Laurea Leppävaaran uudet oppimistilat	23
4	Tutkimuksen toteuttaminen	27
4.1	Tutkimusmenetelmien kuvaus	28
4.1.1	Laadullinen tutkimus	29
4.1.2	Määrällinen tutkimus	31
4.2	Tutkimusaineiston keruun ja analysoinnin menetelmät	33
4.2.1	Havainnointi	33
4.2.2	Ryhmähaastattelu	34
4.2.3	Kyselytutkimus	35
4.3	Tutkimustulosten esittely	36
4.3.1	Havainnoinnin tulokset	37
4.3.2	Ryhmähaastattelun tulokset	39
4.3.3	Kyselytutkimuksen tulokset	42
4.4	Yhteenveto tutkimuksen tuloksista	56
5	Johtopäätökset	59
5.1	Tutkimuksen luotettavuuden arvionti	61
5.2	Jatkotutkimuksen aiheet	64
	Lähteet	66
	Kuvat	69
	Kuviot	70
	Taulukot	71
	Liitteet	72

1 Johdanto

Fyysisillä puitteilla ja tilaratkaisuilla voidaan vaikuttaa oppimiseen. Perinteinen luokkatila ei tue kehittämispohjaista oppimista ja ryhmätyöskentelyä parhaalla mahdollisella tavalla. Oppimistilojen on uudistuttava samalla kun oppiminen uudistuu. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan uudenlaisten oppimistilojen tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämistä.

Opinnäytetyön laatimiselle tuli tarvetta, kun Laurea Leppävaaraan laadittiin uudet oppimistilat. Tarkoituksena on selvittää Laurea Leppävaaran opiskelijoiden tilojen käyttötapoja, joten asian selvittämiseksi opinnäytetyöstä muodostuu tutkimustyyppinen. Työn ulkopuolelle on rajattu Laurea Leppävaaran uusi opettajanhuone, jonka toteutus mukailee uusien oppimistilojen tyyliä. Tutkimusvaiheessa on haluttu jättää ulkopuolelle kaikki opiskelijat, jotka eivät ole käyttäneet tiloja. Tutkimusmenetelminä on käytetty havainnointia, ryhmähaastattelua ja kyselylomaketta.

Opinnäytetyötä päätettiin alkaa laatimaan, koska aihe vaikutti mielenkiintoiselta ja ajankohtaiselta. Työn aloituksesta sovittiin Leppävaaran kampuksen yhteyshenkilö Elina Pohjan kanssa. Toteutustavalle annettiin melko vapaat kädet, joten työ aloitettiin tarkalla tutustumisella tutkimuksen kohteeseen ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin. Eräässä kouluprojektissa työskennellessäni kartoitin maailmalla olevia luovia työtiloja, joten syventyminen tätä aihetta kohtaan kiinnosti.

Teoriaosiossa syvennyttään muun muassa erilaisiin oppimisympäristöihin, tyytyväisyyteen ja tilan tarjouma-käsitteeseen. Opinnäytetyön teoriassa käsitellään myös eri opetustapoja erilaisissa kouluissa. Opinnäytetyön laatimisen jälkeen tiedetään, miten Laurea Leppävaaran opiskelijat käyttävät uusia oppimistiloja. Tärkeää on myös selvittää opiskelijoiden näkemykset eri teemoista, kuten motivaatiosta, oppimisesta, esteettisyydestä ja luovuudesta.

1.1 Tarkoitus ja tavoite

Laurea Leppävaaran uudet oppimistilat ovat rakennettu luokkiin 234, 234A ja 253. Tiloista 234 ja 234A ovat yhtenäistä tilaa, joita ei varata erillisinä tiloina. Tilat soveltuvat erityisen hyvin oppimiseen, jossa hyödynnetään palvelumuotoilumenetelmiä, mutta niitä käytetään laajasti myös muihin tarpeisiin. Tilat on suunniteltu yhteistyössä helsinkiläisen tilamuotoiluun erikoistuneen Profit Interiorin kanssa. Oppimistiloissa on paljon vanerisia puusepän valmistamia kiinteitä ja liikuteltavia kalusteita. Näiden lisäksi on hankittu erilaisia pöytiä ja tuoleja, joiden tärkein ominaisuus on liikuteltavuus ja se, että suurin osa niistä pystytään helposti pinoamaan tai taittamaan kokoon. Huoneista löytyy myös tavalliselle luokkatilalle ominaista välineistöä, kuten videotykki, tussitaulu, opettajan tietokone ja kaiuttimet.

Tarve tilojen toteutukselle tuli halusta saada käyttöön inspiroivammat, palvelumuotoilumenetelmien käyttöön soveltuvat työskentelytilat. Tilojen rakentaminen aloitettiin 2014 kesällä, ja ne on saatu kokonaisuudessaan valmiiksi saman kesän aikana. Oppimistiloissa on jo havaittu kehittämistarpeita ja esimerkiksi korkkitaulu pinnoitetaan akryylilevyllä, jotta post-it-laput kiinnittyvät siihen paremmin. Tiloissa voi pitää luentoja, mutta parhaiten ne palvelevat työpajatyyppisessä työskentelyssä.

Opinnäytetyössä on tavoitteena lähteä tekemään empiiristä tutkimusta, jotta voidaan tehdä johtopäätöksiä olemassa olevasta ongelmasta. Lopputuloksen havainnointi määräytyy sen mukaan, millaista tutkimustapaa on käytetty, mitä kysymyksiä esitetty ja kuinka tulokset on purettu (Eskola & Suoranta 2005, 65-70; myös Vehkalahti 2008, 40).

1.2 Tutkimusongelma

Opinnäytetyön aiheena on tutkia Laurea-ammattikorkeakoulun Leppävaaran kampuksen uusien oppimistilojen käyttökokemuksia. Tutkimusongelmaksi muodostui, miten opiskelijat ovat kokeneet uusien tilojen käytön omissa opinnoissaan. Tutkimuksessa tullaan selvittämään miten hyvin Laurea Leppävaara on onnistunut uusien tilojen toteuttamisessa. Havainnoinnilla, kyselylomakkeella ja haastattelujen kautta hankitaan tietoa myös opiskelijoiden tyytyväisyydestä oppimistilojen muutoksiin.

Tässä opinnäytetyössä tarkasteltavaa aihetta on sivuttu aiemmin Heikki Erolan tekemässä opinnäytetyössä. Erola tutki opinnäytetyössään, miten Laurea Leppävaaran toimitilat soveltuivat käyttötarkoitukseensa. (Erola 2013.) Kyseessä olivat vanhat luokahuoneet, joita ei tule sekoittaa nykyiseen tutkimuskohteeseen. Theseuksesta löytyy paljon muitakin opinnäytetyöaiheita oppimistiloista (Theseus 2015). Esimerkiksi on tutkittu, millainen ihanneoppimisympäristö olisi ja miten oppimisympäristön muutokset vaikuttavat opiskeluun. Tutkimusta on tehty muun muassa, millaisessa ympäristössä kinesteettinen oppija parhaiten omaksuu tietoa, miten musiikki vaikuttaa oppimiseen tai millainen pulpettijärjestys edistää oppimista.

1.3 Raportin rakenne

Opinnäytetyö koostuu viidestä pääluvusta, jotka ovat johdanto, teoreettinen viitekehys, toiminnallinen viitekehys, tutkimuksen toteuttaminen ja johtopäätökset. Opinnäytetyön lopussa on lähteet, kuvat, kuviot, taulukot ja liitteistä löytyvät tutkimuksessa käytettävät lomakepohjat.

Johdanto esittelee työn tarkoituksen, taustan ja tutkimusongelman. Johdannosta selviää myös millaisia aikaisempia tutkimuksia aiheeseen liittyen on laadittu ja millaista teoriapohjaa tullaan käyttämään. Raportin rakenneosio esittelee opinnäytetyössä käytetyn rungon.

Teoreettisessa viitekehyksessä tutustutaan kahteen pääteemaan, jotka ovat tyytyväisyys kokemuksena ja oppimisympäristö. Nämä antavat taustatietoa tutkimusongelmaan ja kokonaiskuvan käsiteltävästä aiheesta. Laatu ja laadunkokemus liittyvät vahvasti tyytyväisyyden kokemukseen ja niitä käsitellään omina lukuinaan. Oppimisympäristö luvussa käsitellään tilan tarjoumaa, joka liittyy tilojen kalusteisiin ja toimintamahdollisuuksiin. Oppijan ja tilan vuorovaikutus-osiossa saadaan tietoa, minkälainen vaikutus tiloilla on käyttäjiin ja miten henkilöt käyttäytyvät eri ympäristöissä.

Toiminnallinen viitekehys esittelee kohdeorganisaation ja sen uudet oppimistilat. Tutkimuksen toteuttaminen sisältää sekä tutkimuksen teoriaa että toteutetun tutkimuksen. Viimeisenä tässä osiossa esitellään yhteenveto tutkimuksen tuloksista. Opinnäytetyön viides kappale sisältää johtopäätökset, jossa pohditaan työn aikana ilmenneitä jatkotutkimusaiheita ja tutkimuksen luotettavuutta.

2 Teoreettinen viitekehys

Tässä luvussa kuvataan opinnäytetyön teoreettista taustaa. Tämän opinnäytetyön teoreettinen tausta on laaja ja tietoa oli saatavilla runsaasti, joten aiheiden lähemmässä tarkastelussa on hyvä tehdä rajauksia.

Tiloista puhuttaessa voi kirjallisuudessa törmätä termiin spatiaalisuus (Savin-Badin 2008, 128-129). Spatiaalisuus sanaa käytetään monessa eri asiansyhteydessä, mutta esimerkiksi White (2010, 2) käyttää sanaa maantieteellisen sijainnin ja tilan yhteydessä. Lähemmässä tarkastelussa huomataan tila sanalle löytyvän erilaisia määritelmiä virtuaalituloista aina oppimistiloihin (Savin-Badin 2008, 7-8). Tässä yhteydessä oppimistila tarkoittaisi henkilön henkistä tilaa, jonka tarkoitus on tarkastella erilaisia olotiloja ja niiden vaikutusta oppimiseen. Tällainen tilatutkiskelu, joka tutkii esimerkiksi vihasen olotilan vaikutusta oppimiseen voitaisiin pitää pedagogisena näkökulmana ja se halutaan rajata pois tästä opinnäytetyöstä. Tässä opinnäytetyössä sivutaan ympäristön vaikutusta opiskelijan tunnetilaan, mutta tilaa halutaan tarkastella pääasiassa vain fyysisenä paikkana.

Kytömäki ja Moisio (2006, 6-7) kuvaavat ihmismaantiedettä tai monesti myös kulttuurimaantieteeksi kutsuttua tieteenalaa, joka tutkii ihmisten toimintaa eri maantieteellisillä alueilla (human geography). Tutkimustapana ihmismaantiede on erittäin laaja ja tyypillisesti se jaetaan eri aiheisiin avainsanojen avulla. Kahtena päätarkastelu

tapana on tilallinen (spatial) ja alueellinen (regional) toiminta. Näiden lisäksi ihmismaantieteessä törmätään käsitteisiin skaalasta (scale), tilasta (space), maisemasta (landscape), paikasta (place), yhdyskunnasta (community), ympäristöstä (environment), alueesta (region) ja rajasta (boundary).

Tässä opinnäytetyössä tullaan tarkastelemaan, millaisia vaikutuksia tilan eri tarjoumilla (affordance) on toimintaan. Hyvösen, Kankaan, Kultiman ja Latvan (2007, 107) mukaan tarjoumaa tai tarjoketta kutsutaan myös nimellä affordanssi. Tilan tarjouma tarkoittaa kaikkia eri tilan sisältämiä käyttöön ja tekemiseen liittyviä mahdollisuuksia. Jordan, Raubal, Gartrell ja Egenhofer (1998, 4) esittävät Gibsoniin (1979) viitaten, että ihmiset kiinnittävät huomiota ensimmäisenä tavaroiden käyttötarkoituksiin, ei niinkään niiden muotoihin tai muihin seikkoihin. Uuteen ympäristöön menijät huomaavat hyvin nopeasti paikkaan saapuessaan esineiden mahdollistaman tarjouman. Hyvösen ym. (2007) mukaan esimerkiksi hedelmäpuu voisi tarjota nälkäiselle hedelmän lisäksi mahdollisuuden kiipeämiseen ja onnistumisen tunteeseen.

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa on määritelty, millainen oppimisympäristön tulee olla. Opetussuunnitelman mukaan oppimisympäristön on oltava turvallinen, mutta sen on tuettava myös opiskelijan uteliaisuutta, luovuutta, motivaatiota ja aktiivisuutta. Fyysisen ympäristön esteettisyyteen tulee panostaa. Näiden lisäksi ympäristön tulisi tukea muun muassa ryhmätyöskentelyä, avoimuutta ja kiireettömyyttä. (Smeds, Krokfors, Ruokamo & Staffans 2010, 110.) Edellä oleva opetussuunnitelman kuvaus oppimisympäristöstä on riittävä syy tarkastella sitä tämän opinnäytetyön teoriaosuuden luvussa 2.2. Oppimisympäristön tarkastelu auttaa ymmärtämään millaisia ratkaisuja koulut tekevät uusien oppimistilojen kohdalla. Yhdeksi aiheeksi on otettu myös virtuaaliset oppimistilat, joiden käyttöä on tutkittu ja sen käyttöä on lisätty kouluissa.

Jordanin ym. (1998, 5-7) mukaan tarjouman yhteydessä puhutaan paikan hierarkioista tai tasoista. Jokaisella paikalla on jokin tarkoitus ja esimerkin vuoksi voidaan tarkastella vaikka koulujen tiloja. Kouluympäristön tarkoitus on tarjota opiskelijoille opetusta, henkilökunnalle työpaikkoja ja nämä yhdessä vaikuttavat yhteiskunnan hyvinvointiin. Yksi tarkastelu kerros on toiminnalliset asiat, kuten sosiaalisuus, sivistyneisyys tai vaikkapa koulusta saatu ruoka. Kouluissa oleva tarjouma ulottuu myös fyysiseen ulottuvuuteen. Fyysisiä toimintoja ovat muun muassa lukeminen, tutkiminen, istuminen, puhuminen, tavaroiden liikuttaminen tai vaikkapa tupakointi. Fyysisiksi muodoiksi voidaan laskea koulussa olevat tavarat ja huonekalut, ihmiset ja koulun sijainti. Edellä lueteltujen tasojen välillä syntyy tilanteita, joiden tarkastelu auttaa ymmärtämään miksi ihmiset käyttäytyvät eri tiloissa omilla tavoillaan.

Tukiaisen (2010, 26) mukaan luovuutta voidaan määritellä monella eri tavalla, ja yhden teorian mukaan luova ihminen kyseenalaistaa yleisiä mielipiteitä. Tukiainen (2010, 27) kertoo myös, että todellista luovuutta syntyy ryhmissä vuorovaikutuksen kautta. Yhteisössä työstyöstä luovuusajattelusta saa parhaan hyödyn, kun ryhmän jäsenet ovat eri taustoista ja erilaisilla tiedoilla varustettuja. Ryhmän toimintatavat, rakenne ja luova ympäristö edesauttavat innovaatioiden syntymistä. (Tukiainen 2010, 30.)

2.1 Tyytyväisyys kokemuksena

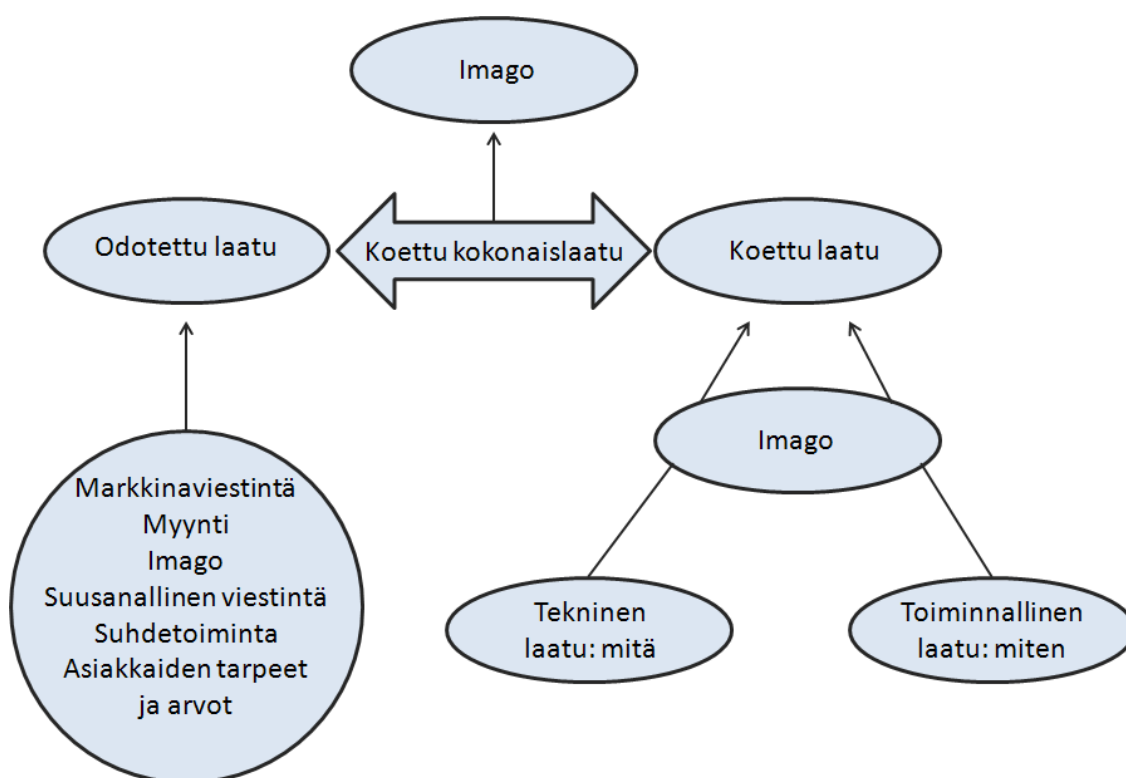
2.1.1 Laatu ja laadun kokemus

Laadulle voidaan määritellä tarkkoja perusteita, mutta usein ne ovat kiinni henkilön tottumuksista ja mausta. Esimerkiksi tavaraa tai palvelua voidaan tarkastella ”hinta-laatusuhde” näkökulmasta tai vaikkapa pelkästään tarvepohjaisesti. Yleisesti laadukkaina esineinä voidaan pitää kestäviä tai muuten vähävikaisia tuotteita. Palveluna laatumielikuva syntyy usein prosessin kautta, johon voi vaikuttaa useat pienet yksityiskohdat. (Lundberg & Töytäri, 2010, 85-87.) Airaksinen (2009, 9-12) lähestyy laatukäsitettä toisesta näkökulmasta. Yleisesti laatu sanana voi synnyttää mieleen jonkin erinomaisen, hyvän tai muuten positiivisen mielikuvan jostakin asiasta. Laatua voidaan mitata niin ihmissuhteissa, kuin tuotannossakin. Usein voi käydä myös, että asiakas ei halua laadukkaan tuntuista esinettä, koska se ei sovellu hänen käyttötarpeeseen. Tuotannossa voidaan haluta tehdä tasalaatuisia tuotteita, jolloin rypyt tai muut halutut ominaisuudet sisällytetään tuotteeseen. Prosessina tämä voi olla kuitenkin laadukasta, koska halutut rypyt on tehty jokaiseen tuotteeseen samalla tavalla.

Laatua määritellessä yleisesti alan kirjallisuudessa kerrotaan laadun olevan täysin kiinni asiakkaan omasta tuntemuksesta (Gröönroos 2009, 100). Airaksinen (2009, 11) on samaa mieltä, että laadukkuuden tuntu perustuu arvioijan arvopohjaan, joten se voi olla jokaisen ihmisen kohdalla erilainen. Gröönroosin (2009, 100-102) mielestä on tärkeää, että laatua tarkastellaan asiakasnäkökulmasta, sillä monet teknologiapainotteiset organisaatiot voivat alkaa tekemään laatuhankeita vääristä lähtöolettamuksista. Palvelussa laadukkuuden tuntu syntyy usein vasta myyjän ja asiakkaan keskustelun aikana. Palvelun laadukkuutta tarkasteltaessa on hyvä ottaa huomioon myös asiakkaan kokema imago yritystä kohtaan, sillä positiivinen ja negatiivinen kuva imagosta vaikuttaa ratkaisevasti laadukkuuden tuntuun. Asiakkaalla voi olla myönteinen mielikuva yrityksestä, jolloin pienemmät virheet eivät välttämättä huononna palveluntarjoajan imagoa asiakkaan silmissä.

Gröönroosin (2009, 105-106) mukaan laatua voidaan pitää hyvänä, kun asiakkaan kokema laatu ja ennako-oletukset laadusta täyttyvät. Odotettu laatu on kiinni monista osatekijöistä, joista markkinointiviestintä sisältää muun muassa organisaation verkkosivut, mainonnan,

myyntikampanjat, sekä muun viestinnän (Kuvio 1). Yritys pystyy valvomaan vain epäsuorasti sen imagoa, suhdetoimintaa ja suusanallista viestintää, mutta odotettuun laatuun vaikuttaa myös asiakkaan odotukset. Yritys voi tehdä virheen viestimällä mainonnassaan korkeasta laadusta, mutta jos se ei vastaa asiakkaan mielikuvia, niin silloin yrityksen imago kärsii asiakkaan silmissä. Gröönroos (2009, 102-103; Gröönroos 2000, 63-65) jakaa kokonaislaadun prosessin toiminnalliseen ja tekniseen laatuun (Kuvio 1). Tekninen laatu tarkoittaa mitä asiakas saa ja toiminnallinen taas, miten hän sen saa. Esimerkiksi reklamaatiotilanteessa asiakas voi saada tilalle uuden tuotteen, jolloin prosessi on ollut teknisesti tyydyttävä, mutta monimutkaisen ja aikaa vievän selvittelyn takia kokonaislaatu on jäänyt alhaiseksi.

Kuvio 1: Kokonaislaatu prosessi (mukaillen Gröönroos 2009, 105)

Laatua tai laaduttomuutta voidaan mitata monella mittarilla ja eri näkökulmista, joten usein täytyy tehdä karsintaa mittareista ja päätyä käyttämään vain kaikkein oleellisimpia laadun osatekijöitä. Laatumielikuva on herkkä vääristymille, kuten päivittäisestä mainonnasta käy ilmi. (Airaksinen 2009, 20-21.)

Gröönroosin (2009, 169-170) mukaan laatuongelmiin ja virheisiin tulee reagoida nopeasti, koska tilanne voi olla myöhemmin vaikeampi, ongelmallisempi, kalliimpi ja jopa mahdoton korjata. Mitä nopeammin asiakkaiden ongelmat normalisoituvat, sitä tyytyväisempiä he ovat palvelun laatuun. Asiakkaan huonot palvelukokemukset tarjoavat palveluntarjoajalle

tilaisuuden hyvitykseen ja tätä kautta mahdollisuuden yllättää asiakas positiivisesti. Yritys hyötyy pitämällä asiakkaat tyytyväisenä, sillä uusasiakashankinnat vaativat usein kovia ponnisteluja.

2.1.2 Laatu ja tyytyväisyys

Keskinen ja Lipiäinen (2013, 136-137) pitää tärkeänä, että yritys olisi kiinnostunut asiakaskokemuksesta kaupanteon jälkeen. Palvelun laadun ohella asiakkaan lopullinen tyytyväisyys määräytyy myös hinnoittelun, käyttökokemuksen, odotusten ja itse tuotteen mukaan. Gröönroos (2009, 297-300) tarkentaa, että yrityksen tuottavuuden ja palvelun laadun kohentuminen eivät ole aina ristiriidassa keskenään. Laadun seuraaminen ja arviointi voi kasvattaa sekä tuottavuutta että asiakastyytyväisyyttä. Työntekijöiden teknisten taitojen, käytöksen ja asenteiden parantuminen lisää tuottavuutta ja tyytyväisyyttä. Muita esimerkkejä ovat muun muassa tietotekniikan hyödyntäminen, asiakkaan osallistaminen ja erilaiset järjestelmät ja tekniikat.

Wahlgrènin ja Kitusen (2012, 59-60) mukaan tyytyväisten työntekijöiden työpanos näkyy laadukkaana palveluna. Gröönroos (2009, 154-158) tarkentaa, että jokainen työntekijä asiakaspalvelussa tai taustatehtävissä on vastuussa asiakkaan kokemasta laadusta. Organisaatioissa laaduntarkkailua pidetään usein vaikeana tehtävänä jos henkilöstöä on paljon, sillä jokaisen on huolehdittava laadusta henkilökohtaisesti. Palveluprosessissa tapahtuu kuitenkin enemmän tai myöhemmin virheitä, jolloin asiakkaan kokema laatutaso on vaarassa heikentyä. Oikein hoidettu reklamaatio tai muu asiakkaan ongelma lujittaa asiakassuhdetta sekä luottamusta yritykseen.

Järvisen mukaan (2014, 255-256) ihminen on tuottavimmillaan silloin, kun toiminta on mielekästä. Tietoisessa läsnäolossa voidaan tehdä päivittäin valintoja, joiden pohjalta määräytyy onko toiminta mielekästä vai ei. Optimaalisinta ja mielekkäintä työskentelyä saadaan aikaan laadukkailla valinnoilla, jotka tehdään työskentelyn aikana.

Laadun kehittämisessä on otettava huomioon asiakasnäkökulma, sillä lopullisen arvion laadusta tekee aina loppukäyttäjä. Yrityksen on siis käytettävä riittävästi voimavaroja laatuun, jotta asiakkaat saadaan pidettyä tyytyväisinä. Myynnin nousua seuraa yleensä asiakastyytyväisyyden lisääntyminen ja myynnin laskiessa myös tyytyväisyys laskee. Asiakastyytyväisyyttä kannattaa selvittää etukäteen, jotta yritys pystyy toimimaan riittävän ajoissa huomatessaan myynnissä selviä laskun merkkejä. Organisaatiossa tuotteiden lisäksi tulisi selvittää asiakaskunnan tyytyväisyys tukipalveluihin. Kehitettävää voi löytyä esimerkiksi laskutuksesta, myynnistä, myynnin edistämisestä tai vaikkapa henkilökunnan ammattitaidosta. (Lecklin 2006, 105-106.)

Laadukkuuden tuntua voidaan selvittää asiakastyytyväisyyskyselyjen avulla (Gröönroos 2009, 98-99). Pankkialalla Britanniassa on tehty tutkimus, jonka mukaan huolenpito, huomaavaisuus ja ystävällisyys lisäsivät asiakkaiden tyytyväisyyttä. Vastaavasti tyytyväisyyttä alentavia tekijöitä olivat muun muassa puutteet rehellisyydessä, toimivuudessa, luotettavuudessa ja saavutettavuudessa. Tutkimuksen mukaan laatuatribuuteista, reagointialttius oli sekä tyytyväisyyttä lisäävä että alentava tekijä. Kyseisien laatuatribuuttien painoarvot voivat vaihdella johtuen eri mittautavoista, toimialojen eroista tai maitten kulttuureista. (Gröönroos 2009, 152-153.)

Laadukkuuden tuntu lisää asiakastyytyväisyyttä ja usein se koetaan jonkin asian ylivertaisuutena, erinomaisuutena tai tietyn stantardin täyttymisenä (Oliver 1999, 53-59, Kuuselan & Rintamäen 2002, 53 mukaan). Sähköisessä asiointissa laatuun liittyy asiakkaan näkökulmasta useita riskejä. Verkkokaupat voivat alentaa riskiä lisäämällä sivustoilleen yhteydenottoa helpottavia elementtejä. Asiakas tutkii usein tuotteiden ja entuudestaan tuntemattomien verkkopalveluiden arvioita ennen varsinaista ostopäätöstä, ja nämä vaikuttavat osaltaan laadukkuuden tuntuun. Verkkokaupoista löytyy usein selosteet ja kuvat tuotteille sekä ostotapahtuman jälkeen tulostettava kuitti, jotka ovat luotettavuutta lisääviä tekijöitä. (Kuusela & Rintamäki 2002, 110.)

2.2 Oppimisympäristö

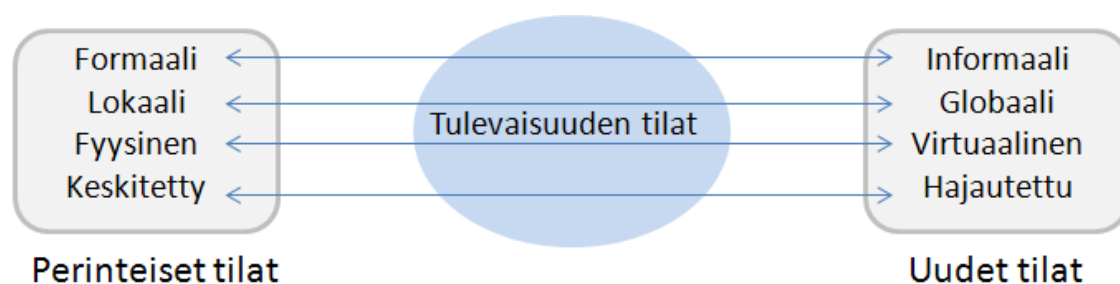
Tekesin (2011, 42) mukaan oppimisympäristö koostuu sosiaalisten suhteiden, psyykkisten tekijöiden ja fyysisen ympäristön kokonaisuudesta, jossa oppiminen ja opiskelu on mahdollista. Oppiminen ei rajoitu koulun rajojen sisäpuolelle, vaan fyysisellä oppimisympäristöllä voidaan tarkoittaa esimerkiksi koulun ulkopuolella olevaa museota tai puistoa. Oppimisympäristö käsitykseen lasketaan mukaan virtuaaliset oppimisympäristöt, jotka mahdollistavat opiskelun paikkaan tai aikaan katsomatta. Koulujen on mahdollistettava opiskelijoille ajantasaiset ja kunnolliset oppimistilat, välineet ja materiaalit, joiden avulla myös itsenäinen opiskelu onnistuu.

Opettajien, vanhempien ja opiskelijoiden näkemykset hyvästä oppimisympäristöstä ovat eriäviä. Opiskelijat ovat antaneet eniten painoarvoa oppimisympäristön fyysisille ominaisuuksille. Vanhemmat ja opettajat pitivät tärkeämpänä pedagogisia, sosiaalisia ja psykologisia piirteitä. (Piispanen 2008, Smedsin ym. mukaan.)

Niemi ja Multisilta (2014, 286-297) pitävät tulevaisuuden oppimisympäristöä entistä yhteisöllisempänä ja digitaalisempänä. Tämä tarkoittaa käytännössä enemmän yhteistyötä opiskelijoiden kesken ja opittujen asioiden jakamista toisten kanssa. Oppimisen ekosysteemi pitää sisällään teknologiset ja fyysiset tilat, ihmiset ja niiden väliset vuorovaikutussuhteet.

Teknologian lisääntyminen kouluissa asettaa opettajille haasteita uusien toimintatapojen omaksumisessa. Oppimistilojen rajoja tullaan rikkomaan koulun sisällä, sekä tulevaisuudessa voidaan jakaa tietoa sähköisesti jopa opiskelijan koulumenestymisestä opettajan ja vanhempien välillä.

Niemi ja Multisilta (2014, 28-29; myös Tekes 2011, 45) esittävät Staffanssiin (2011) viitaten muutoksia tulevaisuuden koulutyöskentelyssä (Kuvio 2). Tulevaisuuden työskentelyssä opiskelijat kokoontuvat fyysisesti paikalle, mutta koulusta lähdettyään he ovat yhä yhteydessä toisiinsa sähköisten verkostojen kautta. Tulevaisuuden opetustila voi olla sijainniltaan missä vain ja se on herkkä omaksumaan uusia oppimistapoja. Kansainvälisyyteen vaikuttaa erityisesti virtuaalinen yhteistyö ja opintomahdollisuudet. Pedan (2014) mukaan formaali oppiminen on perinteistä tavoitteellista opiskelua, jonka tarkoitus on antaa riittävät taidot tiettyyn ammattiin. Informaalinen oppiminen tapahtuu usein huomaamattomasti esimerkiksi harrastuksen tai työn kautta, sillä oppija määrittää itse mitä haluaa oppia ja minkä kanavan kautta.

Kuvio 2: Tulevaisuuden tilat (Staffans 2011, Niemen & Multisillan 2014, 28 mukaan)

Ympäristöllä on paljon vaikutusta ihmismieleen ja tietynlaisilla oppimisympäristöillä voidaan luoda haluttuja tunnetiloja opiskelijoissa. Hiljainen ja virikkeetön tila toimii parhaiten keskittymistä vaativassa työskentelyssä esimerkiksi lukemisessa tai kokeen tekemisessä. Tällainen tila ei auta sellaista opiskelijaa, jonka pitää olla luova tai yrittää viihtyä samassa tilassa pitkiä aikoja. Samoin tietokonepeleissä käytetään ääntä ja grafiikkaa hyväksi, jotka vaikuttavat pelaajan viihtyvyyteen. Erilaisilla tiloilla on eri merkitys ja koulujen on hyvä panostaa sekä luoviin että hiljaisiin tiloihin. (Järvilehto 2014, 174-175.)

Luovuutta aikaansaava ympäristö luodaan vapaalla ilmapiirillä, jossa opiskelijoille suodaan mielipiteiden ilmaisu ilman arvostelun pelkoa. Suurimpia tieteellisen kentän uranuurtajia on yhdistänyt intohimo ja motivaatio tutkittua kohdetta kohtaan. Mitä lähempänä opetettava aihe on omia kiinnostuksen kohteita, sitä helpommin opiskelija omaksuu uuden tiedon. (Uusikylä 2012, Paalasmaan 2014, 145-146 mukaan.) Järvilehto (2014, 161) kertoo

tutkimuksesta jonka mukaan opiskelija muistaa 75 prosenttia tekemisen kautta, mutta vain 5 prosenttia luennolla käydyistä asioista. Perinteisenä tapana pidetään opettajan luentomainen tapa opettaa, kun vastaavasti uudet tavat kannustavat tiedonjakamiseen opiskelijoiden kesken. Luokkatilojen uudelleen suunnittelu avaa uusia ovia oppimisen mielekkyydelle ja luovuudelle. Nykyisiä totuttuja kaavoja ovat esimerkiksi käsitys tuntien kestosta, opiskelijoiden sijoittuminen luokassa, luokkatilan sijainti sisätiloissa ja koulukirjoista oppiminen. Oppimisympäristöä muokkaamalla voidaan saavuttaa parempia tuloksia oppimisessa. (Solatie 2009, Paalasmaan 2014, 146 mukaan.)

Tukiainen (2010, 52-53) pitää tärkeänä, että luovaa tilaa suunnitellessa otetaan huomioon stressittömään ympäristöön panostaminen. Tämä tarkoittaa käytännössä, että tilassa toimiminen onnistuu ilman jatkuvia keskeytyksiä tai esimerkiksi hälinä tai kirkas valaistus ei häiritse työskentelyä. Kiireellisyys vähentää kykyä ajatella luovasti, vaikkakin organisaatioiden sisällä on hektistä niin samaan aikaan olisi tarvetta uudistumiselle ja innovaatioille.

Luokkahuoneen ja toiminnallisen oppimisympäristön eroja on pohdittu ja tultu johtopäätökseen, jonka mukaan perinteinen luokkahuone koetaan monella tapaa rajoittavana tilana. Pienten koululaisten opettajilta on tiedusteltu millaisena he ovat nähneet perinteisten luokkatilojen haasteet. Esille tuli muun muassa opettajalähtöinen opetustapa, jolla on luovuutta latistava vaikutus. Pulpettityöskentelyyn tarkoitetuissa luokissa myös opettajien luovuus kärsii ja ideoita vaihtoehtoihin koulutehtäviin kirjan sijasta ei synny. Pienissä luokissa törmätään usein myös ilmanvaihto ongelmiin, jotka aiheuttavat väsymystä. Toiminnallinen tila esimerkiksi ulkona mahdollistaa asioiden paremman konkretisoinnin ja keskittymisen. Perinteisestä luokkatyöskentelystä siirtyminen toiminnallisiin tapoihin vaatii opettajilta mielikuvitusta opetuksen suunnittelussa sekä perehtymistä tieto- ja viestintätekniikkaan. (Hyvönen ym. 2007, 114-116.)

Tukiaisen (2010, 87) mukaan työelämässä tapahtuu koko ajan muutoksia ja työskentelyolosuhteisiin on alettu kiinnittämään yhä enemmän huomiota. Konttoreita suunnitellessa on päädytty ratkaisuihin, jotka lisäävät tilojen monikäyttöisyyttä, muunneltavuutta ja liikuteltavuutta. Osa toimistotyöstä voidaan tehdä kotoa käsin ja siksi tilojen suunnittelussa on syytä ottaa huomioon joustavuustekijät. Tukiainen (2010, 87) tarkentaa työskentely-ympäristön muutoksia näin: ”Olennaista on myös muutos, joka on käynnissä kotien ja työpaikkojen välillä: osa työstä on siirtymässä kotiin ja toisaalta työpaikat ovat alkaneet osin muistuttaa yhä enemmän koteja tai harrastepaikkoja.” Erilaiset rentoutumiseen tarkoitetut tilat, sekä yleisen viihtyvyyden uskotaan lisäävän tuottavuutta. (Tukiainen 2010, 87.)

Steiner-, freinet- ja montessoripedagogiset koulut ottavat ympäristön eri tavalla huomioon perinteiseen kouluopetukseen verrattuna. Perinteinen koulu tarjoaa erilaista oppimista leirikoulujen, teemapäivien, projektien, retkien ja tutustumiskäyntien kautta. Esimerkiksi freinetkoulut ottavat opetuksessaan mukaan laajemman oppiympäristön kuin perinteisen koulun neliömäiset luokkatilat. Vaihtoehtoiset koulut panostavat opetuksessaan monipuolisuuteen ja uskovat luonnolla olevan opiskelijoiden hyvinvointiin positiivisia vaikutuksia. Suomessa kyseiset opetusmallit eivät tarjoa yläkoulu tai lukio-opetusta, mutta ulkomailla ne ovat käytössä. (Freinet 1987, Paalasmaan 2014, 148-151; Järvillehdon 2014, 164 mukaan.)

Tukiainen (2010, 98) pitää luovan prosessin yhtenä tärkeänä lähtökohtana mahdolltomien asioiden kuvittelemista mahdollisina. Luovuutta voidaan tukea kokeilevalla ja leikkisällä ympäristöllä ja asenteella. Luovuuteen suhtautuminen tulee itsessään olla asiantuntevaa ja sallivammalla ilmapiirillä luodaan hyvät puitteet onnistuneelle ideoinnille.

2.2.1 Tilan tarjoumat

Jordanin ym. (1998, 4) mukaan Gibson (1979) on ensimmäisenä esitellyt tarjoumaa käsitteenä (affordance). Ihmisellä on mahdollisuus tehdä monia asioita eri esineillä ja näitä eri mahdollisuuksia kutsutaan tarjoumiksi. Gibson väitteli tarjouman eri näkökulmista hahmopsykologi Koffkan kanssa. Gibsonin mukaan esinettä katsoessamme mietimme ensimmäisenä millaiseen käyttöön se soveltuu eli millaisia tarjoumia esine mahdollistaa sen sijaan, että ajattelisimme minkä kokoinen tai värinen se on.

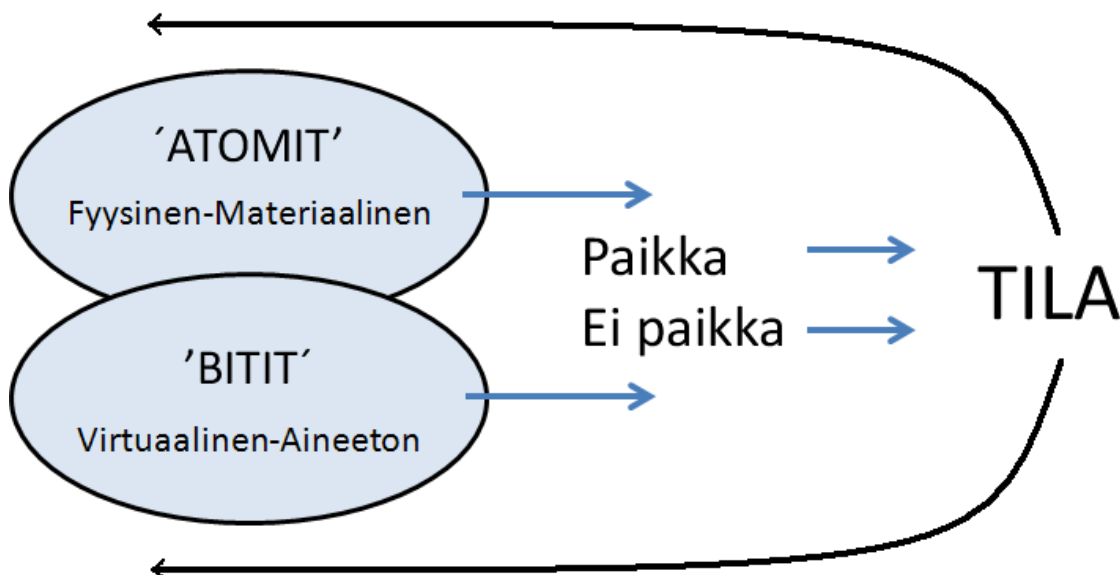
Niemi ja Multisilta (2014, 19-20) pitävät opetuksessa tärkeänä erilaisten työkalujen ja keinojen eli artefaktien käyttöä. Ympäristöä joka mahdollistaa oppimisen eri kanavien kautta voidaan kutsua personoiduksi oppimisympäristöksi. Tällainen ympäristö ottaa hyvin huomioon opiskelijan henkilökohtaiset taipumukset oppijana. Ympäristön välineinä voi toimia perinteinen kynä ja paperi, mutta nykyisin on käytössä erilaisia teknologisia alustoja, joilla voidaan simuloida esimerkiksi kirurgisia toimenpiteitä. Erilaisia oppimistyökaluja käyttämällä voidaan tuoda opetukseen vaihtelua ja ne auttavat opiskelijaa tarkastelemaan asiaa uudesta näkökulmasta. Sähköiset työkalut ovat kouluista riippuen vaihtelevasti käytössä, mutta niiden käyttö kasvaa koko ajan, sillä ne ovat verrattomia tiedon hakemisessa ja jakamisessa.

May ja Achiam (2014, 1) pitävät sitä seikkaa mysteerinä, mikä saa ihmisen kiintymään johonkin paikkaan. Tukiaisen (2010, 83-84) mukaan kiintymys voi syntyä elämyksistä, joita tilan käytöstä saadaan ja sen kautta tilassa syntyneet tunteet palautuvat helpommin mieleen. Kalevi Korpela on tutkinut lasten ja nuorten mielipaikkoja. Tutkimuksissa selvisi, että kasvuikäiset hakeutuvat mielipaikkoihinsa yleensä yksin ja paikkoina saattoivat olla oma

huone, tietty sohva, tai luonnossa vaikkapa puu tai kukkula. Osa tutkimukseen vastanneista kertoi antaneensa mielipaikalleen nimen. Mielipaikoissa tunnettiin turvallisuutta ja mielihyvää, mutta pääasiallinen yhteys sillä oli elpymiseen ja itsesäätelyn tunteeseen. Fyysinen ympäristö on näin ollen tärkeä emotionaalinen resurssi, jonka kytkös paikan tuntuun on tärkeää mietittäessä miten ihmiset voivat toimia luovasti eri ympäristöissä.

Tuotteen käytöstä voi syntyä käyttäjälle tunteita ja siksi puhutaan tuotteen ja ihmisen välisestä vuorovaikutuksesta. Tuotetta kohtaan voidaan kokea esimerkiksi iloa, ylpeyttä, varmuutta tai häpeää. Tietyllä tavaralla voi olla ihmisen elämään merkittävä rooli ja siksi tulevaisuudessa halutaan tietää syvemmin niitä tekijöitä, jotka synnyttävät tunnetiloja tavarán ja ihmisen välille. Esinettä kohtaan koettu tyytyväisyys voi syntyä esimerkiksi odotusten ja arvostusten tai vaikkapa ulkonäön kohdatessa käyttäjän mieltymykset. (Väyrynen, Nevala & Päivinen 2004, 30.)

Nykyisessä maailmassa fyysiset ja aineettomat ympäristöt ovat saaneet uusia ilmenemismuotoja. Elämme informaatioaikakautta, jossa maantieteellisellä sijainnilla ei ole enää niin suurta merkitystä. Kaupassa käynnin korvaavaksi vaihtoehdoksi on noussut verkkokaupat. Voimme esimerkiksi tehdä nopeaa hintavertailua, sekä vierailla helposti useissa eri verkkokaupoissa muutamalla napin painalluksella. Virtuaalinen, sekä fyysinen maailma risteävät muodostaen yhdessä kybertilan. Kuitenkin voidaan havaita vain yksi tila, sillä ilman fyysistä maailmaa ei voi olla virtuaalistakaan (Kuvio 3). (Batty & Miller 2000, 133-134.)

Kuvio 3: Hybriditilan muodostuminen (mukaillen Batty & Miller 2000, 134)

Hybriditilat liikkuvat käyttäjiensä mukana kannettavien laitteiden avulla, joihin voi liittää internet-yhteyden. Työtä voidaan tehdä monessa eri sijainnissa esimerkiksi kaupungilla ja tästä johtuen käsitys tilojen merkityksestä saa uusia muotoja. Hybriditilassa toimiminen mahdollistaa sosiaalisen vuorovaikutuksen, sekä informaatiotilassa toimimisen internetin välityksellä. (de Souza e Silva 2006, 4.) Virtuaalituloissa on mahdollista liikkua avatarien muodossa. Yhtenä esimerkkinä on Janus VR (Janus Virtual Reality). Janus VR:n tarkoitus on mahdollistaa kotisivujen tekeminen 3D-muotoon, jolloin omalla hahmolla liikkuminen on mahdollista organisaation virtuaalisessa tilassa. Tulevaisuus näyttää tuleeko kyseiset virtuaalimaailmat yleistymään. (Lockhardt 2015.)

Tilojen jakautumista voidaan tarkastella fyysisistä, mentaalisista ja virtuaalisista lähtökohdista tai näiden yhdistelmistä. Fyysiset tilat käsittävät yleensä esimerkiksi toimistoja tai liiketiloja, kun taas mentaaliset voivat olla yhteisiä kokemuksia ja ideoita. Virtuaalinen kanssakäyminen voi tapahtua muun muassa sähköpostiyhteydessä, telekonferensseissa tai organisaation sisäisessä intranetissä. Fyysinen, mentaalinen ja virtuaalinen kanssakäyminen täydentävät toisiaan ja helpottavat tiedon jakamista organisaation sisällä. Nykyaikana virtuaalikonttorit ovat yleistymässä pilvipalveluiden, yhteistyötilojen ja virtuaalimaailmojen ansiosta. Konttori kulkee helposti mukana mihin vain tietokoneen kanssa voi mennä ja näin työskentely on yhä joustavampaa ja liikkuvampaa. (Tukiainen 2010, 78-79.)

Monimuotoinen oppimisympäristö pitää sisällään sekä fyysisen että virtuaalisen luokkahuoneen. Molemmista oppimisympäristöistä voidaan hyödyntää sen parhaat puolet ottamalla ne mukaan opetukseen. Virtuaalisen luokkahuoneen paras puoli on sen tuoma riippumattomuus kulloinkin olevasta sijainnista. Virtuaalinen puoli tuo myös joustavuutta opiskeluun ja mahdollistaa näin opintojen tekemisen omaan tahtiin. Fyysinen läsnäolo ja erityisesti esiintymiset voivat luoda paineita, joita virtuaalinen ympäristö helpottaa. (Accenture 2014, 30-31.)

Tukiainen (2010, 98) pitää sosiaalisten medioiden synnyttämiä yhteisöjä tärkeinä yhteydenpitoa tukevinä verkostoina. Samoista asioista pitävät ihmiset pystyvät helposti muodostamaan verkossa ryhmän ja kommunikoimaan reaaliajassa. Maantieteellinen sijainti tai aikataulut eivät vaikeuta ihmisten kommunikointia enää samalla tavalla kuin ennen.

Virtuaalinen ulottuvuus kattaa nykyistä yhteiskuntaa hyvin laajasti koodattujen infrastruktuurien kautta. Erilaiset laitteistojen verkot, kuten intranet ja internet, sekä viihteelliset (televisio, radio, puhelin, posti) verkot ovat kaikki koodatun infrastruktuurin alaisia. Koodattua ovat myös eri tietokannat aina pankkitoimintaa ja liikennettä koskien. Vaikka koodatut prosessit ovatkin hyvin pitkälle näkymättömissä, silti niiden ansiosta voimme käyttää esimerkiksi pankkikorttia, laskutusta, sähköisiä palveluita, ylläpitää jäsenyyksiä ja

niin edelleen. (Dodge & Kitchin 2003, 7-8.) Dodge ja Kitchin (2003, 13) pitävät ihmisten, tilan ja koodin mahdollistamaa suhdetta mullistavana. Liiketoiminta, liikkuvuus ja vuorovaikutus ovat kokeneet muutoksia koodatun infrastruktuurin vuoksi ja yhteiskunta on tullut riippuvaiseksi siitä.

2.2.2 Oppijan ja tilan vuorovaikutus

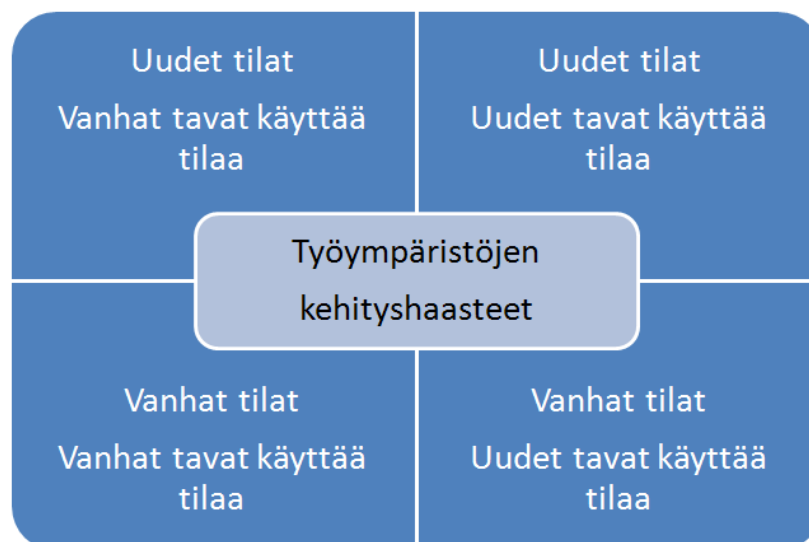
Jordanin, Raubalin, Gartrellin ja Egenhoferin (1998, 2) mukaan olemme joka päivä vuorovaikutuksessa ympäristöömme. Ympäristöllä on vaikutusta oman identiteetin rakentumisessa ja se myös määrittää rajat tekemisillemme. Ihminen toimii aina jossain ympäristössä ja ihmiset muokkaavat sitä toiminnallaan. Ihminen on näin jatkuvassa vuorovaikutuksessa ympäristöön (Tapaninen ym. 2002, 90). Ympäristöpsykologia on ala, joka tutkii ihmisen ja fyysisen ympäristön vuorovaikutusta. Nykyisellään tämä psykologian haara on laajentanut tutkimisen ympäristön sosiaalisiin ja kulttuurillisiin piirteisiin. Fyysiseksi ympäristöksi määritellään esineet, materiaalit, rakennukset, rakenteet, luonnonympäristö ja kokonaiset rakennetut ympäristöt. (Aura ym. 1997, Tapanisen, Kauppinen, Kivisen, Kotilaisen, Kurenniemen & Pajukosken 2002, 89 mukaan.)

Järvilehto (2014, 172-175) kertoo esimerkin, jossa kaksi henkilöä voivat kokea eri tavalla samanlaisen ympäristön vaikutukset. Valmiiksi huonolla tuulella oleva henkilö voi kokea tulevan vesisateen negatiivisena asiana, kun taas hyvän tuulinen henkilö tuskin huomaa sitä. Paalasmaa (2014, 51-54) pitää ihmisen sivistystä yhtenä tunteentekijänä, kuinka jokainen yksilönä kokee kauneuden eri tavalla. Lukiolaissa on pykälää joiden mukaan koulujen tehtävä on saattaa opiskelija omaksumaan laaja yleissivistys. Kouluilla on erityisen paljon puutteita sydämen sivistyksen opettamisessa. Sydämetään sivistynyt henkilö löytää yhteyden toisiin ihmisiin ja ympäristöön.

Suomalaisissa kouluissa on tapahtumassa murrosta oppimistilojen käsityksistä. Uusimmissa oppimistiloissa on pohdittu enemmän opiskelijoiden osallistumista tiedon tuottajina. Vanhan käsityksen mukaan koulu on ympäristö johon tullaan oppimaan, mutta uuden käsityksen mukaan koko ympäristö soveltuu oppimisympäristöksi. Opiskelijoiden omaa aktiivista osallistumista halutaan tukea luomalla tavallisesta poikkeavia tiloja. (Tekes 2011, 41-42.)

Uusien avoimien työtilojen käyttöönotossa törmää usein ongelmiin ja ratkaisuksi niissä saatetaan palata vanhoihin suljettuihin työhuoneisiin. Tämän välttämiseksi organisaatiossa on hyvä olla avoimien työtilojen lisäksi hiljaisia työskentelypaikkoja. Uusien tilojen vuoksi on organisaatiossa omaksuttava uudet toimintatavat, jotta muutoksella olisi toivottavat vaikutukset (Kuvio 4). Nykyiset laitteistot tarjoavat organisaatiolle paljon uusia mahdollisuuksia, kuten mitä esimerkiksi videoneuvottelulaitteiston asennuksella voitaisiin

saavuttaa. Tilojen tulee olla soveltuvat uusille muutoksille rakenteensa ja muotonsa osalta. Työntekijöiden mahdollista vastarintaa voidaan pehmentää antamalla riittävä aika ja tuki uusien tilojen ja tapojen käyttöönottoon. (Tekes 2011, 25-26.)

Kuvio 4: Työympäristöjen kehityshaasteet (Tekes 2011, 26)

Tekes (2011, 25-28) on tutkinut uusien tilojen vaikutusta työpaikoilla. Työntekijät voivat yrittää hakea samanlaisia olosuhteita avoimessa työtilassa kuin ennen muutosta se oli omassa suljetussa toimistohuoneessa. Uusien tilojen idea on tuoda organisaatioon uusia työtapoja ja tämä voi aiheuttaa totuttujen tapojen takia ongelmia. Monipuoliset ja avoimet työtilat voivat säästää organisaatiolta resursseja jos esimerkiksi työpaikalla on väkeä, jonka toimenkuvaa on hyvin liikkuva.

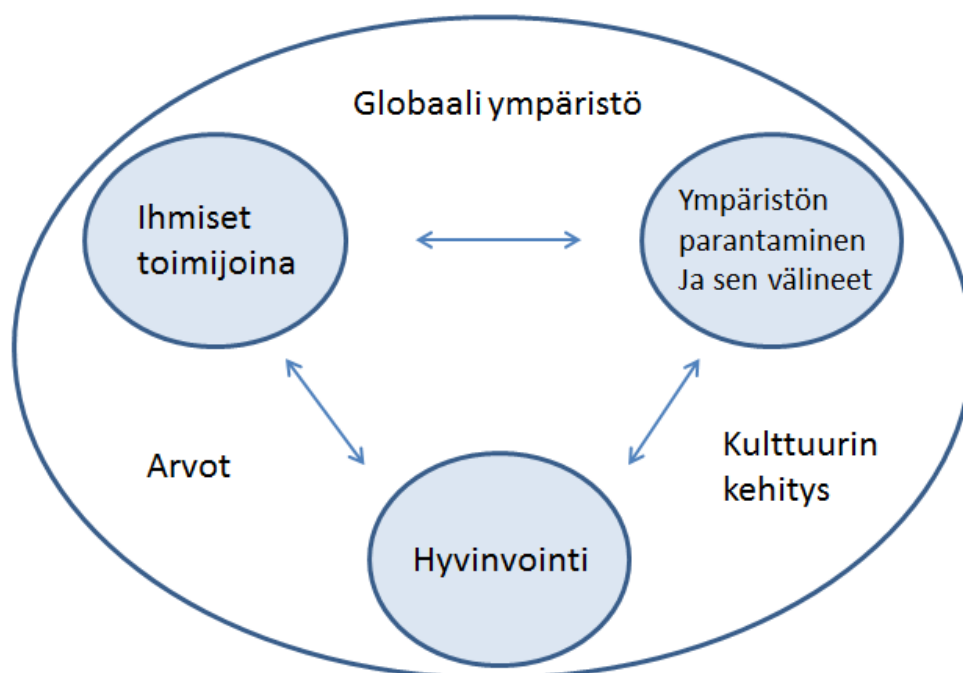
2.2.3 Hyvinvointi

Tekes (2011, 35-36) ottaa esille yrittäjänäkökulman, jossa se pitää työhyvinvointiin panostamista tärkeänä kilpailuvalttina yrittäjille. Tulevaisuuden kestävä työympäristö rakennetaan käyttäjien tarpeita kuunnellen ja tilojen tarkoitus palvelee käyttäjiään. Muunneltavat työtilat auttavat tehostamaan tilankäyttöä ja huonekalujen liikuteltavuuden ansiosta työtila muuntuu tarvittaessa nopeasti moneen eri käyttötarkoitukseen. Työtilassa ja sen ympärillä liikkuminen voi vähentää sairauspoissaoloja, sillä tutkimukset antavat viitteitä, että pitkään paikallaan istuminen vaarantaa terveyttä. Tärkein tarkoitus työympäristön suunnittelussa on tilojen viihtyvyys ja tehokkuus. Työtilan muunneltavuus edesauttaa vuorovaikutteista oppimista.

Kouluissa viihtyvyyteen liittyy sen tuoma elämyksellisyys, jossa ympäristöllä on suuri merkitys. Koulut ovat ottaneet huomioon viihtyvyyden panostamalla enemmän valoisuuteen, väreihin, kalusteisiin ja taiteeseen. Oppilaitoksissa on alettu näkemään erilaisia pilotoituja oppimisympäristöjä, kuten erilaiset mediateekit, laboratoriot ja factoryt. Koulut ovat lisäämässä ja ovat jo lisänneetkin teknologisia sovelluksia opetuksensa tueksi. Näiden lisäksi elämyksellisyys tulee näkymään tulevaisuudessa yhä enemmän koulujen käytävillä ja sitä edistetään luomalla sinne erilaisia kohtaamispaikkoja. (Tekes 2011, 43.) Smeds ym. (2010, 109) esittää Arposeen (2007, 41) viitaten, että opiskelijoiden omasta mielestä heidän viihtyvyyttään koulussa voitaisiin lisätä ehostamalla fyysistä ympäristöä. Tukiainen (2010, 82) pitää moniaistillisuuden huomioimista tilasuunnittelussa viihtyvyyttä ja luovuutta edistävänä mahdollisuutena.

Savolainen (2001, 33) Salmiseen ja Kujalaan (1999), Rimpelään ym. (1997) ja Takalaan (1993) viitaten pitää kouluympäristössä pahimpana niska- ja hartiakipujen aiheuttajana huonoja työskentelyasentoja. Puolet yläasteen opiskelijoista on kokenut koulun pöytien ja tuolien haittaavaan opiskeluun. Tekesin (2011, 43-45) mukaan tulevaisuuden kouluissa fyysinen ergonomia otetaan paremmin huomioon. Kalusteet ovat säädettävissä kullekin opiskelijalle yksilöllisesti, sekä niiden liikuteltavuutta helpotetaan. Koulujen pitää edistää hyvinvointia ja sitä tuotetaan muun muassa kyseisten kalusteiden avulla.

Tapanisen ym. (2002, 39-42) mukaan ympäristön parantaminen lähtee toimijoista, eli meistä ihmisistä ja sen pyrkimys on lisätä hyvinvointia (Kuvio 5). Ympäristön muokkaamisen taustalla on arvomaailma ja kulttuuri, jonka pyrkimyksenä on tuottaa erilaisia hyvinvointiin liittyviä ympäristöjä. Nämä kaikki yhdessä muodostavat globaalin ympäristön (Kuvio 5). Ympäristö on laaja käsite ja sitä voidaan lähteä tarkastelemaan monesta eri näkökulmasta. Sosiaalinen ympäristö pitää sisällään yhteisöllisiä tarpeita ja terveellisen ympäristön näkökulmasta tuotetaan ergonomisia, viihtyisiä ja saasteettomia ympäristöjä. Fyysinen ympäristö kattaa luonnon, esteettisyyden ja kaikki rakennetut ympäristöt. Palveluympäristössä tärkeimpinä asioina voidaan mainita laadukkuus, saavutettavuus ja toimivuus. Ympäristöä kehitettäessä otetaan huomioon sen hetkiset tarpeet ja ajanmukaisuus. Sen hetkinen kulttuurisuuntaus ohjaa vahvasti rakentamistrendejä. Ympäristön on palveltava ensisijaisesti kaikkia sen vaikutusalueella olevia ihmisryhmiä.

Kuvio 5: Ihmiset toimijoina (mukaillen Tapaninen ym. 2002, 39)

Tapaninen ym. (2002, 90) määrittelee hyvän ympäristön peruseriaatteen turvallisuuden, mutta se ei tarkoita kuitenkaan aina täysin haasteetonta ympäristöä. Tapaninen ym. (2002, 138-139) mukaan hyvää ympäristöä lähdetään rakentamaan tavoitteiden ja kriteerien mukaan. Ympäristön kehitysprojektissa voidaan hyödyntää laajaa tietomäärää, jota on saatavilla muun muassa kirjallisuudessa. Malleja ympäristön luomiseen voidaan ottaa jo olemassa olevista ympäristöistä. Asiantuntijoita hyödyntämällä ja omalla ideoinnilla voidaan myös päästä hyvään lopputulokseen.

Onnellisia ihmisiä pidetään tuottavampina ja luovempina. Työympäristössä tämä tarkoittaisi jännittävää, energisoivaa, kunnianhimoista ja hauskaa työilmapiiiriä. (Tukiainen 2010, 77-78.)

3 Toiminnallinen viitekehys

3.1 Laurea-ammattikorkeakoulu

Laurea on Uudellamaalla toimiva ammattikorkeakoulu, joka toteuttaa aluekehityksen, tutkimus ja kehitystoiminnan, sekä koulutuksen toimintamallia (Learning by Developing). Laurea pyrkii toiminnassaan olemaan työelämäläheinen ja uusia palveluinnovaatioita tuottava. Kansallinen ja eurooppalainen innovaatiopolitiikka on osa Laurean strategiaa. Laureaan kuuluu seitsemän paikalliskampusta, joissa voi opiskella 16 eri koulutusohjelmassa. Laureassa on henkilökuntaa noin 550 ja opiskelijoita noin 7 500. (Laurea 2014b.)

Laurea Leppävaaran kampus toimii itäisessä Espoossa ja on keskittynyt palveluinnovaatioihin ja palveluihin (Service Innovation and Design) (Laurea 2014f). Leppävaara kouluttaa ainoana Suomessa turvallisuusalan tradenomeja. Opiskelijoita on Leppävaarassa yhteensä noin 2 500. (2014e.) Leppävaarassa voi opiskella muun muassa seuraavia aloja:

- Turvallisuusalan tradenomi
- Tietojenkäsittelyn tradenomi
- Liiketalouden tradenomi
- Palvelujen tuottamisen ja johtamisen restonomi
- Hotelli- ja ravintola-alan liikkeenjohdon restonomi
- Matkailu- ja palveluliiketoiminnan restonomi.

Jokainen koulutus antaa valmiuksia yrittäjyydelle ja tarvittaessa henkilökohtaista ohjausta yrityksen perustamiseksi. (Laurea 2014c.) Restonomi- ja tradenomiopintojen lisäksi Leppävaarassa voi opiskella monimuoto-opintoina ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja, jotka rinnastetaan yliopiston maisterintutkintoon (Laurea 2014d).

3.2 Laurea Leppävaaran uudet oppimistilat

Laurea Leppävaaran uudet oppimistilat on toteutettu yhteistyössä tilamuotoiluun erikoistuneen Profit Interiorin kanssa. Ennen tilojen toteuttamista on tehty käyttäjäkyselyä ja muuta taustatutkimusta, jotta tiedettiin mitä ratkaisuja tullaan tekemään. Profit Interior on vastannut osaltaan suunnittelusta ja valinnut muun muassa tilaan tulevat koukut, kirjoituspinnot ja värimaailman. Hankkeen toteutus kilpailutettiin ja lopputuloksesta on jo saatu positiivista palautetta tilojen käyttäjiltä. (K. Lajunen, henkilökohtainen tiedonanto 16.1.2015.)

Uudet oppimistilat ovat numeroitu ja ne ovat 234 + 234A ja 253. Tilojen rakentaminen aloitettiin kesällä 2014 ja saatettiin päätökseen saman kesän aikana. Profit Interior (2015a) kuvaa oppimistiloja lämpimiksi ja vanerisia ratkaisuja ronskeiksi. Oppimistila 253:sta löytyy isoja vanerisia pöytiä, joiden suunnittelussa on huomioitu liikuteltavuus renkaiden ansiosta, sekä lokerot erilaisille kynille ja muille varusteille (Kuva 1). Seinäratkaisut on mietitty palvelemaan ryhmitöitä ja erilaisten lappujen kiinnittäminen ja esittäminen seinällä on helppoa.

Kuva 1: Oppimistila 253 ja pöytäratkaisut (Profit Interior 2015a)

Tilaa jakavaksi elementiksi on suunniteltu suuri vanerinen koroke (Kuva 2). Koroke on tarkoitettu ensisijaisesti istumiseen, mutta tilassa on myös perinteisempiä penkkejä ja pöytiä. Seinälle on toteutettu pieniä yksityiskohtia, kuten eri väriset kynätelineet ja teräksinen lista magneeteille. Tilassa on kokonaispinta-alaa 140 m². (Profit Interior 2015a.)

Kuva 2: Oppimistila 253:n vanerinen tilanjakaja (Profit Interior 2015a)

Toisen oppimistilakokonaisuuden muodostavat 234 ja 234A. Tilojen käytön alkuaikoina niitä varattiin erikseen, mutta käytäntö lopetettiin ja nykyisin tilat muodostavat ison yhtenäisen oppimistilan (234 + 234A). Yhteispinta-ala on 135 m². Tilojen jakajaksi on tehty liukuovet, joiden pintoja voi käyttää myös piirustusseinänä (Kuva 3). Liukuovien taakse on tehty säilytystilaa pinottaville tuoleille, sekä taittopöydille. Tilojen kalusteet on haluttu helposti liikuteltaviksi renkailla olevilla pöytäratkaisuilla. Opettajan pöytä on myös liikuteltavissa renkaiden ansiosta ja siihen on kiinnitetty tarvittava tekniikka. (Profit Interior 2015b.)

Kuva 3: Kahta oppimistilaa jakavat liukuovet (Profit Interior 2015b)

Kannettavien tietokoneiden käyttöä on ajateltu erityisesti laadittaessa vanerista istuinkoroketta (Kuva 4). Korokkeeseen on sisällytetty useita pistorasioita ja värimaailmaa pehmentämään on lisätty erivärisiä istuintyynyjä (Profit Interior 2015b).

Kuva 4: Vanerinen istuinkoroke ja pistorasiat (Profit Interior 2015b)

Samassa tilassa on runsaasti erilaisia istumapaikkoja ja näin ryhmien muodostaminen eri puolille opetustilaa on helppoa ja nopeaa. Rentoutusta korostamaan on valittu säkkituoleja, sekä kahvilatunnelmaa luo pitkä penkkiratkaisu (Kuva 5) (Profit Interior 2015b).

Kuva 5: Kahvilamaiset valaisimet ja penkki (Profit Interior 2015b)

Tilojen estetiikka ja kalusteratkaisut antavat hyvät puitteet uusille työtavoille. Perinteisistä luennoista on siirrytty vuorovaikutuksellisempaan ryhmätyöskentelyyn. Erityistä huomiota käytettiin ryhmien muodostamista helpottaviin kalusteratkaisuihin. (Profit Interior 2015b.) Profit Interior (2015a) pitää yhtenä keskeisenä asiana tilojen esitystekniikkaa, joka muodostuu videotykin lisäksi fläppitauluista ja suurista piirrustuspinnnoista.

4 Tutkimuksen toteuttaminen

Holopaisen ja Pulkkinen (2008, 18-19) mukaan tutkimusprosessi aloitetaan ensin suunnitelman laatimisella. Tutkimusprosessin alkuvaiheessa on hyvä tehdä esitutkimusta olemassa olevan kirjallisuuden ja tutkimuksien pohjalta. Tutkijan tulee miettiä millaisia tavoitteita tutkimukselle asetetaan, mikä on tutkimusongelma ja millaista tutkimusstrategiaa aletaan toteuttaa. Tutkimusstrategia sisältää tiedon millaisiin tutkimusmenetelmiin on päädytty ja missä aikataulussa edetään. Seuraavaksi alkaa aineiston kerääminen ja analysointi. Lopuksi tutkimuksesta tehdään yleensä loppuraportti, josta voidaan havaita tutkimustulokset.

Alasuutarin (2011, 276-278; myös Eskola & Suoranta 2005, 64) mielestä on tärkeää, että toteutettavasta tutkimusaiheesta voitaisiin tehdä alustava suunnitelma. Ilman suunnitelmaa ja tutkimuksen rajausta aiheen tutkimiseen voi kuluttaa loputtomasti aikaa. Tutkimusprosessi voi venyä, sillä vastaajien antamat vastaukset voivat olla vain osa totuutta ja saadut vastaukset herättävät uusia kysymyksiä. Tutkimukselle on siis määriteltävä alku ja loppu. Valmis tutkimus voi saada aikaan uuden tutkimuksen, jossa tarkastellaan edellisessä tutkimuksessa heränneitä kysymyksiä ja ongelmakohtia. Syrjäläinen, Eronen ja Värri (2008, 54) pitävät tärkeänä tutkittavan kohteen tietämystä, jotta saadaan mahdollisimman luotettavaa informaatiota kohteesta. Tutkija voi joutua jälkikäteen tarkastamaan useaan otteeseen tietoja, sekä hänen tulee pystyä tekemään mahdollisimman tarkkoja tulkintoja tutkittavasta ilmiöstä. Tutkimuksen toteuttajan tulee omata riittävät pohjataidot ja tiedot, jotta tutkimus voidaan viedä loppuun.

Tutkimuksessa hankittujen tietojen purkamisessa graafiseen muotoon kannattaa kiinnittää erityistä huomiota. Kaksi erilaista graafista kuviota voivat antaa samasta tiedosta radikaalilta vaikuttavan eroavaisuuden. Tiedon oikean tulkinnan kannalta subjektiivinen esitystapa on ensiarvoisen tärkeää kuvion laadinta vaiheessa. Kuvio kannattaa olla yksinkertainen, sillä visuaalisuutta ei pidetä yhtä tärkeänä tekijänä, kuin tiedon selkeää esitysmuotoa. Kuvioon voidaan lisätä värejä sitä elävöittämään, mutta esimerkiksi kolmiulotteisuutta ei kannata käyttää, sillä se voi haitata tulkitsevuutta. Graafisten kuvioiden informaation tueksi niitä pyritään selittämään auki tekstissä. (Holopainen & Pulkkinen 2008, 67-69.)

4.1 Tutkimusmenetelmien kuvaus

Heikkilä (2004, 16-17) korostaa, että määrällinen eli kvantitatiivinen ja laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus ovat molemmat yleisesti käytettyjä tutkimustapoja. Joissain tutkimuskohteissa jopa molempien käytöllä voidaan saada hyviä tuloksia. Lopullinen päätös siitä kumpaa tutkimustapaa käytetään määräytyy sen perusteella, kumpi tavoista sopii paremmin tutkittavaan asiaan.

Kvalitatiivinen eli laadullinen menetelmä pyrkii aktiivisesti havainnoimaan ja ymmärtämään tietoa. Kvalitatiivinen tiedonkeruutapa on tyypillisesti haastattelun omainen, josta saatu tieto on tekstiä, mutta tuloksia voidaan purkaa myös määrällisellä tavalla. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimustapa suoritetaan yleensä kyselylomaketekniikalla. (Eskola & Suoranta 2005, 13.)

Tässä opinnäytetyössä käytetään sekä laadullista että määrällistä tiedonkeruumenetelmää. Tutkimusaineisto kerätään ryhmähaastattelun, havainnoinnin ja sähköisen kyselylomakkeen avulla. Eskola ja Suoranta (2005, 68-72) kuvaavat erilaisia tutkimusmenetelmiä hyödyntävää mallia triangulaatioksi. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tutkija tai tutkijat käyttävät kahta tai useampaa tutkimustapaa samassa tutkimuksessa. Tutkimuksessa voi olla mukana muun muassa tilastotietoja, videonauhoituksia, teorioita tai vaikkapa useamman asiantuntijan yhteisiä päätelmiä. Triangulaatiota voidaan halutessa käyttää esimerkiksi yhdistämällä laadullinen ja määrällinen tutkimus. Laadullisella ja määrällisellä tutkimuksella on hyvät ja huonot puolensa. Laadullisen tutkimuksen tiedonpurkaminen on usein hankalempaa kuin määrällisen, mutta vastaavasti laadullista tutkimusta voidaan lähestyä useammalla tavalla.

Holopaisen ja Pulkisen (2008, 18-19; myös Alasuutari 2011, 253) mukaan tutkimusprosessi aloitetaan suunnitelman laatimisella. Tutkimusprosessin alkuvaiheessa on hyvä tehdä esitutkimus olemassa olevasta kirjallisuudesta ja tutkimuksista. Tutkijan tulee miettiä millaisia tavoitteita tutkimukselle asetetaan, mikä on tutkimusongelma ja millaista tutkimusstrategiaa aletaan toteuttaa. Tutkimusstrategia sisältää tiedon millaisiin tutkimusmenetelmiin on päädytty ja missä aikataulussa edetään. Seuraavaksi alkaa aineiston kerääminen ja analysointi. Lopuksi tutkimuksesta tehdään yleensä loppuraportti, josta voidaan havaita tutkimustulokset.

Tutkimusmenetelmien havainnollistamiseksi päädyttiin tekemään taulukko, jonka pohjalta tutkimukset on toteutettu (Taulukko 1). Tiedonkeruumenetelmissä on edetty seuraavasti: ensimmäisenä tehdään havainnointi, seuraavaksi toteutetaan ryhmähaastattelu ja lopuksi kyselylomake. Tarkemmat syyt kyseisen järjestyksen valinnalle on selostettu luvussa 4.3- Tutkimustulosten esittely. Tutkimusmenetelmistä ryhmähaastattelulla ja kyselylomakkeella

pystytään selvittämään samat asiat eri menetelmällä ja palaamaan tutkimusaineistoon helpommin jälkikäteen kuin havainnoinnissa. Havainnointi perustuu tietyssä hetkessä tapahtuvaan tiedonkeruuseen ja esimerkiksi moniaistillisia kokemuksia voi olla vaikea palauttaa mieleen ilman kunnollisia muistiinpanoja.

Tiedonkeruu- menetelmä	Ajankohta	Selvitettävä asia
Havainnointi (muistiinpanot, havainnointi- pohja)	17.2.2015 18.2.2015	Tilankäyttötavat, moniaistilliset havainnot, oppilaiden reaktiot ja vuorovaikutus
Ryhmähaastattelu (nauhoitus, haastattelupohja)	16.3.2015	Tyytyväisyys, tilankäyttötavat, oppiminen, kokemukset ja näkemykset
Kyselylomake (e-lomake)	5.5-13.5.2015	Tyytyväisyys, tilankäyttötavat, oppiminen, kokemukset ja näkemykset

Taulukko 1: Tiedonkeruumenetelmät ja ajankohdat

Tässä opinnäytetyössä mietittiin, millä tavoin opiskelijoilta saadaan kerättyä parhaiten tietoa tilan käyttötavoista ja tyytyväisyydestä. Jokaisen tutkimusmenetelmän heikkoudet ja vahvuudet otettiin huomioon ja päädyttiin käyttämään useampaa eri tiedonkeruumenetelmää. Opinnäytetyöntekijän kannalta havainnointi mahdollistaa monen sellaisen asian huomaamisen, jota ei olisi saatu selville muilla tutkimusmenetelmillä. Havainnoinnin toteuttaminen teorian tiedon omaksumisen jälkeen antaa oikeat lähestymiskulmat asioiden tarkasteluun. Haastattelulla ja kyselylomakkeella pystytään keräämään erityisesti käyttökokemuksia ja tyytyväisyyttä koskevaa tietoa. Vastaajamääriä pyritään saamaan riittävästi, jotta jokaisesta tutkimusmenetelmästä voidaan tehdä oma erillinen osio.

4.1.1 Laadullinen tutkimus

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus tunnetaan myös pehmeänä tutkimusmenetelmänä. Pehmeä ja laadullinen sanoina ei kuitenkaan tarkoita, että kvalitatiivinen olisi jotenkin laadukkaampaa tai parempaa kuin määrällinen tutkimus. Rajat määrällisen ja laadullisen

tutkimuksen välillä ovat häilyviä, koska laadullista tutkimusta voidaan analysoida numeroina kuten määrällistäkin. (Eskola & Suoranta 2005, 13.)

Eskola ja Suoranta (2005, 14) pitävät laadullisen ja määrällisen menetelmän jaottelua hankalana, sillä se on vaihteleva riippuen siitä minkä tieteenalan toimijan näkökulmasta sitä tarkastellaan. Yleisesti jaottelu on vaikeaselkoinen jopa asiaan perehtyneille tutkijoille (taulukko 2). Hankalan jaottelun takia ei ole mielekästä alkaa tekemään tiukkoja kriteerejä ja rajavetoja näiden kahden menetelmän välille.

Kvalitatiivinen	Kvantitatiivinen
subjektiivinen	objektiivinen
induktiivinen	deduktiivinen
osallistuva havainnointi	kyselylomaketekniikat
naturalismi	anti-naturalismi
taide	tiede
hermeneutiikka	positivismi
aristotelinen	galileinen
teleologinen	kausaalinen
finalistinen	mekanistinen
ymmärtäminen	selittäminen
fenomenologia	looginen positivismi
mikro	makro

Taulukko 2: Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen erot (mukaillen Eskola & Suoranta 2005, 14)

Eskola ja Suoranta (2005, 208-211) pitävät laadullisen tutkimuksen luotettavuuden mittaamista vaikeampana kuin määrällisen. Laadullisen tutkimuksen toteuttaminen ja purku tulee tehdä subjektiivisesti ja tutkimuksen tekijä luokitellaan näin tutkimusvälineeksi. Kvalitatiivinen raportti sisältää enemmän tutkijan pohdintoja, kuin kvantitatiivinen ja siinä näkyy selvemmin tutkijan henkilökohtaiset näkemykset.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää haastateltavien huolellinen valinta, toteutus ja sen jälkeen tutkimusaineiston purkaminen. Kerätystä aineistosta tehdyt päätelmät ovat avainasemassa tarkasteltaessa luotettavuutta. Perusjoukko kannattaa rajata tutkimuksen kannalta oleelliseksi, jotta vältetään keräämästä turhaa tietoa, joka haittaa aineiston tulkintaa. (Eskola & Suoranta 2005, 212-215.) Yksi mittari luotettavuudelle on yleinen näkökulma, jonka perusteella voidaan havainnoida onko asia todellisuudessa niin kuin tutkimuksen tulokset väittävät (Eskola & Suoranta 2005, 222). Tutkimuksen pääongelma voidaan paloitella pienempiin tutkimusongelmiin kysymysten avulla. Mitä tarkemmin yksittäinen kysymys on analysoitu, sen parempi kokonaisuudesta tulee. Kerätyn aineiston

pitäisi tuottaa uutta tietoa ja siihen tulisi olla aina kriittinen suhtautuminen. (Eskola & Suoranta 2005, 224-225.)

4.1.2 Määrällinen tutkimus

Määrällisen tutkimuksen tavoite on selvittää jonkin ilmiön tai asian syitä, eroja sekä suhteita. Syy-seuraussuhdetta kutsutaan määrällisessä tutkimuksessa kausaalisuhteeksi. Tällä voidaan havainnoida miten jokin syy selittää seurauksen. Määrällisessä tutkimuksessa suhteiden välisiä eroja tai syitä tehdään helpommin hahmotettaviksi lukujen avulla, tätä menetelmää kutsutaan selittämiseksi. Tutkimusongelman muotoilu kutsutaan hypoteesiksi. Hypoteesi on siis perusteltu väite, mutta sitä käytetään kuvaamaan myös eroja, syitä, mahdollisuuksia tai muita ratkaisuja. Määrällisen tutkimuksen lakeja ja lainalaisuuksia kutsutaan teoriaksi. Ne esiintyvät tutkittavassa asiassa ja määrittävät millaisia piirteitä ja suhteita eri asioiden välillä on. (Vilkkä 2007, 18.)

Vilkan (2007, 14-17) mukaan kyselyä ja määrällistä tutkimusta ei pidä sekoittaa keskenään, sillä ne eivät tarkoita samaa asiaa. Kyselyn tarkoitus on kerätä tietoa tutkimuskohteesta eli se on määrällisessä tutkimuksessa käytetty työkalu. Tutkijan tarkoitus on esittää tutkittu asia numeroina, mutta myös selittäen sanallisesti miten asiat liittyvät tai eroavat toisistaan. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa kysymykset ja vastaukset muotoutuvat muotoon kuinka usein, kuinka paljon ja kuinka moni. Tutkimuksessa on tärkeää operationalisoida kysymykset eli saattaa ne tutkittavan kannalta ymmärrettävään muotoon. Ennen aineiston keräämistä tulee kysymykset laatia huolellisesti strukturointi ja operationalisointi huomioon ottaen. Strukturointi tarkoittaa muuttujan eli tutkittavan asian vakioimista. Strukturointi on jäsentelyä joka varmistaa, että kysymykset sopivat kaikille vastaajille ja että he ymmärtävät asian samalla tavalla. Strukturointi tehdään sekä laadullisessa että määrällisessä tutkimuksessa.

Heikkilä (2004, 18-21) huomauttaa kaikista tiedonkeruutavoista löytyvän sekä huonot että hyvät puolensa (Taulukko 3). Tutkimustavan valinta tehdään kohderyhmän ja tutkimusongelman mukaan. Jokainen tiedonkeruutapa sisältää rajoitteita ja esimerkiksi www-kyselyä ei välttämättä kannata tehdä ikäihmisten kohdalla, sillä kaikki eivät osaa käyttää internetiä. Määrällisesti suurien joukkojen tutkimiseen kannattaa käyttää survey-tutkimusta, joka tarkoittaa kysely- tai haastattelututkimusta. Survey-tutkimuksessa käytetään kyselylomaketta, joka on samalla kustannustehokas tapa kerätä tietoa. Havainnointiin perustuva tutkimustapa auttaa näkemään vastaajien eleet ja ilmeet, sekä tarvittaessa haastattelija voi tehdä tarkentavia kysymyksiä. Tässä tavassa huonona puolena on arkaluonteisten asioiden kysyminen ja haastattelijan läsnäololla voi olla vaikutusta tuloksiin.

Ominaisuus	Henkilökohtainen haastattelu	Puhelin haastattelu	Postikysely	WWW-kysely
Vastausprosentti	Yleensä korkea	Yleensä korkea	Usein alhainen	Riippuu kohdejoukosta
Haastattelijoiden tarve	Suuri	Selvästi pienempi kuin henkilökoht. haastattelussa	Ei tarvita	Ei tarvita
Haastattelijan vaikutus	Suuri	Pieni	Vältetään	Vältetään
Vastausten saannin nopeus	Melko nopea	Nopea	Hidas (varsinkin uusintakyselyä käytettäessä)	Nopea
Pitkän kyselylomakkeen käyttömahdollisuus	Hyvä	Melko huono (saa kestää korkeintaan 15-20 min)	Hyvä, mutta kato lisääntyy lomakkeen pituuden kasvaessa	Hyvä, mutta kato lisääntyy kysymysten määrän lisääntyessä
Arkaluonteisten kysymysten käyttömahdollisuudet	Huono	Huono	Hyvä	Hyvä
Avointen kysymysten käyttömahdollisuus	Hyvä	Melko hyvä	Huono (jätetään usein vastaamatta)	Jätetään helposti vastaamatta
Vastausten tarkkuus	Hyvä	Hyvä	Kyseenalainen	Kyseenalainen
Väärinkäsitys mahdollisuus	Pieni	Melko pieni	Suuri	Suuri
Mahdollisuus tietää, kuka on vastannut	Kyllä	Kyllä	Ei	Ei
Oheismateriaalin käyttömahdollisuus	Hyvä	Ei ole	Hyvä	Hyvä
Lisähavaintojen tekemahdollisuus	Hyvä	Melko hyvä	Ei ole	Ei ole

Taulukko 3: Tiedonkeruutapojen tarkastelu (mukaillen Heikkilä 2004, 20)

Kvantitatiivinen tutkimus auttaa purkamaan tulokset taulukko ja kuvio muotoon. Tutkimus toteutetaan useimmiten tutkimuslomakkeella, jossa on valmiit vastausvaihtoehdot.

Määrällisen tutkimuksen heikkoutena on sen tapa tarkastella tutkittavaa asiaa ikään kuin pintaraapaisuna. (Heikkilä 2004, 16.) Alasuutari (2011, 44) kuvaa laadullisen tutkimuksen menevän pintaa syvemmälle ja selvittävän tutkittavan kohteen arvoituksen. Heikkilä (2004, 16-17) pitää tärkeänä, että määrällisessä tutkimuksessa ollaan tarkkana väärin tulkintojen mahdollisuuksista. Määrällisen tutkimuksen tuloksia voidaan kuvata prosenteilla ja luvuilla. Kvantitatiivisen tutkimuksen tiedonkeruu täytyy toteuttaa riittävän laajasti, jotta tuloksista saadaan totuudellisempi lopputulos. Määrällistä tutkimusta nimitetään myös tilastolliseksi

tutkimukseksi. Lukijan on helppo ja nopea huomata tilastollisen aineiston vertailukohdissa tapahtuneita muutoksia tai eri asioiden välisiä riippuvuuksia.

4.2 Tutkimusaineiston keruun ja analysoinnin menetelmät

4.2.1 Havainnointi

Ojasalo ym. (2009, 103) pitävät havainnointia tärkeänä, mutta esimerkiksi opinnäytetöissä harvoin käytettynä tutkimusmenetelmänä. Havainnoinnin hyödyt tulevat esille sen tavasta paljastaa ihmisten todellista käyttäytymistä tutkittavassa ympäristössä. Lomakkeilla tai haastattelujen kautta saadut tulokset voivat olla ristiriidassa havaintojen kanssa ja tämän takia havainnoinnin tekeminen kyselyjen tukena auttaa ymmärtämään tutkimuskohdetta tarkemmin. Tutkimus voidaan suorittaa laboratorio-olosuhteissa tai mahdollisuuksien salliessa luonnollisessa ympäristössään.

Havainnoinnista kannattaa pitää muistiot ja tarkkailun luonteeseen kuuluu järjestelmällinen ja tarkka tiedonkeruu. Havainnoijan on syytä kiinnittää huomiota tarkkailtavaan asiaan ja millaisia alkuvalmisteluja se mahdollisesti vaatii. Luottamuksen herättäminen tutkittavassa kohteessa helpottaa havainnointitilanteen spontaaniutta. Videointi ja äänitys helpottaa havainnointia, mutta siihen tarvitaan kohteelta erillinen lupa. Tarkastelua voidaan tehdä muun muassa äänittämällä, videoimalla, valokuvaamalla tai vaikkapa havainnointilomaketta täyttämällä. Kohteesta voidaan kirjata ylös esimerkiksi liikkeitä ja eleitä. Havainnoinnissa voidaan käyttää hyväksi myös kaikkia eri aisteja (tunto, näkö, kuulo, haju, maku). (Ojasalo ym. 2009, 104-107.)

Tässä opinnäytetyössä käytettiin havainnointia yhtenä tutkimusmenetelmänä. Havainnoinnin tueksi tehtiin havainnointipohja, jonka tarkoitus oli helpottaa tiedon jäsentelyä omiksi aihepiireiksi (Liite 3). Tämä tutkimustapa vaati keskittymistä moniaistillisiin havaintoihin, joiden kirjoittaminen muistiin paperille oli välttämätöntä. Havainnointi suoritettiin luonnollisessa ympäristössään, eli tässä tapauksessa uusissa oppimistiloissa. Varsinaisen tiedonkeruun valmistelemiseksi piti sopia opettajien kanssa sopivat ajankohdat havainnointia varten. Videokuvaus olisi voinut olla yhtenä vaihtoehtona omien havaintojen tueksi, mutta havainnoinnissa päädyttiin käyttämään pelkkiä muistiinpanoja lomakepohjan apuna. Yhtenä syynä ratkaisuun oli, että opiskelijoiden pelättiin käyttäytyvän mahdollisesti eri tavalla videokuvauksen takia. Havainnoinnista saadaan luotettavin lopputulos, kun mahdolliset häiritsevät elementit on jätetty pois.

4.2.2 Ryhmähaastattelu

Haastattelut voidaan jaotella eri tyyppien mukaan, joita ovat muun muassa strukturoitu lomakehaastattelu, syvähaastattelu, teemahaastattelu ja ryhmähaastattelu. Haastattelutapa tulee valita sen mukaan, mikä palvelee parhaiten tutkijan tavoitteita. Haastattelua käytetään yleensä yhdessä jonkun muun menetelmän kanssa, koska niiden yhteensovittaminen on helppoa. Haastattelun etuna on, että tutkija voi saada hyvinkin syvällistä tietoa lyhyessä ajassa haastattelun kautta. Tutkijan kannattaa nauhoittaa keskustelutilanteet, jotta pystytään helpommin tarkkailemaan tutkittavan eleitä. Haastattelun jälkeen pyritään purkamaan eli litteroimaan tulokset tekstiksi. Ilmiötä tarkasteltaessa voidaan tuloksien auki kirjoittamiseen lisätä huomioita haastateltavan tunnetiloista ja käyttäytymisestä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 95-96.)

Haastattelusta kerätyn aineiston määrällä ei ole niin suurta merkitystä kuin esimerkiksi määrällisessä tutkimuksessa. Hyvänä esimerkkinä on tapaustutkimus, jossa kerätään tietoa tietyn ilmiön, kokemusmaailman tai tapahtuman ympäriltä. Tässä tavassa pystytään hyvinkin nopeasti kokoamaan yleiset näkökulmat ja yhdistämään ilmiöön liittyvät henkilöt. Haastattelujen laadulla on suurempi merkitys kuin sen määrällä. Aineiston on kuitenkin oltava riittävä siinä määrin, että se karsii pois sattumanvaraisuuksia ja subjektiivisia kokemuksia. (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne & Paavilainen 2013, 117-118.) Ojasalo ym. (2009, 98-100) pitää tyypillistä haastattelun määrällistä vaihtelua 5-1 000 kappaleen välillä. Strukturoidussa lomakehaastattelussa voidaan helpommin saavuttaa suuria vastaajamääriä verrattuna esimerkiksi syvähaastatteluun. Lomakemuotoinen haastattelu pystytään purkamaan eri tietokoneohjelmiin, mutta avoimemmissa haastatteluissa käytetään kvalitatiivisia purkumenetelmiä.

Ojasalon ym. (2009, 100-102) mukaan ryhmähaastattelussa on noin 6-12 henkilöä. Ryhmähaastattelun vahvuutena verrattuna yksilöhaastatteluun voidaan pitää sen vuorovaikutuksellisuutta, jossa yhden ajatus saa aikaan uutta keskustelua muissa osallistujissa. Haastattelijan tehtävä on toimia keskustelua ohjaavana osapuolena ja varmistaa, että kaikki halutut aiheet käydään läpi. Valikointi ryhmään osallistujista voidaan tehdä sen mukaan millaisia tavoitteita tutkimuksella on. Ryhmään voidaan valita esimerkiksi eri-ikäisiä ja erilaisen taustan omaavia henkilöitä.

Heikkilä (2004, 67-68) painottaa, että haastatteluun vastaaminen perustuu vapaaehtoisuuteen ja haastattelijan tulee antaa kaikki tieto haastateltavalle, jotta tämä voi tehdä lopullisen päätöksen sen pohjalta haastatteluun osallistumisesta. Vapaaehtoisuutta voi tiedustella yksinkertaisesti kysymällä esimerkiksi ”haluaisitteko vastata muutamiin kysymyksiini?”. Haastattelututkimuksen etuna on korkea vastausmäärä, joka voi olla jopa 90-100 prosenttia.

Haastattelulla voidaan kysyä monimutkaisiakin kysymyksiä ja haastattelun etuna on, että se voidaan tehdä esimerkiksi lukutaidottomalle lapselle. Vastaamista voi haitata ympäristöstä kantautuva melu, muut paikallaolijat tai vaikkapa haastattelijan ja haastateltavan väliset jännitteet.

Alasuutari (2011, 90-91) pitää haastattelumateriaalien ja kyselylomakkeiden purkamisessa yleisenä lähestymistapana faktanäkökulmaa. Kyseisen näkökulman tunnusmerkkeihin kuuluu totuudenmukaisen informaation löytäminen ja esimerkiksi vitsien ja sanontojen poissulkeminen. Tutkija voi epäillä tiedon antajan rehellisyyttä ja kriittinen suhtautuminen tulisi kohdistua myös itse tutkijaan.

Alasuutarin (2011, 114-115) mukaan fakta- ja näytenäkökulmat ovat toistensa vastakkaiset tarkastelutavat. Näytenäkulmassa tuodaan esille haastateltavien puheet sellaisena kuin ne ovat, olivatpa ne totta tai eivät. Haastattelu voidaan purkaa repliikkien omaisesti, muuttamatta haastateltavan murretta tai sanomisia. Näytenäkökulma ei voi antaa väärää tietoa sillä näytteen ajatus on tuoda esille haastateltavan omaa todellisuutta ja kokemuksia.

Tässä opinnäytetyössä käytetty haastattelumenetelmä on puolistrukturoitu kvalitatiivinen ryhmähaastattelu (Liite 2). Haastattelun aihealueet ja kysymykset olivat etukäteen mietitty valmiiksi, mutta opiskelijat saivat vastata kysymyksiin omin sanoin, tällöin haastattelua voidaan pitää puolistrukturoituna. Avoimet kysymykset ja tarkka ryhmärajaus tekevät tästä kvalitatiivisen eli laadullisen ryhmähaastattelun. Haastattelua varten laadittiin haastattelurunko ja keskustelu nauhoitettiin myöhempää litterointia varten (Liite 2). Opiskelijoilta pyydettiin suostumus nauhoitukseen ja muistiinpanojen kirjoittaminen jätettiin pois, jotta haastattelija pystyi keskittymään paremmin keskustelun kulkuun.

4.2.3 Kyselytutkimus

Vehkalahti (2008, 20) pitää tärkeänä huolellisuutta kyselylomaketta laadittaessa. Lomakkeen kysymykset ovat avainasemassa, jotta kerättyä tietoa pystytään ylipäänsä hyödyntämään. Vehkalahti (2008, 48) huomauttaa, että lomakkeen laatimisessa on otettava huomioon sen pituus. Liian pitkän lomakkeen täyttäminen turhauttaa vastaajaa ja tällöin on vaarana vastausten virheellisyys. Kyselylomaketta olisi hyvä testata ensin pienellä joukolla vastaajia, jotta lomakkeessa esiin tulevat virheet saataisiin korjattua. Heikkilä (2004, 53) pitää mielipidettä tiedustellessa sopivimpana Likertin ja Osgoodin asteikkoa. Likertin asteikossa vastausvaihtoehdon ääripäät ovat yleensä ”täysin samaa mieltä” vaihtoehto ja toisella laidalla on ”täysin eri mieltä” vaihtoehto. Asteikolla on yleisimmin 4-9 vastausvaihtoehtoa. Vaihtoehtojen keskelle voidaan sijoittaa ”en osaa sanoa” tai ”en ole käyttänyt” vaihtoehto.

Näiden käyttöä kannattaa kuitenkin harkita, koska keskimmäisen vaihtoehdon valinta voi olla erittäin helppo ja houkutteleva vaihtoehto ja siitä ei ole hyötyä tutkimuksen kannalta. Valli (2001, 29-30) pitää tärkeänä seikkana kyselylomakkeen selkeyttä ja ulkoasua. Kysymysten sopiva määrä lisää vastausprosenttia ja siten mielenkiinto lomakkeen täyttämiseen säilyy koko vastausajan. Valmiit vastausvaihtoehdot ja riittävä ohjeistus helpottavat vastaamista. Vastausvaihtoehtojen ei tule olla johdattelevia, mutta ne olisi hyvä tehdä henkilökohtaiseen muotoon. Kysymyslomakkeen alkupuolelle tulisi sijoittaa helpommat kysymykset ja loppupuolelle arkaluonteisemmat. Kysymysten välinen loogisuus on hyvä säilyttää ja siitä syystä toisiinsa liittyvät kysymykset asetetaan peräkkäin. Lomakkeen vastausaika kannattaa pitää lyhyenä, jotta välttyttäisiin virheellisiltä vastauksilta ja niitä saataisiin määrällisesti mahdollisimman paljon.

Opinnäytetyön kolmantena tiedonkeruumenetelmänä käytettiin kyselylomaketta (Liite 1). Tämän pohjalta tehtiin sähköinen kyselylomake, joka lähetettiin kaikille Laurea Leppävaaran opiskelijoille. Lomakkeessa on sekä avoimia että strukturoituja vastausmahdollisuuksia. Varsinaiset kysymykset on esitetty väittämänä ja jokaisen väittämän jälkeen vastaajalla oli mahdollisuus perustella vastaustaan. Tulosten esittämisen tukena käytetään pylväsdiagrammeja. Kyselylomakkeen etuna voidaan pitää suuria vastausmääriä, joiden avulla voidaan saada kokonaiskäsitys tilojen käytöstä ja tyytyväisyydestä. Uhkana tässä tutkimusmenetelmässä on vähäinen vastaajamäärä, jonka takia tutkimuksen validiteettiä voi olla vaikeampi tarkastella. Kyselylomake täydentää hyvin havainnoinnista ja ryhmähaastattelusta saatua tietoa.

4.3 Tutkimustulosten esittely

Haastattelu- havainnointi- ja kyselylomakkeisiin on valittu hyvin samantyyllisiä kysymyksiä. Tutkimuksen kannalta oli mietitty onko avoimien kysymysten esittäminen kyselylomakkeella järkevää. Lomakkeessa olevat tyhjät laatikot eivät houkuttele vastaamaan ja näin on päädytty toteuttamaan lisäksi erillinen haastattelu (Liite 2). Havainnoinnin ja haastattelun tulosten analysoinnin jälkeen kyselylomakkeen lopullinen versio sai muotonsa. Lomakkeeseen päätettiin lisätä avoin ja vapaaehtoinen kommentointimahdollisuus jokaisen väittämän jälkeen. Kyselylomakkeella voidaan kerätä suurempia vastaajamääriä ja näin ollen saadaan selkeämpi kokonaiskuva käyttäjien tyytyväisyydestä (Liite 1). Haastattelulla pyrittiin selvittämään yksityiskohtaisesti miten opiskelijat käyttivät tiloja ja mitkä asiat erityisesti vaikuttivat tyytyväisyyteen. Kaikki tässä tutkimuksessa käytetyt tutkimusmenetelmät tukevat toisiaan, joten niiden käytölle ei löytynyt estettä. Havainnoinnilla haluttiin selvittää onko kyselyyn ja haastatteluun vastanneiden toiminta ristiriidassa havainnoinnilla kerätyn tiedon kanssa (Liite 3). Havainnoinnilla synnytetään arvokasta tietoa, joka tulee ilmi spontaaneissa

tilanteissa. Tutkimus aloitettiin havainnoinnilla, sen jälkeen toteutettiin haastattelu ja lopuksi tehtiin e-lomakekysely.

4.3.1 Havainnoinnin tulokset

Tutkimus aloitettiin 2015 helmikuussa seuraamalla opiskelijoiden tilankäyttötapoja Laurea Leppävaarassa, jota varten laadittiin havainnointipohja (Liite 3). Havainnointi valittiin ensimmäiseksi tutkimustavaksi, jotta tutkimuskysymyksiä pystyttiin muotoilemaan ennen varsinaista ryhmähaastattelun ja kyselyn toteutusta. Havainnointi tehtiin kahdessa erässä, joista ensimmäinen 17.2.2015 suoritettiin oppimistilassa 253 ja toinen 18.2.2015 oppimistilassa 234 + 234A.

Ensimmäisenä havainnointipäivänä oppitunnin aiheena oli palveluyrittäjyys ja paikalla oli opinnäytetyöntekijän lisäksi kaksi opettajaa ja 18 opiskelijaa. Havainnointia tehtiin 9.00 ja 11.30 välisenä aikana. Ryhmä oli aloittanut opinnot 2013 syksyllä, joten oppimistila 253 oli heille entuudestaan tuttu. Tunti muodostui ryhmäkeskusteluista ja lopuksi opiskelijat esittivät keskusteluidensa pohjalta niistä yhteenvedon. Heti tunnin aluksi opiskelijat olivat asettuneet omiin pieniin ryhmiinsä pöytien äärelle. Tässä vaiheessa toinen puoli luokasta oli käyttämättömänä ja valot oli kytketty pois. Luokan perällä oli henkarinaulakko, mutta kukaan ei laittanut takkejaan tai laukkujaan sinne. Reppuja ja laukkuja oli lattioilla, penkeillä, yksittäisillä pöydillä sekä seinän vierustalla olevilla raheilla. Takit sen sijaan olivat pääosin penkkien selkänojilla. Tunnin aikana repuista otettiin tavaroita tai niihin laitettiin esimerkiksi tyhjä juomapullo, tämä voi olla yksi syy, miksi niitä pidettiin lähellä omaa istumapaikkaa.

Opiskelijoille jaettiin pöydän päässä olevasta isosta rullasta kirjoituspaperit. Kaksi ryhmää istui valkoisilla pöydillä, jotka oli valmiiksi laitettu yhteen siten, että suuri kirjoituspaperi mahtui pöydille. Kaksi muuta ryhmää käyttivät luokan perällä olevia korkeita pöytiä. Useita opiskelijoita tuli tiloihin kesken ryhmäkeskusteluiden, mutta työn tekeminen ei näyttänyt keskeytyvän. Syitä voivat olla muun muassa, että ryhmäkeskusteluista tuli normaalia opetusta kovempi ääni, sekä useat opiskelijat olivat selin oveen päin, jolloin opiskelijan sisään tuleminen ei huomattu. Oppimistilan käytävän puoleinen seinä oli lasia, mutta ohikulkijoiden puhe ei häirinnyt, sillä se ei kuulunut sisäpuolelle ja näköyhteyttä oli rajoitettu leveällä koristetarralla.

Ennen varsinaisen oppitunnin alkua useat käyttivät puhelimia käytävällä. Opiskelijat voivat kuluttaa näin aikaansa ja puhelinta käytetään usein pelaamiseen ja internetsivujen selailuun. Sisällä oppimistiloissa ei näkynyt esillä olevia puhelimia, yhtä lukuun ottamatta. Myöskään tietokoneita tai tabletteja ei tunnilla näkynyt. Syy siihen, miksi opiskelijat eivät käyttäneet puhelimiaan oppitunnin aikana täytyisi selvittää suorilla kysymyksillä. Havaintojen perusteella

syy voisi olla, että opiskelijat alkoivat tehdä innokkaasti tunnin tehtävänantoa. Oppimistilat ovat rakenteeltaan ihanteelliset ryhmätoiminnalle, joten jokaisen opiskelijan osallisuus saa varmasti aikaan motivaatiota. Luokan sisällä liikkuminen oli vaivatonta ja se oli havaittavissa opiskelijoiden siirtyessä ryhmästä toiseen.

Tunnin loppuvaiheessa siirryttiin esityksiin. Seinillä olevia magneettipintoja hyödynnettiin papereiden kiinnityksessä. Jokaiseen tilan nurkkaan laitettiin yksi esitys ja opiskelijoiden oli siirryttävä jokaisen esityksen jälkeen uuteen esityspaikkaan. Käyttöön otettiin myös toinen puoli oppimistilasta, jolloin opiskelijat käyttivät monipuolisesti erilaisia kalusteita istumiseen. Luokassa olevaa keinua käytettiin kahdesti ja useampi opiskelija istuutui myös vaneriselle tilanjakajalle. Opettajanpöydän puoleisella nurkkauksella oli vähemmän tilaa, jolloin osa opiskelijoista seurasi esitystä seisten.

Oppimistilana 253 oli kokonaisuudessaan hiljainen, lukuun ottamatta ilmanvaihdosta tulevaa pientä huminaa. Yleinen ilmapiiri tunnilla vaikutti rennolta ja avoimelta. Tilan lämpötila oli tuntui sopivalta ja ilman vaihtuvuus oli hyvä. Opettajan ääni kuului hyvin luokan perälle asti, eikä ylimääräisiä kaikuja ollut. Tunnin loppupuolella eräs opiskelija toivoi, että jokaisesta koulun tilasta tehtäisiin samanlainen kuin 253:sta.

Helmikuun 18 päivä tehtiin toinen havainnointi ja se suoritettiin 234 + 234A:ssa, jotka yhdessä muodostavat yhden ison oppimistilan. Tunti pidettiin englanniksi ja osallistujat olivat pääosin monikulttuurisista taustoista. Suurin osa paikallaolijoista oli kolmannen vuoden opiskelijoita ja he olivat käyttäneet tilaa aikaisemmin. Havainnointia tehtiin kello 9.00 ja 12.00 välisenä aikana. Opintojakso oli nimeltään Creating Innovation Through Service Design ja paikalla oli kolmen opettajan lisäksi 17 opiskelijaa.

Tunnin alussa jokainen istui hajallaan oppimistilassa, mutta ryhmäytymisen yhteydessä opiskelijat siirtyivät samojen pöytien äärelle. Tuoleja ja pöytiä ei siirrelty ja tilan järjestys pysyi lähes samana koko oppitunnin ajan. Tuntiin sisältyi opiskelijoiden esityksiä ja aihealueeseen liittyvä luento. Liikkuminen oli vaivatonta, tosin oppitunnin aikana liikettä oli vähäisesti. Tilojen käyttämisen suhteen opiskelijoiden välillä on varmasti eroavaisuuksia. Eräs opiskelija vaihteli tunnin aikana istumapaikkaa keinun ja säkkituolin välillä. Säkkituoli oli asetettu vaneriselle istuinkorokkeelle, jolloin istuma-asennosta tuli heti rennomman näköinen.

Perinteiseen luokkaan verrattuna oli selvästi havaittavissa parempi kuuluvuus ja näkyvyys opetettavaan aiheeseen. Käytössä oli kaksi videotykkiä samanaikaisesti, jolloin opetusta pystyi seuraamaan molemmilta puolilta oppimistilaa. Kuuluvuuteen vaikutti muun muassa että ryhmien pöydät olivat lähellä opettajanpöytää leveyssuunnassa ja tavallisesta luokasta

poiketen takarivejä ei ollut lainkaan. Tunnilla käytettiin muutamaa tietokonetta ja tietokonetta. Yksi koneen käyttäjä istui seinustan vieressä ja toinen istuinkorokkeella, joka mahdollistaa tietokoneen lataamisen. Lyhyen tauon aikana lähes jokainen käytti puhelintaan oppimistiloissa.

Tuntien aikana aukaistiin ikkunoita ja ulkoa kantautui melua ja tupakanhajua. Ilmastointi oli päällä äänestä päätellen, mutta ulkolämpötila oli plussan puolella, joten patterit olivat turhan lämpimällä. Luokassa olevan roskiksen taakse oli laitettu pahvi estämään seinän naarmuuntumista. Yhtäläistä näissä tiloissa oli aiempaan havainnointiin 253:ssa, että naulakoita ei hyödynnetty lainkaan. Opiskelijoiden henkilökohtaiset tavarat, kuten laukut, takki tai reppu olivat lattialla, pöydillä ja tuoleilla. Samoin tiloihin tuotiin kahvimukeja tauon aikana ja esillä oli myös juomapulloja. Yleisilmapiiri tunnilla oli avointa ja rentoa. Ryhmien sisällä ei ollut paljoa keskustelua johtuen luentomaisesta opetuksesta ja opiskelijoiden esityksistä. Opetukseen keskittyminen näytti olevan pääosin helppoa.

Oppimistiloissa tehdyt havainnot poikkesivat toisistaan muun muassa tunnin aiheen takia. Ensimmäinen havainnointikerta tilassa 253 oli toimintakeskeisempi, kuin 234 + 234A:n luentomaisempi tunti. Yhteistä molemmissa oli, että kalusteita ei siirrelty ennen tuntia ja opiskelijoiden takit ja muut henkilökohtaiset tavarat olivat pöytien lähetyillä. Erityisesti 234 + 234A:ssa pidetyllä tunnilla opiskelijoiden olisi helpompi sivuuttaa tunnin opetus, koska osallistuminen oli vähäisempää. Havainnointi 253:ssa auttoi hahmottamaan tilan eri toiminnallisuuksia.

4.3.2 Ryhmähaastattelun tulokset

Havainnoinnin jälkeen haluttiin toteuttaa ryhmähaastattelu. Potentiaalisia haastateltavia löytyi havainnoinnin kohteena olleesta opiskelijaryhmästä. Heidän kanssaan sovittiin alustavasti kuukausi, jonka aikana tarkempaa haastattelu-aikaa alettiin pohtia. Opiskelijoilla oli paljon etäpäiviä, joten haastatteluajan sopiminen oli vaikea sovittaa myös opinnäytetyöntekijän omaan aikatauluun sopivaksi. Lopulta löytyi yksi päivä, jolloin kyseisellä ryhmällä oli tunti koululla ja opiskelijoista sai koottua ryhmän haastattelua varten. Haastateltavaan ryhmään valikoitui vapaaehtoisia, joten ainoana kriteerinä osallistumiseen oli, että heidän on täytynyt käyttää uusia oppimistiloja. Ryhmä oli aloittanut liiketalouden tradenomiopintonsa 2013 syksyllä.

Haastattelu tehtiin 16.3.2015 Laurea Leppävaarassa ja paikaksi sovittiin sisääntuloaula. Tilannetta varten oli laadittu haastattelurunko (Liite 2). Ennen haastattelua opiskelijoilta pyydettiin lupa keskustelun nauhoittamiseen ja heille kerrottiin, että osallistujat vastaavat anonyymeinä. Ryhmä koostui neljästä opiskelijasta, joiden tunnilla oli kerätty aikaisemmin

havainnointimateriaalia. Opinnäytetyöntekijä oli esitellyt itsensä aiemmin tunnilla, sekä ollut kokonaisen tunnin heidän kanssaan ja tällä oli varmasti myönteinen vaikutus avoimempaan haastatteluilmapiiriin. Haastattelurunko pyrittiin tekemään niin, että aluksi käsiteltäisiin helpompia teemoja, jotta keskustelu avautuisi luontevasti ja kaikki pääsisivät aiheeseen kiinni. Opiskelijat olivat puheliaita, joten montaakaan tarkentavaa kysymystä ei tarvinnut esittää.

Haastattelusta kertyi nauhoitettua materiaalia yli 15 minuuttia ja niiden litteroimiseen meni noin kaksi tuntia. Haastattelua voitiin pitää puolistrukturoituna, sillä aihealueet ja kysymykset olivat tarkasti mietittyjä, mutta vastaajat saivat vastata kysymyksiin omin sanoin. Tiettyyn ryhmään kohdistuvaa ja avoimia kysymyksiä sisältävänä tätä haastattelua voidaan pitää kvalitatiivisena eli laadullisena haastatteluna. Haastattelun suorissa lainauksissa vastaajista käytetään seuraavia lyhenteitä: Opiskelija 1 = Op1, Opiskelija 2 = Op2, Opiskelija 3 = Op3 ja Opiskelija 4 = Op4.

Ryhmähaastattelun ensimmäinen teema koski uusissa oppimistiloissa koettua motivaatiota, luovuutta, oppimista ja keskittymistä. Yksi opiskelijoista ei ollut kokenut erityistä muutosta motivaatiossaan kyseisissä oppimistiloissa. Hänen mukaansa itse tunnin aiheella on enemmän vaikutusta motivaatioon kuin itse tiloilla. Samaa mieltä asiasta oli myös toinen haastateltavista.

Must tuntuu et asennoidun siihen tuntiin ihan erilailla kun pääsee tommoseen missä on ne samat lamput, jotka ilosesti roikkuu, ainiin tää on tää luokka missä nää lamput on. Sit on jotenki ihan vireessä siihen opetukseenkin kun saa istua sillä pyörivällä tuolilla. (Op1)

Tilojen koettiin luovan ryhmähenkeä ja sillä oli positiivinen vaikutus oppimiseen ryhmäkeskusteluissa. Hyvänä asiana koettiin myös, että takariviin ei pystynyt piiloutumaan ja kaikki opiskelijat ovat lähekkäin. Yhden vastaajan mielestä uudet tilat pitävät vireystasoa paremmin yllä kuin kolkot perinteiset luokkatilat.

Toisessa teemassa tiedusteltiin millaisia muutoksia opiskelijat tekisivät tiloissa. Keskustelua tuli heti 234 + 234A:n kovista penkeistä, joiden takia selkä puutuu. Vastaaja kertoi käyneensä yhden kurssin kyseisessä tilassa ja tiesi jo etukäteen päivästä tulevan huono kyseisten penkkien takia. Keskustelua tuli myös 253:n vanerisesta tilanjakajasta.

Mun mielestä tossa mikä se nyt on 253 siellä on vähän hämmentävä se alue missä on se semmonen lavan kaltanen, silloin jos viimeks ku oltiin siel mehän nyt käytettiin sitä kun käveltiin siitä ympäri ja istuttiin siinä ja niinku näin fine. Mut muuten se on ollut siellä aikalailla semmonen hämärä pimee nurkka siellä, en ymmärrä ihan sen funktiota siellä. Aina ite haluan istuu sinne luokan keskelle. (Op1)

Tilanjakaja oli toiminut tutoreiden istumapaikkana, jolloin he eivät olleet tilassa opiskelijoiden tiellä. Aineiston perusteella muut vastaajat eivät osanneet kommentoida lisämuutoksista tiloissa. Kolmannessa kysymyksessä tiedusteltiin mitä asioita haastateltavat tekevät uusissa tiloissa ja millaisia heidän muut tavanomaiset opiskelupaikkansa ovat. Opiskelijat kertoivat heillä olleen tiloissa muun muassa englannin workshop ja learning cafe.

Koti on paras paikka jos on vaan itsehillintää olla tekemättä muuta. (Op2)

Kansainvälisen vaihdon jälkeen kaikki luokkatilat koettiin tympeinä ja koululle ei jaksettaisi raahautua. Lähes kaikki vastaajat ilmoittivat opiskelevansa kotona. Yhden opiskelijan tavanomaisin opiskelupaikka oli koulu ja muita soveltuvia paikkoja opiskelulle olivat kahvila, bussi ja juna. Haastattelussa tiedusteltiin myös millaisia välineitä tiloista puuttuu tai on liian vähän. Näiden lisäksi haluttiin tietää oliko opiskelijoiden mielestä piirrustuspintoja tarpeeksi ja löytyikö tiloista kaikki tarvittava välineistö.

Mun mielestä toi on hyvä tuolla on tarpeeks piirrustuspintoja, koska niit on joka seinällä. Ja se et noissa molemmissa luokissa on kaks videotykkii. Se kyl se et sä näät joka puolelt luokkaa on aika hyvä silloin ku ne toimii, koska opettajilla on vähän teknisiä ongelmia aina välillä. (Op2)

Tilojen puutteiksi mainittiin muun muassa magneettien riittämättömyys ja yhtenä toiveena esitettiin myös selkänojallista keinua ja säkkituoleja. Piirrustupaperia koettiin olevan aina saatavilla ja puupenkeille haluttiin pehmusteita. Toisesta oppimistilasta (234 + 234A) löytyi säkkituoli, mutta ilmeisesti myös 253:seen olisi haluttu säkkituoleja.

Haastattelun viides teema koski tilojen estetiikkaa ja kuudes teema luokkien ergonomiiaa ja suosikki esinettä. Yksi vastaajista kertoi pitävänsä tilojen värimaailmasta, joka on samaan aikaan hillitty, mutta myös elävöittää tiloja. Toisella vastaajalla ei ole muistissa mitä värejä tiloissa on käytetty. Erityistä kiitosta sai molempien oppimistilojen suuri koko ja niiden muunneltavuus. Opiskelijat kertoivat pitävänsä siitä, että tilat ovat epäsymmetrisiä rikkoen tavallisen luokan muodollisuuden. Tällä tarkoitettiin luokkaa, jossa pulpetit ja penkit ovat asetettu jonoihin peräkkäin. Haasteellisimpana asiana tilojen ergonomiassa koettiin tilanne, jossa opiskelija istuu selkä opettajaan päin. Kolmen vastaajan mielestä korkeat vihreät jakkarat ovat heidän suosikkiesineensä ja yksi vastaajista oli mielistynyt lamppuihin.

Haastattelussa tiedusteltiin seuraavana opiskelijoiden kokemaa tyytyväisyyttä uusia tiloja kohtaan. Vastauksissa toistui muissakin teemoissa ilmenneet seikat, kuten uusien tilojen hyvä valaistus ja tavanomaisen luokkatilan rikkova miljö.

Mielummin mä sellaseen meen opiskeleen ku noihin muihin kolkkoihin. (Op3)

Oppimistiloina 253:sta, 234 + 234A:ta pidettiin suurina, jolloin ilman riittävyys koettiin parempana kuin muissa pienemmissä luokkatiloissa. Opiskelijat pohtivat myös seikkoja miksi heillä on ollut niin vähän opetusta kyseisissä tiloissa ja toivoivat, että tunteja pidettäisiin niissä useammin. Yksi opiskelija oli sitä mieltä, että 253 ei sovi välttämättä kovin hyvin luentoihin ainakaan ilman erityistä järjestelyä.

Yhdelle vastaajalle pistokkeiden paikka ja lukumäärä olivat arvoitus tilassa 253. Sama vastaaja ehdotti myös, että voisi olla opetusta, jolloin jokainen ottaisi oman tietokoneensa mukaan tunnille. Haastattelussa edettiin seuraavaksi tiedustelemalla opiskelijoilta, millaisena he ovat kokeneet tilojen lämpötilan. Jokaisen vastaajan mielestä lämpötila on ollut sopiva. Viimeisenä tiedusteltiin millaisia laitteita (älypuhelin, tablet, kannettava tietokone ym.) opiskelijat ovat tiloissa käyttäneet ja millaisiin tarkoituksiin. Yksi vastaajista ilmoitti käyttävänsä tablettia muistiinpanojen kirjoittamiseen, mutta myös kannettava tietokone on ollut mukana. Toinen vastaaja ilmoitti käyttävänsä älypuhelimia tuntien aikana ja toinen kertoi olevansa tunneilla aktiivinen, jolloin puhelimen käyttö häiritsisi liikaa keskittymistä. Oppimistiloista 234 + 234A:ssa koettiin pistorasioiden sijainti ongelmaksi, jolloin oli jouduttu hakemaan kannettavaa tietokonetta varten jatkojohto.

En mä tiiä oisko se mitenkään järjestettävissä, mutta siellähän on vaan se yks tietokone niille opettajille, kuitenkin aika monet meidän tehtävistä tehdään koneella, sit se on vähän ehkä. Ehkä siel sit voi tehdä niitä mitä ei tartte koneella tehdä, suunnittelua ja. (Op 4)

Varsinaisten teemojen lopuksi opiskelijat kommentoivat yleisellä tasolla haastattelun aiheina olleita asioita. Kyseisiä uusia opetustiloja toivottiin lisää ja perinteisiin luokkiin haluttiin enemmän väriä ja uusia kalusteita. Luentoja pidettiin toimivampina auditoriossa tai muissa luokissa. Uusien tilojen käyttötarkoitus sopi vastaajien mielestä parhaiten työpajoihin tai suunnitteluun.

4.3.3 Kyselytutkimuksen tulokset

Kyselytutkimus päätettiin tehdä tutkimuksista viimeisenä, jotta havainnoinnista ja haastattelusta saatujen tulosten jälkeen pystyttiin vielä muokkaamaan lopullisia väittämiä (Liite 1). Kyselylomakkeesta tehtiin malli, jonka pohjalta laadittiin e-lomake. Kyselylomake lähetettiin Laurea Leppävaaran opiskelijoille ja vastauksia kerättiin 5.5-13.5.2015 välisenä aikana. Sähköpostin liitteenä oli saateteksti, jolla haluttiin rajata vastaajiksi vain uusia tiloja käyttäneet opiskelijat. Suurin osa vastauksista tuli ensimmäisten päivien aikana e-lomakkeen julkaisusta, joten vastausaikaa ei tarvinnut pidentää.

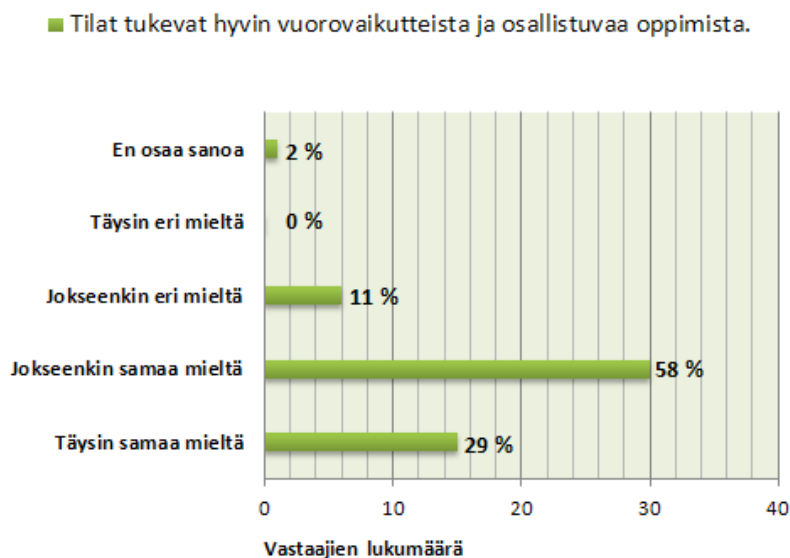
Vastaajilta tiedusteltiin e-lomakkeen alussa mitä opintojaksoja heillä on ollut uusissa tiloissa (Liite 1). Kokonaisvastaajamäärä oli 52, joista palvelumuotoiluun liittyviä opintojaksoja oli 26:lla. Viidellä vastaajalla oli palvelumuotoiluun liittyvien opintojaksojen lisäksi muitakin

opintoja uusissa oppimistiloissa. Yksi kyselyyn osallistujista ei vastannut tähän kysymykseen. Vastaajista 20 ilmoitti muun kuin palvelumuotoilun opintojaksot. Useat opiskelijat kertoivat tiloissa pidettävän Laureamkon kokouksia, lautapeli-iltoja, projektityöskentelyä, tuutorointiin liittyviä kokouksia sekä fuksien perehdytyksiä. Muita tiloissa pidettäviä opintoja olivat muun muassa:

- Yritysjuridiikka, liiketoimintamallit ja yrittäjyys, palveluyrittäjyys.
- Digitaalinen markkinointi, asiakaslähtöinen markkinointi.
- ONT-workshop, koulutuksia, ideointipajoja.
- Globaali toimintaympäristö, johtamisopinnot.

Kyselylomakkeen aiheet on esitetty väittäminä ja vastausvaihtoehdot olivat seuraavat: täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä, täysin eri mieltä ja en osaa sanoa (Liite 1). Jokaisen eri väittämän jälkeen vastaajille annettiin mahdollisuus perustella vastaustaan tyhjään tekstikenttään. Kyselylomake sisälsi yhteensä 17 väittämää, joiden vastauksista laadittiin pylväsdiagrammit. Jokaisen väittämän loppuun lisättiin avoin kommentointimahdollisuus, joiden avulla saatiin tarkentavia tietoja pylväsdiagrammien tueksi. Kyselylomakkeen kohdat 1-8 ovat tiloissa opiskeluun ja toimintaan liittyviä väittämiä. Tilojen kalusteita ja välineitä käsitteleviä väittämiä ovat 9-17.

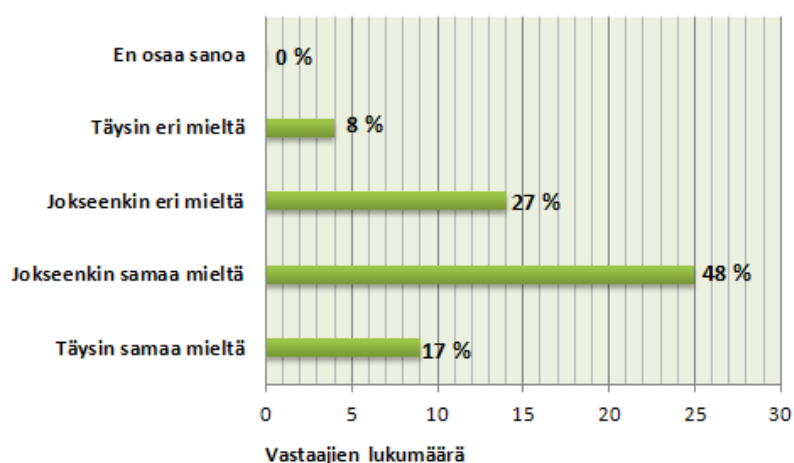
Ensimmäiseksi haluttiin tutkia miten uudet tilat tukivat vuorovaikutteista ja osallistuvaa oppimista. Valtaosa vastaajista oli väittämän kanssa joko täysin samaa tai jokseenkin samaa mieltä (Kuvio 6). Useat vastaajat olivat sitä mieltä, että tilat ovat liian avaria tai hankalan muotoisia muuhun kuin ryhmätyöskentelyyn. Yleistä ilmapiiriä tiloissa luonnehdittiin virkistäväksi, rennoksi ja inspiroivaksi. Yksi opiskelija koki, että esimerkiksi 234 + 234A:n olevan kooltaan suuri ja osallistuminen voi tämän johdosta olla vaikeaa. Erään opiskelijan mukaan tilan leveyden takia luennoitsija ei pysty kohdistamaan puhettaan hyvin yhtä aikaa molemmille puolille oppimistilaa. Monien mielipiteet olivat eriäviä keskenään ja muun muassa seinätilaa koettiin olevan runsaasti töiden ripustamiseksi, kun taas toisen mielestä sitä ei juurikaan ollut. Vastausten joukossa oli myös useita kommentteja, jotka eivät varsinaisesti liittyneet tähän väittämään.

Kuvio 6: Tilat tukevat hyvin vuorovaikutteista ja osallistuvaa oppimista (52 vastaajaa)

Tutkimuksen kannalta on tärkeää tietää, kuinka uudet tilat soveltuvat perinteisiin luentoihin (Kuvio 7). Suurin osa vastaajista (48 %) oli jokseenkin samaa mieltä, että tilat tukevat hyvin myös perinteisiä luentoja. Avoimista kommenteista selviää, että yksi syy miksi tilat sopivat opiskelijoiden mielestä myös luentoihin on sen koko, joka mahdollistaa hyvän näkyvyyden ja kuuluvuuden. Luentoa pystyi seuraamaan paremmin kahdelta videotykiltä ja 234 + 234A:n katsomoa pidettiin erittäin mukavana lisänä. Vastaavasti mielipiteitä oli myös tilojen koon haittapuolista. Ongelmana pidettiin muun muassa liian hajallaan istumista, joka voi vaikeuttaa luennoitsijan ja opiskelijoiden kontaktia. Useampi vastaaja ilmoitti huolen aiheeksi penkit, jotka eivät soveltuneet pitkiin luentoihin ja niitä ei koettu riittävän kaikille. Osa opiskelijoista joutui seuraamaan luentoa osittain selkä taululle päin. Monet vastaajista ilmoittivat pitävänsä penkkejä pehmeinä ja ergonomisina verrattuna perinteisen luokan istuimiin. Erään vastaajan mielestä pöytätilaa ei riittänyt aina kaikille ja aivan tilan takaosasta näkyvyys eteen saattoi olla huono. Monet tyytyivät antamaan perustelunsa lyhyesti: ”Toimii myös tavalliseen” tai ”Tilat ovat muunneltavissa”. Nämä kommentit vaikuttivat neutraaleilta ja niistä ei pystynyt tekemään erityisiä johtopäätöksiä.

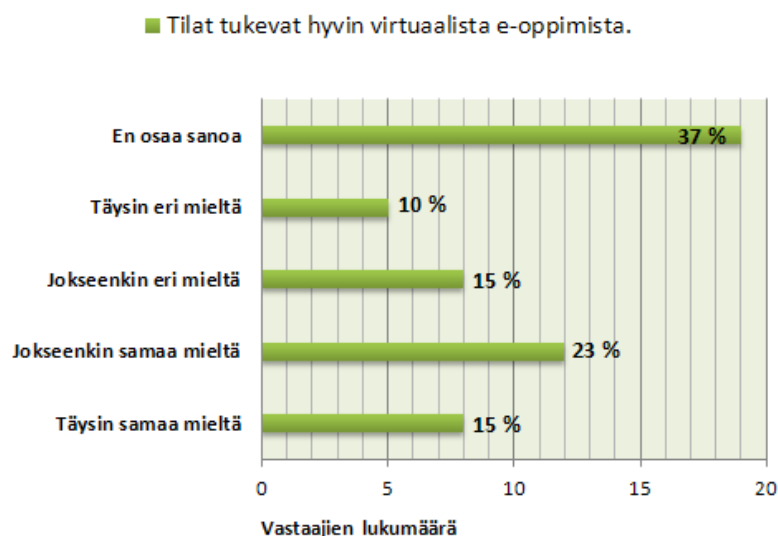
■ Tilat tukevat hyvin perinteistä luentoihin perustuvaa oppimista.

Kuvio 7: Tilat tukevat hyvin perinteistä luentoihin perustuvaa oppimista (52 vastaajaa)

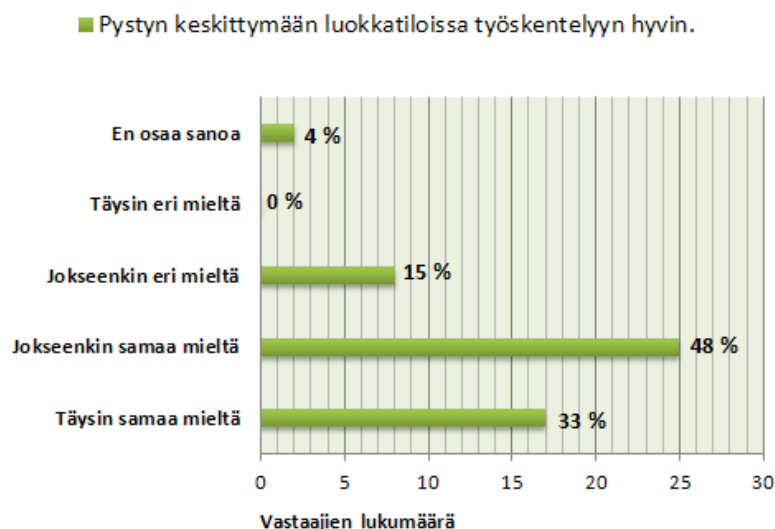
Seuraavalla väittämällä haluttiin tiedustella tilankäyttäjien näkemyksiä liittyen virtuaaliseen e-oppimiseen. Väittämän muotoilu ja tarkemman selityksen puuttuminen aiheutti hämmennystä useiden vastaajien mielestä. Väittämän muotoileminen tai sanavalinnat olisivat voineet selkeyttää väitettä. E-oppimisen tilalla olisi voinut käyttää toista termiä esimerkiksi verkko-oppimista ja selittää lyhyesti sen tarkoittavan tiedon hakemista internetistä tai vaikkapa tietyn ohjelman käyttöä opetuksen tukena. Opiskelijoiden epätietoisuus näkyy korkeana vastausprosenttina (37 %) ”En osaa sanoa” vastauksen kohdalla (Kuvio 8).

Useampi opiskelija koki tietokoneiden puuttumisen suurimpana esteenä e-oppimiselle. Omien tietokoneiden käyttö koettiin hankala, koska virtapistokkeiden sijainnit olivat kaukana pöydistä ja niitä ei ollut tarpeeksi. Osa vastaajista ei ollut käyttänyt tilaa lainkaan e-oppimiseen. Kannettavien laitteiden alustoja oli usean opiskelijan mielestä riittävästi, mutta erään vastaajan mielestä kaikki eivät välttämättä tiedneet niiden olemassaolosta, koska ne olivat usein kaapissa ”piilossa”.

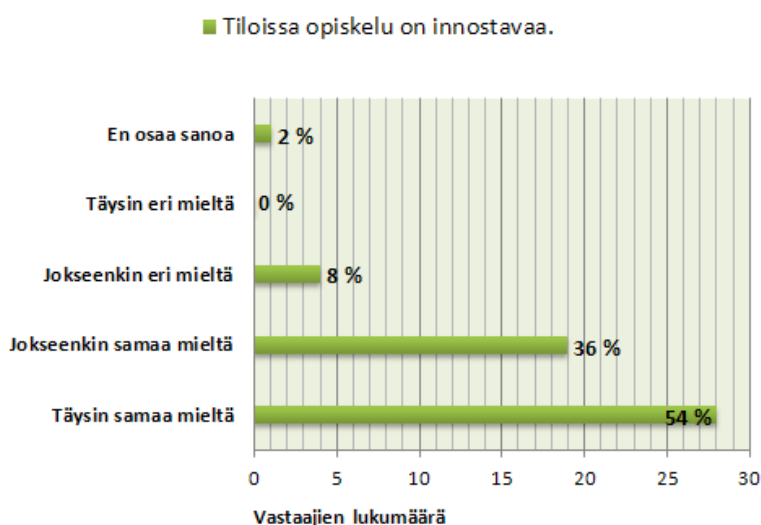
Kuvio 8: Tilat tukevat hyvin virtuaalista e-oppimista (52 vastaajaa)

Tutkimuksen seuraavassa vaiheessa haluttiin selvittää, oliko uusilla oppimistiloilla vaikutusta vastaajien keskittymiseen oppituntien aikana. Selvä enemmistö koki voivansa keskittyä työskentelyyn hyvin uusissa tiloissa (Kuvio 9). Täysin eri mieltä väittämän kanssa ei ollut yksikään vastaaja. Avoimista kommenteista selvisi, että monet kokivat keskittymisen yhtä hyvänä kuin muissakin luokissa. Osan mielestä uudet tilat olivat liian rennon oloisia ja tästä johtuen tuntien loppupuolella innostus alkoi laskemaan. Tilojen koettiin tukevan hyvin keskittymistä ryhmätyöskentelyssä, koska muiden tekemiset eivät häirinneet helposti avarassa tilassa.

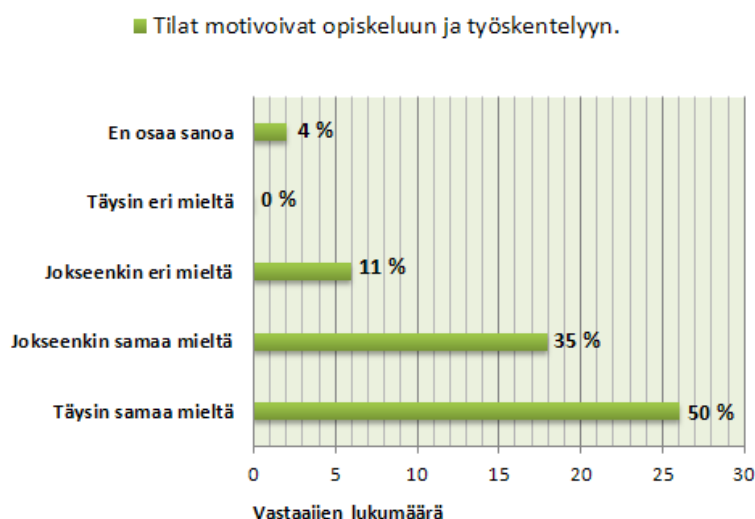
Kuvio 9: Pystyn keskittymään luokkatiloissa työskentelyyn hyvin (52 vastaajaa)

Opiskeluinnokkuutta tutkittiin ja valtaosa (54 %) opiskelijoista oli ”Täysin samaa mieltä”, että tilat innostivat opiskeluun (Kuvio 10). Tilojen modernius ja innovatiiviset ratkaisut sisustuksessa innostivat vastaajia opiskeluun. Useampi vastaaja mainitsi tiloissa sijaitsevan keinun erityisen innostavana elementtinä. Värimaailma, virikkeet ja vapaampi oleskelu toistuivat kommentoissa. Kahdeksan prosenttiyksikköä vastaajista valitsi väittämän vaihtoehtoista ”Jokseenkin eri mieltä”. Tukea tälle vastaukselle antaa muun muassa mielipide, jossa tiloja ei koettu hyvin soveltuvaksi luentoihin tai esitelmiin.

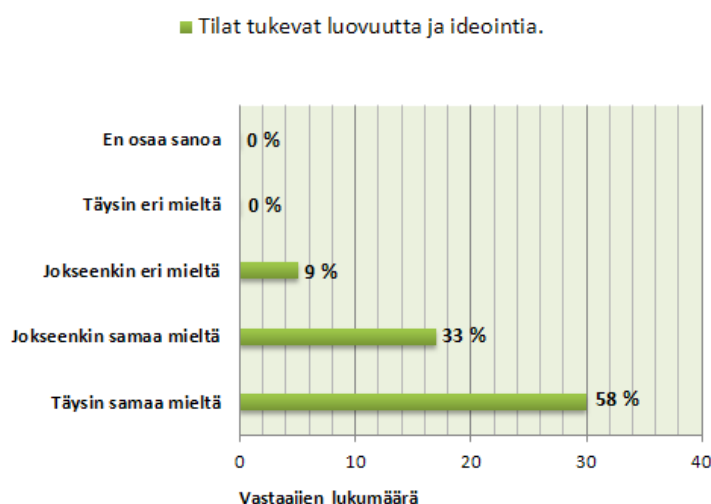
Kuvio 10: Tiloissa opiskelu on innostavaa (52 vastaajaa)

Opiskelijoiden motivaatiota haluttiin tutkia ja täysin samaa mieltä kyselylomakkeen (Liite 1) väittämän kanssa oli puolet vastaajista (Kuvio 11). Edellisen väittämän tulokset olivat lähes samat tämän väittämän tuloksien kanssa. Osa vastaajista oli antanut perusteluissaan identtisen vastauksen tämän ja edellisen väittämän yhteydessä. Perinteistä luokkahuonetta kuvailtiin tylsäksi ja ”kuivaksi”, mutta uusissa tiloissa opiskelu koettiin innostavana. Tiloja pidettiin myös yhtenä opintojen tärkeimmistä puitteista. Eräs opiskelija koki motivoitumista enemmän asian sisällöstä riippuen kuin varsinaisista luokkahuoneista. Toinen vastaaja koki motivoitumista penkkien, keinun ja värityksen takia. Maininnan arvoisena pidettiin myös mahdollisuutta valita istumapaikka oman ”fiiliksen” mukaan. Mukavuuden koettiin lisäävän tuloksia ja tilojen viihtyisyys ja erilaisuus ilahdutti yhtä vastaajista.

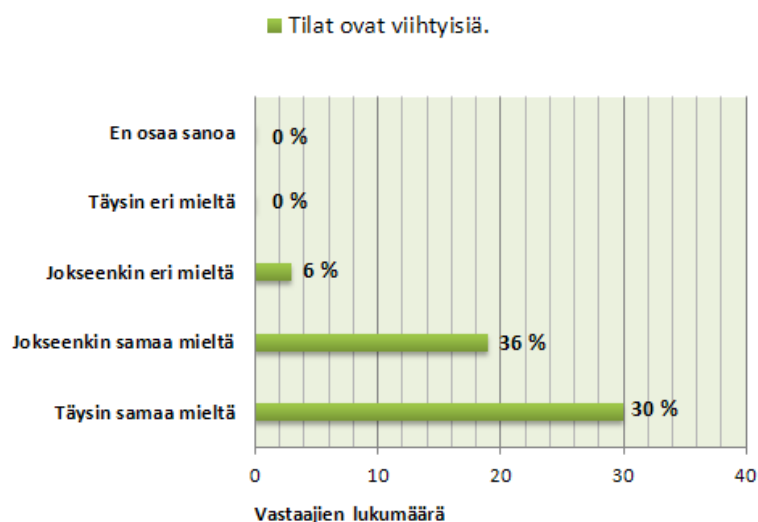
Kuvio 11: Tilat motivoivat opiskeluun ja työskentelyyn (52 vastaajaa)

Uusien tilojen yksi tarkoituksista on tukea luovuutta ja ideointia, joten sitä haluttiin arvioida seuraavana. Vastaajista 58 prosenttia oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa (Kuvio 12). Yksikään opiskelijoista ei valinnut ”Täysin eri mieltä” vaihtoehtoa. Luovuutta koettiin syntyvän tilojen koon, muunneltavuuden, värien ja valoisuuden ansiosta. Eräs vastaaja kertoi ideoinnin olevan helpompaa ryhmissä. Yhden opiskelijan mielestä mikään koulun tarjoama tila ei ollut innostava tai luovuutta lisäävä, mutta 253:n ja 234 +234A:n ei koettu ainakaan estävän sitä.

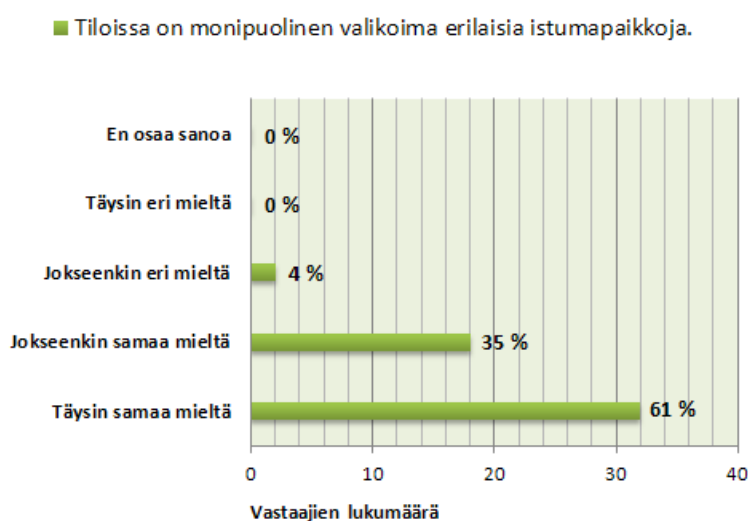
Kuvio 12: Tilat tukevat luovuutta ja ideointia (52 vastaajaa)

Tiloissa viihtyvyyttä on haluttu korostaa tiloja laadittaessa. Eniten vastaajista (36 %) valitsi väittämän vastauksista ”Jokseenkin samaa mieltä” vaihtoehdon (Kuvio 13). Tiloissa viihtyvyyteen vaikutti muun muassa sen uutuuden viehätys, toteutus sekä poikkeuksellinen kalustus. Värimaailma koettiin viihtyisän tunnelman luojaksi ja toisen vastaajan mukaan siihen pitäisi kiinnittää enemmän huomiota. Yhdessä kommentissa mainittiin uusien opetustilojen olevan hienoimmat missä kyseinen vastaaja oli koskaan työskennellyt. Erään opiskelijan mielestä tilat eivät sovellu niinkään opiskeluun, vaikkakin ovat viihtyisiä. Yksi vastaajista ehdotti taulujen, tekokasvien tai oikeiden kasvien lisäämistä tiloihin. Valoisuus ja ilmanvaihto koettiin riittäväksi.

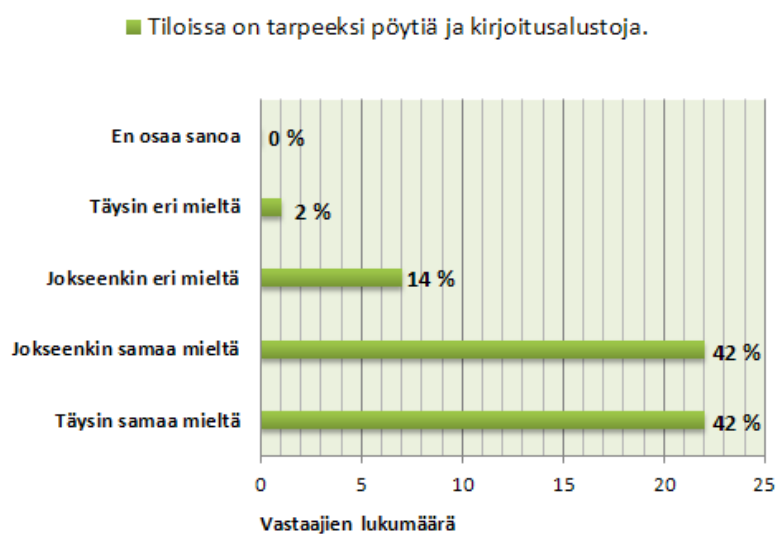
Kuvio 13: Tilat ovat viihtyisiä (52 vastaajaa)

Tutkimuksen loppupuolella on päätetty tiedustella mielipiteitä tilojen kalustukseen ja välineistöön liittyen (Liite 1). Yhdeksäs väittämä käsitteli tilojen erilaisten istumapaikkojen monipuolisuutta. Tässäkin, kuten edellisten väittämien kohdalla keino mainittiin positiivisena asiana. Yhden vastaajan mielestä tiloissa pitäisi olla enemmän pehmeämpiä istuimia esimerkiksi sohva, nojatuoli tai tyynyjä. Sama vastaaja kertoi lisäksi 234 + 234A:n katsomon olevan epämiellyttävä istua ja ei ymmärtänyt täysin sen tarkoitusta. Isoille ryhmille ei erään opiskelijan mielestä ollut riittävästi tuolitilaa, mutta muuten valikoima koettiin hyvänä. Täysin samaa mieltä väittämän kanssa oli 61 prosenttia vastaajista (Kuvio 14). Yksikään vastaaja ei ollut väittämän kanssa täysin eri mieltä.

Kuvio 14: Tiloissa on monipuolinen valikoima erilaisia istumapaikkoja (52 vastaajaa)

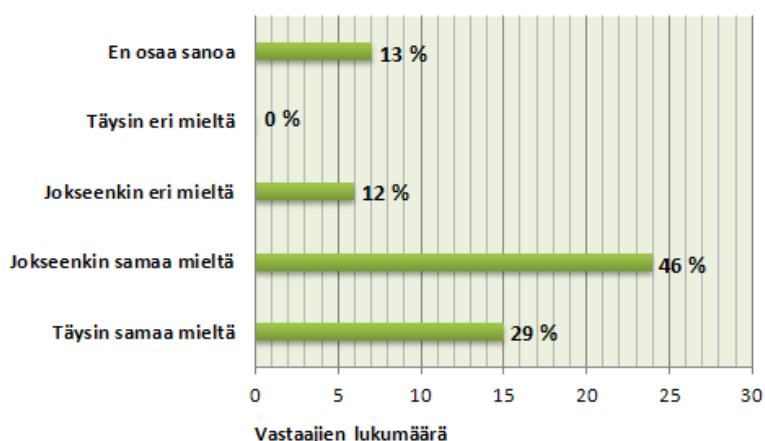
Kyselylomakkeen kymmenes väite kuului näin: ”Tiloissa on tarpeeksi pöytiä ja kirjoituslustoja”. Osa vastaajista oli sitä mieltä, että pöytiä on tarpeeksi, mutta myös eriäviä näkökulmia löytyi. Vastaajat ehdottivat muun muassa 253:ssa sijaitsevan saarekkeen korvaamista pöydillä, sillä se koettiin istumiseen epämukavana. Pöytien helppoa siirreltävyyttä pidettiin hyvänä, mutta kirjoituslустat koettiin jakautuvan epätasaisesti vain toiselle puolelle oppimistilaa. Väittämän prosentuaalinen jakauma oli sama (42 %) ”Jokseenkin samaa mieltä” ja ”Täysin samaa mieltä” vastausten välillä (Kuvio 15). Vain yksi vastaajista oli täysin eri mieltä väittämän kanssa.

Kuvio 15: Tiloissa on tarpeeksi pöytiä ja kirjoituslustoja (52 vastaajaa)

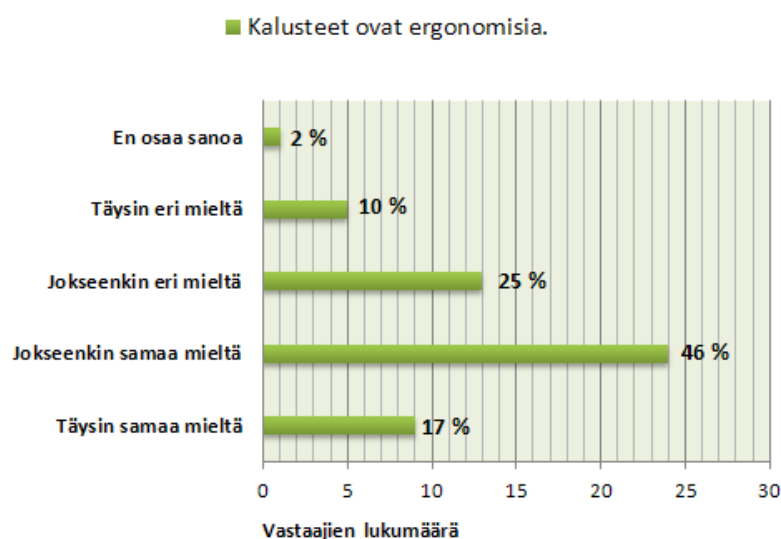
Opiskelijoilta haluttiin mielipide, kuinka vaivattomina he olivat kokeneet kalusteiden uudelleenjärjestelyn. Tämän väittämän kohdalla vastauksissa oli selvää hajontaa (Kuvio 16). Vastaajista 13 prosenttia ei osannut sanoa järjestelyyn kantaansa, sillä kommentteista selvisi että kaikki eivät olleet siirrelleet kalusteita. Täysin samaa mieltä väittämän kanssa oli 29 prosenttia vastaajista. Osa vastaajista koki pöytien siirtelyn helppona ja toimivana pyörien ansiosta, mutta 253:n nurkassa olevien puupöytien koettiin olevan liian raskaita siirtelyyn.

■ Luokassa olevien kalusteiden uudelleen järjestely on vaivatonta.

Kuvio 16: Luokassa olevien kalusteiden uudelleen järjestely on vaivatonta (52 vastaajaa)

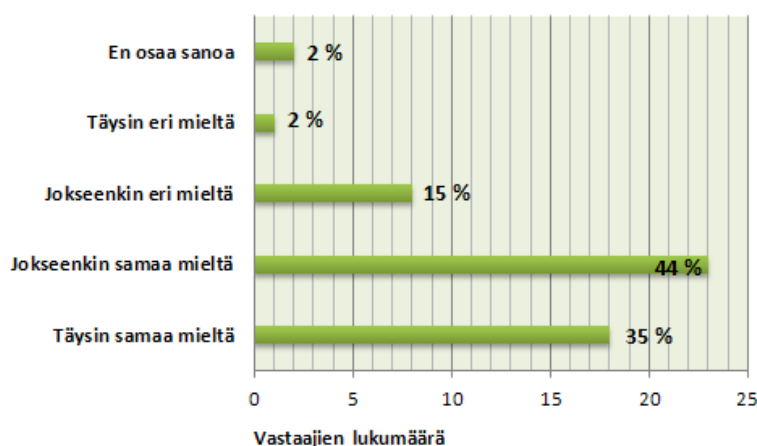
Kalusteisiin liittyen selvitettiin myös ergonomiaa. Tähän väittämään oli kommentoitu paljon avoimessa kentässä. Jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa oli 46 prosenttia opiskelijoista (Kuvio 17). Vastaajat olivat kokeneet muun muassa 253:n tuolit mukaviksi ja hyvän muotoisiksi. Toiset kalusteista koettiin selvästi ergonomisemmiksi kuin toiset. Yksi vastaajista kertoi, että baarituoleissa väsyi selkä ja pyörillä varustetuissa tuoleissa puutui takapuoli. Tila 253:n saareketta, 234 + 234:n sivupenkkejä ja katsomoa oli kommentoitu usean vastaajan toimesta koviksi paikoiksi istumiseen. Edelliset kommentit selittävät osaltaan väittämien lukuja ”Täysin eri mieltä” (10 %) ja ”Jokseenkin eri mieltä” (25 %) vastaajista (Kuvio 17). Korkeita pöytiä keuhuttiin, koska ne mahdollistivat myös seisaaltaan työskentelyn.

Kuvio 17: Kalusteet ovat ergonomisia (52 vastaajaa)

Tilojen estetiikasta haluttiin tehdä erillinen väite, jolla mitattiin tilojen houkuttelevuutta. Eniten vastauksia (44 %) keräsi ”Jokseenkin samaa mieltä” vastaus (Kuvio 18). Täysin eri mieltä väittämän kanssa oli vain yksi henkilö (2 %) ja täysin samaa mieltä 18 opiskelijaa (35 %). Osa huonekaluista koettiin tavallisina ja osa moderneina. Tilojen tunnelmaa kuvailtiin hyvänä ja huoneen vaikutelmasta ei tullut ensimmäisenä mieleen tylsä luokkatila. Vihreää värimaailmaa pidettiin houkuttelevana, mutta samaan aikaan myös hillittynä ja pirteänä. Vastauksissa ehdotettiin viherkasveja viihtyvyyttä lisäämään. Tilojen sisustusta kuvailtiin muun muassa arktiseksi, joka sopii suomalaiseen sielunmaisemaan. Tilojen houkuttelevuuden kanssa oltiin myös ”Jokseenkin eri mieltä” (15 %) vastaajista. Eräs vastaaja kuvasi tiloja lapsellisiksi. Toisen vastaajan mukaan värimaailmaan tulisi kiinnittää enemmän huomiota.

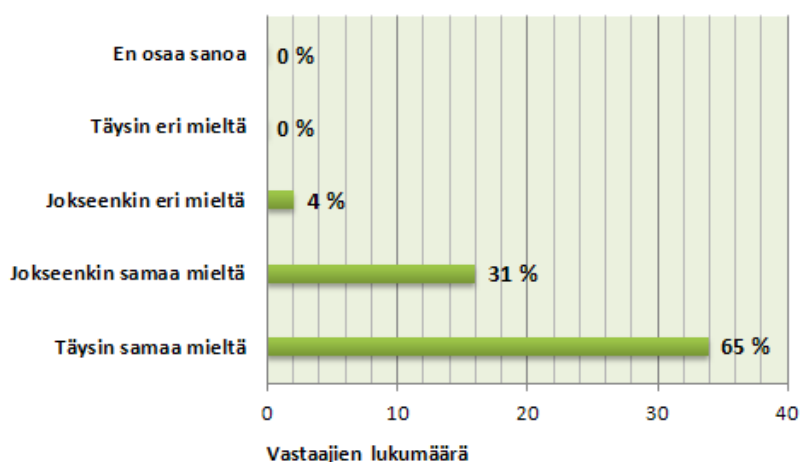
■ Tilojen estetiikka (värimaailma, esineiden muotoilu jne.) on houkuttelevaa.

Kuvio 18: Tilojen estetiikka (värimaailma, esineiden muotoilu jne.) on houkuttelevaa (52 vastaajaa)

Tutkimuksessa haluttiin näkemyksiä tilojen valaistuksesta. Tätä väittämää oli kommentoitu niukasti. Erityisesti tilaa 253 pidettiin valoisana. Luonnon valon ja tilojen oman valaistuksen tasapainoa pidettiin hyvänä. Oppimistiloihin toivottiin lisäksi myös kohdevalaisimia, vaikkakin myös keskellä talvea valaistus koettiin hyvänä. Valaistuksen kanssa ei ollut yhden vastaajan mielestä ongelmia. Tilojen pimentäminen onnistui myös opiskelijoiden mielestä hyvin. Suurin osa vastaajista (65 %) oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä (Kuvio 19).

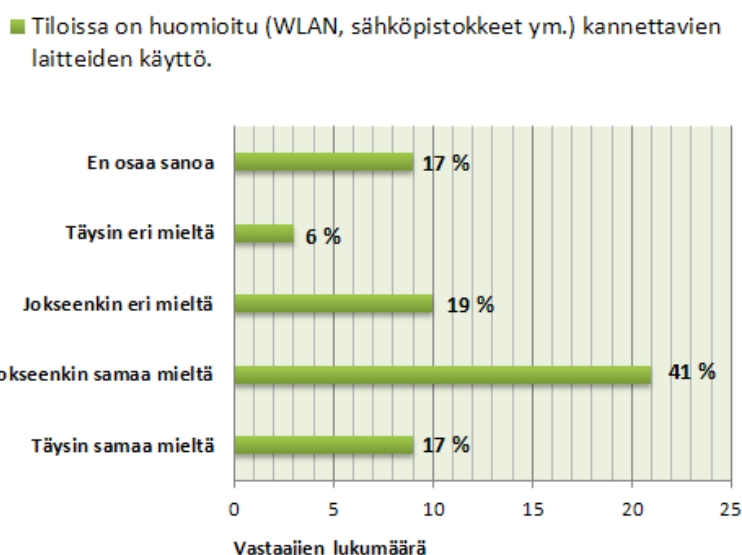
■ Tilojen valaistus on riittävä.

Kuvio 19: Tilojen valaistus on riittävä (52 vastaajaa)

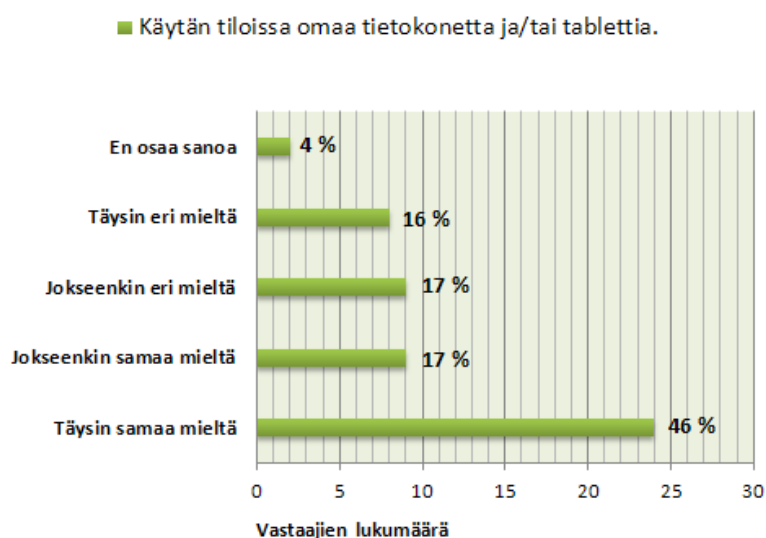
Viidestoista väittämä koski tilojen sähköistä varustelua. Väittämällä haluttiin tiedustella muun muassa pistokkeiden riittävyyttä ja langattoman verkkoyhteyden toimivuutta. Vastauksissa oli paljon jakaumaa, mutta ”Jokseenkin samaa mieltä” vaihtoehdon valitsi valtaosa 41 prosentin osuudella (Kuvio 20). Opiskelijoista 17 prosenttia ei osannut sanoa, oliko tiloissa huomioitu sähköistä varustelua ja yhtä suuri osuus (17 %) tilojen käyttäjistä vastasi olleensa väittämän kanssa täysin samaa mieltä.

Usean vastaajan mielestä sähköpistokkeet olivat asennettu hankaliin paikkoihin. Oppimistila 234 + 234:n ikkunoiden alapuolella olevat pistokkeet koettiin olevan ahtaasti penkkien välissä. Osan mielestä pistokkeita oli pöydän ääressä ja osan mielestä ei. Lattialle toivottiin lisäpistokkeita ja yhden vastaajan mielestä puhujan paikkaa lukuun ottamatta muualla huoneessa kannettavien laitteiden liitettävyyks oli huono. Keskellä huonetta pistokkeiden riittämättömyys koettiin vahvimpana ja luokan sivuilla sijaitsevia pistorasioita ei riittänyt kaikille, joten paikalle pyrittiin tulemaan usein ennen muita. Osa opiskelijoista ei ollut kiinnittänyt asiaan erityisemmin huomiota tai käyttivät pelkästään kynää ja paperia. Äänentoistossa oli koettu olevan teknisiä ongelmia ajoittain. Langaton verkko toimi usean vastaajan mielestä hyvin, mutta ongelmia oli ollut esimerkiksi tunnuksien löytämisessä, joilla verkkoon pääsisi sisälle.

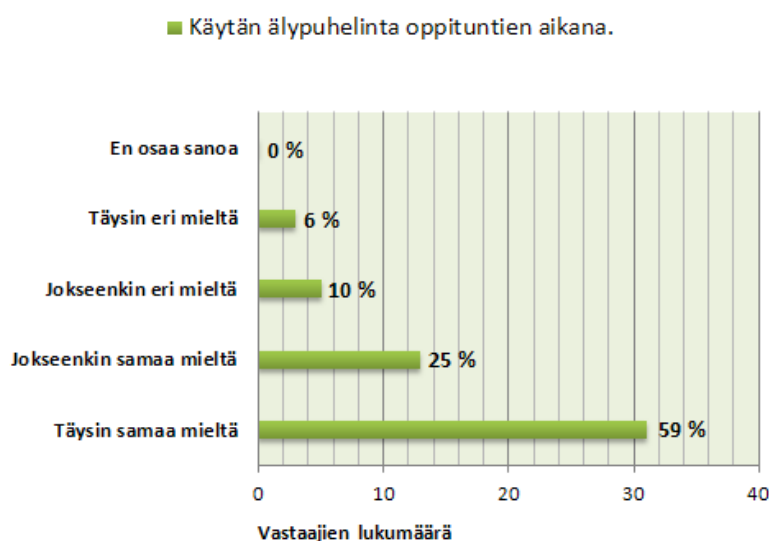
Kuvio 20: Tiloissa on huomioitu (WLAN, sähköpistokkeet ym.) kannettavien laitteiden käyttö (52 vastaajaa)

Edellisen väittämän jälkeen haluttiin tiedustella, kuinka moni opiskelijoista käytti tiloissa omaa kannettavaa laitetta. Kuudennentoista väittämän kanssa samaa mieltä oli 46 prosenttia vastaajista (Kuvio 21). Vastaukset ”Täysin eri mieltä” (16 %), ”Jokseenkin eri mieltä” (17%) ja ”Jokseenkin samaa mieltä” (17 %) sai tasaisempaa kannatusta. Yksi vastaajista kertoi ottavansa kannettavan tietokoneen aina kouluun mukaan ja käyttävänsä sitä kurssitöiden ja muistiinpanojen tekemiseen. Toinen vastaajista kertoi, että on ottanut koululle vain pari kertaa mukaansa oman kannettavan tietokoneensa. Osa opiskelijoista käytti tablettia tunneilla, mutta osalla ei ollut varaa hankkia sitä tai sen haluttaisiin kuuluvan varustukseen. Eräs vastaaja ei halunnut ottaa omaa laitettaan koululle, koska akun kestävyys oli huono.

Kuvio 21: Käytän tiloissa omaa tietokonetta ja/tai tablettia (52 vastaajaa)

Viimeisenä tutkimuksessa haluttiin selvittää kuinka moni opiskelijoista käytti älypuhelinta oppituntien aikana. Huomattava (59 %) osuus vastaajista kertoi olevansa väittämän kanssa täysin samaa mieltä (Kuvio 22). Avoimista kommentteista selvisi, että jotkut opiskelijoista käyttivät älypuhelinta jatkuvasti oppituntien aikana, kun taas osa halusi keskittyä tuntiin ilman puhelinta. Puhelinta käytettiin muun muassa tiedon etsimiseen, omiin ”juttuihin” ja valokuvien ottamiseen oman muistamisen tueksi. Yksi vastaaja kertoi käyttävänsä älypuhelintaan verkon jakamiseen, sillä tilassa WLAN:iin kirjautuminen ei aina onnistunut. Sama vastaaja kertoi toisinaan hakevansa puhelimella tietoa Googlesta tai käyttävänsä sitä Optima-ympäristössä.

Kuvio 22: Käytän älypuhelinta oppituntien aikana (52 vastaajaa)

Kyselyn loppuun haluttiin liittää vastauslaatikko, johon vastaajat pystyivät halutessaan kommentoimaan yleisesti tiloihin liittyviä asioita. Eräs vastaajista toi esille huomion, jossa tilojen koettiin vastaavan Laurean arvomaailmaa, eli sosiaalista vastuuta, luovuutta ja yhteisöllisyyttä. Sama vastaaja kertoi myös, että tiloissa toteutuu hyvin palvelumuotoilun periaatteet. Uusien opetustilojen koettiin herättävän enemmän keskustelua ja vuorovaikutteisuutta verrattuna perinteisiin luokkiin. Useat opiskelijat kertoivat tilojen olevan viihtyisiä, raikkaita, hienoja sekä rentoja. Kyselyn toteutuksen toivottiin vaikuttavan tilojen tulevaisuuteen. Yksi vastaajista toivoi, että muutkin luokista voisivat olla samanlaisia.

4.4 Yhteenveto tutkimuksen tuloksista

Kyselylomakkeessa suurin osa vastaajista jätti kommentoimatta avoimiin vastauskenttiin, joten kaikkien mielipiteitä ei saatu selville. Kokonaisvastaaja määrästä (52 vastaajaa) vain noin 10-25 henkilöä tarkensivat vastaustaan lähes jokaisen väittämän kohdalla. Lomakkeen loppupuolelle mentäessä avoimiin kommentteihin tuli yhä vähemmän tekstiä ja vastausten pituudet lyhenivät. Kyselylomakkeen avulla selvisi, että tiloja käytetään todella monipuolisesti erilaisiin kursseihin.

Havainnoinnin ja kyselyn perusteella kaikkea tilojen varustelua ei haluttu tai ei osattu käyttää hyväksi. Opiskelijat pitivät sekä 253:ssa että 234 + 234A:ssa omia takkejaan tuolien selkänojilla, lattialla ja pöydillä vaikka tiloissa oli naulakot. Tätä selittää osin, että opiskelijat tarvitsivat repuista ja takkien taskuista tavaroita kesken tunnin. Osa opiskelijoista osasi hyödyntää kannettavien laitteiden alustoja, mutta kyselyn perusteella kaikki eivät tienneet

niiden olemassaolosta. Tilojen WLAN-tunnuksia ei vastaajien mukaan tuntunut aina löytyvän, yhteys ei toiminut kunnolla tai sisään kirjautumisessa oli ongelmia. Pääosin langaton verkko toimi kuitenkin hyvin. Sähköpistokkeiden sijainnista ja määrästä tuli huomattavan paljon mielipiteitä, sekä kyselyn että haastattelun kautta. Osa pistokkeista oli sijoitettu hankaliin paikkoihin tai niitä ei ollut tarpeeksi, kuitenkin kaikki opiskelijat eivät kokeneet tätä ongelmana.

Nykyiset tilat ovat suunniteltu lähinnä luentoja silmällä pitäen. Tulevaisuudessa tilojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon ATK-laitteiden käytön lisääntyminen. Uudenlaisena mallina perinteisille ATK-luokille on tulossa luokkahuoneet, joihin kaikkien opiskelijoiden on mahdollista tuoda omat päätelaitteensa. Näitä muutoksia varten koulujen tulee panostaa internet-yhteyksien nopeuksiin, saatavuuteen ja pistorasioiden sijoitteluun. (Accenture 2014, 33.) Accenturen ajatukset tukivat hyvin tutkimuksessakin ilmenneitä opiskelijoiden tarpeita. Kyselytutkimukseen vastanneista älypuhelinta tuntien aikana käytti 59 prosenttia (täysin samaa mieltä). Tablettia tai muuta kannettavaa laitetta käytti 46 prosenttia (täysin samaa mieltä) vastaajista. Älypuhelinta käytettiin tuntien aikana omien asioiden lisäksi myös tiedon etsimiseen.

Rihlaman (2000, 14) mukaan kirkkaalla valaistuksella on vireyttä nostava vaikutus. Tutkimusten mukaan normaalia kirkkaampi valaistus on vähentänyt sairaspotilaita työssäkävijöiden osalta. Kirkkaalla valolla voidaan hoitaa jopa masennusta, joka on aiheutunut vuodenaajoista johtuvasta valoisuusvaihtelusta. Tukiaisen (2010, 90) mukaan valaistuksella voi olla kaikkein suurin vaikutus tilan tunnelmaan. Tutkimusten mukaan valaistusta muuttamalla on saavutettu positiivisia vaikutuksia työntekijöiden viihtyvyyteen ja tuottavuuteen. Haastatteluiden kautta ilmeni, että uusien tilojen valaistus oli jäänyt erityisesti yhden vastaajan mieleen myönteisessä mielessä. Saman haastattelun aikana käytettiin muista luokista muun muassa sanoja ”hämärä” ja ”kolkko”. Havainnointi sekä muu kerätty tutkimusmateriaali tuki uusien oppimistilojen valoisuuden riittävyyttä.

Ravintoloissa ja päivittäistavarakaupoissa on jo pitkään huomattu moniaistillisuuden mahdollisuudet. Äänillä, tuoksuilla ja tuntumilla on jokaisella omat piirteensä ja hyötynsä. Tuotepakkausten testerit tai käsinkosketeltavat näytemallit myyvät paremmin, kuin perinteiset suljetut pakkaukset. Musiikkien rytmeillä voidaan vaikuttaa ihmisten ostoskäyttäytymiseen. Luovissa tilakonsepteissa voidaan yhdistellä kaikkia aisteja ja luoda moniaistillisuutta tarjoava ympäristö, jonka tarkoitus on toimia luovan prosessin tukevana osana. (Tukiainen 2010, 92-93.) Uusien oppimistilojen värimaailma ja kalustuksen esteettisyys koettiin pääosin tyytyväisyyttä lisäävänä tekijänä. Vastauksista selvisi, että esimerkiksi istumapaikka saatettiin valita oman mielialan mukaan. Yleistä ilmapiiriä tunteilla pidettiin rentoina ja inspiroivina, mutta näillä seikoilla koettiin olevan myös haittapuolensa. Sopiva

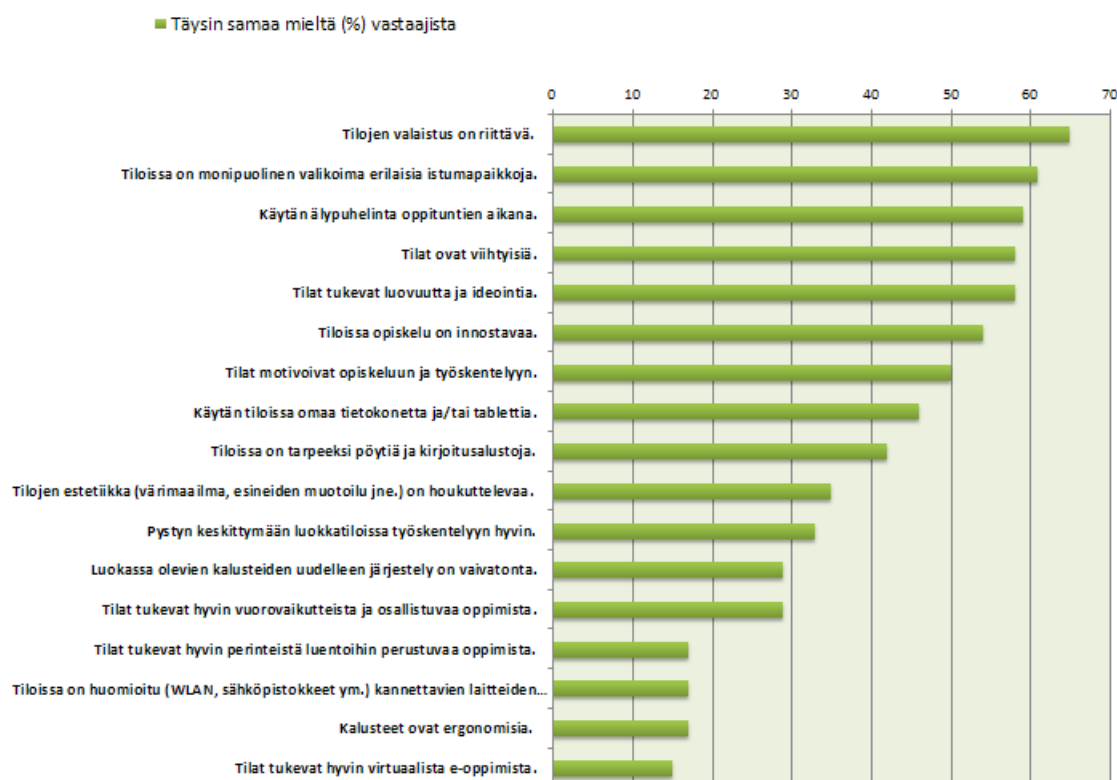
lämpötila tiloissa jakoi mielipiteitä puolesta ja vastaan. Ilmanvaihtoa pidettiin pääosin hyvänä, mutta joidenkin vastaajien mielestä ilma tuntui loppuvan pitemmillä tunneilla.

Tilojen koko nähtiin sekä hyvänä että huonona asiana. Ilmanvaihtuvuuden ja muunneltavuuden kannalta se koettiin hyvänä asia. Vastauksien mukaan liian hajallaan istuminen koettiin uhkana. Toisaalta ryhmätyöskentelyssä sitä pidettiin hyvänä asiana, koska muut ryhmät eivät häirinneet työskentelyä niin helposti. Tilan koko jakoi mielipiteitä kuuluvuuden ja näkyvyyden suhteen. Osan mielestä kuuluvuus ja näkyvyys oli hyvä, koska leveä huone mahdollisti pääsyn lähelle opettajaa. Kuuluvuutta heikentävänä seikkana nähtiin se, että opettaja joutui kohdistamaan puheensa aina vain toiselle puolelle tilaa kerrallaan. Havainnoinnin perusteella kuuluvuus ja näkyvyys oli hyvä, jopa huoneen taaimmaisesta nurkasta. Tilojen muoto koettiin esteettisesti hyvänä asiana, sillä se rikkoi perinteisen luokkahuoneen rajat.

Tilojen kalusteista oltiin montaa mieltä ja erityisesti niiden ergonomiasta. Vastausten perusteella 253:n tilanjakaja sekä 234 + 234A:n katsomo ja sivupenkit koettiin istumisen kannalta hankaliksi. Osa vastaajista ei keksinyt käyttötarkoitusta tilanjakajalle ja sen korvaamiseksi ehdotettiin esimerkiksi tuoleja ja pöytiä. Kaikkien kolmen tutkimusmenetelmän mukaan keino koettiin hyvänä asiana. Suuri ryhmäkoko aiheutti muun muassa sen, että pöytä- ja istumatilaa ei aina ollut kaikille.

Tunnin aiheen koettiin motivoivan enemmän kuin varsinaisen opetustilan. Enemmistö koki pystyvänsä keskittymään tunneilla työskentelyyn hyvin ja osan mielestä eroa muihin tiloihin verrattuna ei ollut. Vastaajien mielestä tilojen soveltumisesta perinteiseen luentoon 48 prosenttia oli ”jokseenkin samaa mieltä” ja 27 prosenttia vastasi ”jokseenkin eri mieltä” väittämään. Ongelmiksi koettiin muun muassa pöytäryhmät, joissa osa joutui istumaan selkä luennoitsijaan päin. Luennointia tukevia elementtejä oli muun muassa tilan muunneltavuus ja kaksi videotykkiä, joilla opetuksen seuraaminen helpottui.

Kyselytutkimuksesta laadittiin yhteenveto ”Täysin samaa mieltä” vastausten perusteella (Kuvio 23). Kaikkien väittämien prosenttiosuudet laskettiin 52 vastaajan perusteella. Tilojen valaistus, erilaiset istumapaikat ja älypuhelimien käyttö keräsi eniten täysin samaa mieltä vastauksia. Kuviosta voidaan nähdä, että vaikka älypuhelimia käytetään paljon niin sen hyödyntäminen esimerkiksi virtuaaliopetuksessa on vähäistä.

Kuvio 23: Täysin samaa mieltä vastausten prosenttiosuudet suuruusjärjestyksessä

Tutkimustulosten perusteella opiskelijat vaikuttivat olevan kaiken kaikkiaan tyytyväisiä uusiin oppimistiloihin. Esteettinen ilme on saatu kokonaisuudessaan houkuttelevaksi ja värimaailma on samaan aikaan hillitty ja pirteä. Tilojen vahvuuksia ovat muun muassa muunneltavuus, koko sekä sen kyky luoda muodollisuuden rikkova ilmapiiri. Suurin osa opiskelijoista pitivät tiloissa oppimista, motivaatiota ja viihtyisyyttä hyvänä. Teoriatiedon pohjalta koulujen tulisi tarjota motivoivia oppimisympäristöjä ja vastausten perusteella uudet oppimistilat olivat tässä onnistuneet. Haastattelun perusteella tilat jopa kohensivat yhden vastaajan kohdalla asennetta opiskeltavaan aiheeseen. Tiloissa koettiin innokkuutta opiskeluun muun muassa sen värimaailman ja kalusteratkaisujen takia. Erityisesti opiskelijoiden mieleen oli jäänyt tiloissa sijaitsevat keinut.

5 Johtopäätökset

Laadukkuuden näkökulmasta tilojen toteutuksessa on onnistuttu hyvin. Tilat tarjoavat opiskelijoille laadukkaat puitteet, joilla on tyytyväisyyttä lisääviä tekijöitä. Teoriaosiossa käsiteltiin, kuinka asiakkaan osallistaminen lisää tyytyväisyyttä. Laadukkuutta pidetään subjektiivisena kokemuksena, joka selittää muun muassa opiskelijoiden näkemyserot liittyen

penkkien ergonomiaan. Ennen kaikkea tyytyväisyys näkyy opiskelijoiden laadukkaana työnjälkenä.

Tilojen sähköpistokkeiden lisäämistä tulisi harkita ja puhelimen lataamiseksi on saatavilla esimerkiksi sähköpistokkeeseen tulevia USB-haaroittimia. Puhelinten lataaminen onnistuu tietokoneluokissa USB-väylän kautta, mutta tavallisissa luokkatiloissa pistokkeita on rajoitettu määrä. Toisaalta voi miettiä onko puhelinten lataaminen oppituntien aikana oleellisen tärkeää.

Uudet tilat ovat parhaimmillaan ryhmitöissä ja erilaisessa pajatoiminnassa. Opetustiloja käytetään kuitenkin hyvin monenlaiseen tarkoitukseen, joten kaikkien kurssien opetusympäristöksi se ei sovellu hyvin. Luennot olisi helpoin toteuttaa auditoriossa ja tavallisissa luokissa. Tiloissa liikkuminen on helppoa suuren koon ansiosta ja muuntelumahdollisuuksien ansiosta se tukee monia eri opetustapoja. Uudet oppimistilat vaativat opettajilta kekseliäisyyttä, perehtyneisyyttä ja ylimääräistä aikaa alkuvalmisteluille. Havainnoinnin aikana ei tehty ainakaan 234 +234A:n osalta järjestelyyn liittyviä muutoksia. Osa opiskelijoista istui tuoleissa, joissa ei ollut käsinoja ja asento näytti ajoittain epämuodokalta. Kyseisessä tilassa on reilusti ylimääräisiä tuoleja pinottuna, mutta epäselväksi jäi kuuluuko niiden käyttöönotto opettajille vai opiskelijoille. Opettajien tulisi perehdyttää uusia opiskelijoita paremmin tilojen käyttöön, sillä osalle opiskelijoista tilojen varustus ei ollut täysin selvää.

Uusissa opetustiloissa on monenlaisia istuimia ja pöytiä, joiden ergonomiasta oltiin montaa mieltä. Joissain penkeissä koettiin takapuolen ja selän puutumista. Tavallisten luokkien penkeissä ei ole yleensä pehmusteita ja tällöin olisi hyvä tehdä tutkimusta mitkä seikat istuimissa vaikuttavat ergonomiaan. Oppimistilat ovat parhaimmillaan palvelumuotoilussa, pajoissa ja ryhmätyöskentelyssä, jolloin liikkuminen tilassa tunnin aikana estää paikkojen puutumista. Luentoja varten uusissa oppimistiloissa tulisi tehdä alkuvalmistelut, jolloin penkit ja pöydät käännettäisiin opettajaan päin. Irtopehmusteiden ja tavallisten penkkien lisääminen tiloihin voisi lisätä tyytyväisyyttä opiskelijoissa. Tekesin (2011, 43-45) mukaan tulevaisuuden kouluissa kalusteita voidaan säätää ja liikuteltavuutta helpotetaan. Tämä on otettu hyvin huomioon uusien oppimistiloja toteutettaessa.

Koulujen kannattaa kiinnittää huomiota tulevaisuudessa erilaisten luokkien toimivuuteen ja mahdollisuuksiin. Opetustilojen tulisi palvella sekä käytännön tekemistä että luentomaisempiakin tunteja. Tämän opinnäytetyön tutkimuksen vastauksista voi päätellä, että osa opiskelijoista olisivat ennemmin luennoilla tavallisessa luokassa kuin uusissa opetustiloissa. Samoin tiettyjen tuntien aikana koettiin turhautumista ja tätä ei poistanut edes uusien oppimistilojen luomat puitteet. Uudet oppimistilat ovat parhaimmillaan

palvelumuotoiluopinnoissa, jota varten ne olivat alunperinkin suunniteltu. Vastauksista tuli helposti vaikutelma, jonka mukaan tilojen potentiaali oli osittain hukkaan heitetty luentojen takia.

Julkisessa keskustelussa on pohdittu opetustapojen ja oppiaineiden uudistamisesta. Uudistetut luovat oppimistilat mahdollistavat paremmin erilaisia opetustapoja, joten tulevaisuudessa luovia opetustiloja voi olla nykyistä enemmän käytössä. Työpaikoilla ja erityisesti konttoreissa on toteutettu rohkeita työskentely-ympäristöjä. Suomessa tällaisia työympäristöjä on esimerkiksi pelialalla, joissa henkilöstöstä suurin osa on nuoria.

Ihmiset viettävät suuren osan päivästäan työpaikalla tai koululla, joten työskentely-ympäristön viihtyvyys on syytä panostaa. Vanhoissa koulurakennuksissa ongelmana on usein huono ilmanvaihto, joka on osattu ottaa huomioon uusia tiloja laadittaessa. Järvilehto (2014, 174-175) totesi, että hiljainen ja virikkeeton tila toimii parhaiten lukemiseen ja kokeiden tekemiseen. Tällainen tila ei edesauta luovuutta, mitä taas Laurea Leppävaaran uudet oppimistilat tukevat.

Omasin entuudestaan vain vähän taustatietoa opinnäytetyön aihepiiristä. Eri alojen kirjallisuudesta löytyi kuitenkin aiheeseen liittyviä lukuja sieltä ja täältä, mutta varsinaisia luovia oppimistiloja käsitteleviä kirjoja oli niukasti saatavilla. Mitä enemmän aiheeseen tutustui, sitä enemmän se alkoi kiinnostaa ja huomasin muun muassa miten ajankohtainen aihe oli koko koulumaailmaa ajatellen. Opetussuunnitelmien uudistaminen tuo mukanaan uudenlaisia työskentelytapoja, joita tässäkin opinnäytetyössä on käsitelty.

Uusien oppimistilojen laatiminen sisälsi riskin, koska tiloista haluttiin ainutlaatuiset. Tilojen toteutuksen taustalla ei ollut aikaisempaa kokemusta tilojen toimivuudesta, joten mahdollisiin muutoksiin tuli varautua. Opiskelijat eivät antaneet samanlaista arvoa kaikille tilojen kalusteratkaisuille kuin ehkä ennen tilojen laatimista oletettiin. Täydellisiä tiloista ei varmaan pystyttäisi tekemään vaikka kaikki ehdotetut muutokset toteutettaisiin, sillä eri opiskelijat arvostavat eri asioita. Tilojen toteutus on kokonaisuudessaan toimiva ja suurin osa opiskelijoista olivat niihin tyytyväisiä.

5.1 Tutkimuksen luotettavuuden arvionti

Validiteetti tarkoittaa tutkimusaineiston pätevyyttä ja kuinka hyvin on päästy tavoitteeseen valitun kohteen mittaamisessa (Vehkalahti 2008, 41). Valideetti on vakiintunut sanana kun puhutaan tutkimuksen laadusta ja luotettavuudesta. Tutkimuskirjallisuudessa voi törmätä moniin eri käsitteisiin, kuten ennustevalideettiin, sisältövalideettiin, rakennevalideettiin tai vaikkapa kriteerivalideettiin. (Ronkainen ym. 2013.) Validiteetti jaetaan usein sisäiseen ja

ulkoiseen validiteettiin. Sisäinen validiteetti tarkoittaa tutkimuksen johdonmukaisuutta ja logiikkaa. Ulkoisella validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen tiedon soveltuvuutta toiseen yhteyteen. Ekologinen validiteetti on osa ulkoista validiteettia ja sillä mitataan miten hyvin tutkimuksessa on löydetty oikea ilmiötä koskeva tieto. Ennustevaliditeettia voidaan käyttää mittamaan esimerkiksi miten hyvin koulun pääsykokeiden tuloksien perusteella valitut opiskelijat menestyvät koulussa. Mitä paremmin opiskelijat menestyvät koulussa, sitä parempi on ennustevaliditeetti. (Ronkainen ym. 2013, 130.)

Reliabiliteetillä kuvataan miten tarkasti tutkittavaa kohdetta on mitattu. (Vehkalahti 2008, 41.) Ronkainen ym. (2013, 133) kiteyttää reliabiliteetin tarkoittavan miten huolellisesti aineistonkeruu, haastattelut ja ylipäänsä koko tutkimus on laadittu. Reliabiliteetti tarkoittaa myös pysyvyyttä eli tutkimustuloksesta saadut tulokset voidaan todeta samanlaisiksi tekemällä sama tutkimus toistamiseen. Reliabiliteetti ei riitä antamaan täysin varmoja tuloksia sillä, ilmiöiden on todettu muuttuvan ajan saatossa. Yksi reliabiliteetin osa on stabiliteetti, jonka tehtävä on mitata mittarin pysyvyyttä ajassa. Mitä useammin tutkimus uusitaan ajallisesti, sitä korkeampi stabiliteetti saadaan. Stabiliteettia voidaan kokeilla käytännössä tutkimuksen uusimisella esimerkiksi haastatteluryhmän uudelleen haastattelulla. (Kananen 2011, 119-120; Vilka 2007, 149.)

Kananen (2011, 119) pitää opinnäytetyöprosessissa ensiarvoisen tärkeänä reliabiliteetin ja validiteetin huomioon ottamisen. Luotettavuuden tarkastelulle varataan opinnäytetyössä oma osio ja tutkimuksen suunnitteluun kannattaa tästä johtuen varata riittävästi aikaa. Tutkimusaineiston luotettavuus on tärkeää kun opinnäytetyön onnistumista mitataan jälkikäteen. Tulosten mittausta tehdään huolellisesti, sillä jälkikäteen tilanteen korjaaminen voi olla työlästä tai kannattamatonta.

Vilkan (2007, 152-153) mukaan Heikkilä (2004, 185; Uusitalo 1991, 86) määrittää tutkimuksen validiteetin ja reliabiliteetin muodostavan yhdessä kokonaisluotettavuuden. Mitä vähemmän tutkimuksessa on satunnaisvirheitä, sitä luotettavampi tutkimus on. Tutkimuksessa esiintyviä virheitä voidaan vähentää muun muassa näillä tavoilla:

- Kysymykset on laadittu arkikielisiksi ja niitä on tutkimuksen kannalta riittävästi.
- Tutkimuksen perusjoukko on valittu perustellusti.
- Tutkimuksen otos on määrältään ja monipuolisuudeltaan riittävä.
- Tutkimusprosessi on toteutettu rehellisesti ja huolellisesti.
- Lomaketta on testattu ennen varsinaista otantaa.
- Ongelmaan on valittu parhaiten soveltuvat tutkimusmenetelmät.

Kokonaisluotettavuutta heikentävinä seikkoina voidaan pitää esimerkiksi vastaajan

muistivirhettä, valehtelua, vähättelyä tai muuta vastaavaa asiaa. Virheitä voi syntyä myös vastauskadosta ja tämä voi johtaa tutkimusta harhaan. (Vilkkä 2007, 153-154.)

Alasuutari (2011, 303-304) tuo hyvin esille näkemystä kriittisen ajattelun hyödyistä. Monesti keskeneräisen työn näyttäminen ulkopuoliselle arvostelijalle antaa uusia näkemyksiä työhön liittyvistä epäkohdista. Tekijä voi esimerkiksi käyttää epähuomiossa hyvin hankalia termejä, joita hän ei ole selostanut auki tekstissä. Aina tulisi käyttää ulkopuolista silmäparia apuna kun tehdään laajempaa kirjoitustyötä. Vehkalahti (2011, 40) pitää tärkeänä, että tiedonkeruun alkuvaiheessa tutkimuksen laatija on hyvin perillä tutkimusmenetelmistä, sillä väärin hankitulla tai väärällä tiedolla ei tee myöhemmässä vaiheessa mitään.

Tutkimusongelmana oli selvittää opiskelijoiden tilan käyttötapoja sekä tyytyväisyyttä. Näiden seikkojen selvittämiseksi käytettiin kolmea eri tutkimusmenetelmää. Eniten tutkimusmateriaalia kertyi kyselytutkimuksella. Haastattelusta sekä havainnoinnista tuli lähes saman verran materiaalia. Kyselylomakkeeseen vastasi 52 henkilöä, haastatteluun yksi ryhmä (4 henkilöä) ja havainnoinnissa oli mukana kaksi opetusryhmää. Haastatteluun yritettiin saada kaksi erillistä ryhmää, mutta halukkuutta ei ollut riittävästi toisen ryhmän muodostamiseksi, lisäksi asiaa hankaloittivat opiskelijoiden tiukat aikataulut etäpäivien johdosta. Kyselytutkimukseen osallistui reilusti vastaajia ja saadun aineiston läpikäymiseksi meni runsaasti aikaa. Havainnoinnin osalta eteen ei tullut ongelmia ja opettajat olivat myönteisiä havainnoinnin toteuttamiselle.

Haastatteluun osallistui neljä vapaaehtoista opiskelijaa samasta ryhmästä, jotka osallistuivat havainnointiin. Vastaajien asenne uusia tiloja kohtaan vaikutti myönteiseltä ja tämä on otettava huomioon tarkasteltaessa tutkimuksen luotettavuutta. Haastatteluun osallistuminen voi viestiä erityiskiinnostuksesta kyseisiä tiloja kohtaan ja täten tuloksissa voi olla vääristymää. Opinnäytetyöntekijän roolissa tuli olla mahdollisimman puolueeton tutkittavaa aihetta kohtaan. Haastattelutilanne meni hyvin ja tulokset olivat saman suuntaisia muiden käytettyjen tutkimusmenetelmien kanssa. Haastattelua voidaan pitää melko validina, vaikkakin luotettavuutta laskee vähäinen osallistujien määrä (yksi ryhmä).

Havainnointi oli täysin riippuvainen opinnäytetyöntekijän kyvystä havaita tiloissa tapahtuvia asioita. Huolellinen esivalmistelu muistiinpanovälineiden, henkilökohtaisen esittelyn ja teoriapohjan avulla loivat hyvät lähtökohdat havainnoinnille. Opinnäytetyöntekijällä oli vaikutelma, että opiskelijat pystyivät keskittymään hyvin tuntiin havainnoinnista huolimatta. Havainnointia tehtiin sekä 253:ssa että 234 + 234A:ssa, joten tutkimuskohteitten puolesta ei syntynyt vajetta. Ryhmäkoot, opetettava aine sekä monet eri muuttujat ovat voineet vaikuttaa havainnoinnin tuloksiin. Havainnoinnin tuloksissa oli samankaltaisuutta muiden

tutkimusmenetelmien tulosten kanssa. Huomioon oli otettava mahdolliset päättelyvirheet, sillä tulokset kerrottiin täysin opinnäytetyöntekijän omasta näkökulmasta.

Kyselytutkimus suoritettiin viimeisenä ja toteutustapana käytettiin e-lomaketta. Opiskelijoiden vastausten perusteella osa oli selvästi aktiivisempia kommentoimaan väittämiä. Joukossa oli muutamia opiskelijoita, joidenka vastauksia kohtaan heräsi epäilyksiä. E-lomakkeissa voi syntyä vääristymää esimerkiksi kyselyn ollessa liian pitkä tai vastaajan oman välinpitämättömyyden takia. Ennakkoasenteet tutkittavaa aihetta kohtaan voivat antaa vääristyneen kuvan tutkittavasta ilmiöstä. Vastaajia oli yhteensä 52, jonka perusteella kyselyn validiteetti ei ole kovin korkea. Kyselytutkimuksen väittämät olivat tarkoin harkittuja ja tämä nosti validiteettia. Huomioon ottamisen arvoista oli, että tutkimuksesta karsiutui pois kaikki, jotka eivät tiloja ollut käyttäneet. Tutkimuksen tulokset olivat samantapaisia kuin havainnoinnissa ja haastattelussa. Kyselytutkimuksesta kertyi eniten tutkimusmateriaalia ja oleellisen tiedon esiintuomiseen oli käytettävä harkintaa.

Haastattelun purkamiseksi haluttiin käyttää apuna näytänäkökulmaa. Alasuutarin (2011, 114-115) mukaan siinä tuodaan esille haastateltavan näkemykset sellaisena kuin ne kerrottiin. Tämä sulkee pois tulkintavirheet ja lisää tutkimuksen luotettavuutta.

Kaikkien kolmen tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia voidaan pitää melko korkeana. Kerätyssä aineistossa oli vähän ristiriitaisuutta ja tutkimuksen toteutuksessa käytettiin teoriaosuudessa mainittuja tiedonkeruutapoja. Tutkimusaineiston keruun jälkeen ei tullut tarvetta selvittää vastauksia jälkikäteen. Tutkimusta tukemaan laadittuja lomakepohjia muokattiin sitä mukaa kun tutkimuksessa edettiin. Havainnoinnista saatujen tulosten perusteella päivitettiin haastattelupohjaa ja haastattelun jälkeen kyselylomakepohjaa. Jokainen lomakepohja ennakotestattiin useilla eri henkilöillä mahdollisten virheiden tai puutteiden havaitsemiseksi. Tutkimustulokset vastaavat kattavasti tutkimusongelmaan. Tulevaisuudessa voitaisiin käyttää samoja tutkimusmenetelmiä ja saada selville esimerkiksi nousisiko opiskelijoiden tyytyväisyys tiloja kohtaan tietyillä muutoksilla.

5.2 Jatkotutkimuksen aiheet

Tutkimustulosten jälkeen heräsi ajatuksia, kuinka tiloja muuttamalla pystyttäisiin vaikuttamaan opiskelijoiden oppimiseen ja tyytyväisyyteen. Uusien oppimistilojen toteutuksessa ei mielestäni oltu kiinnitetty tarpeeksi huomiota ergonomiaan, joten aiheen syvällisempi tutkiminen voisi tuoda uusia näkökulmia tilasuunnitteluun tulevaisuudessa.

Haastattelussa eräs opiskelija ehdotti ideaa, jossa jokaiseen luokkahuoneeseen lisättäisiin elementtejä uusista oppimistiloista. Uutena aiheena voitaisiin tutkia olisiko tietyillä

muutoksilla luokkahuoneissa vaikutusta opiskelijoiden vireyteen, oppimiseen tai vaikkapa luovuuteen. Kokemukset Laurea Leppävaaran uusista oppimistiloista ovat rohkaisevia ja laittavat pohtimaan miksi tavallisiin luokkatiloihin tulisi lisätä samanlaisia ominaisuuksia.

Tutkimuksen aikana vastaajat kertoivat omia näkemyksiään millaisilla kursseilla ja opetustavoilla uusista tiloista saatiin eniten hyötyä. Uusien oppimistilojen rakenne mahdollistaa lukemattomia eri tapoja opiskella ja hyödyntää muun muassa tietotekniikkaa. Mielenkiintoista olisikin selvittää kansainvälisellä tasolla, mihin kaikkeen luovien työtilojen mahdollisuuksia voitaisiin käyttää.

Lähteet

- Accenture. 2014. Digitalisaation kynnyksellä: Kohti tulevaisuuden lukiota - selvitys. Helsinki: Helsingin kaupungin opetusvirasto ja Accenture.
- Airaksinen, T. 2009. Parasta kaikille. Helsinki: WS Bookwell Oy.
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Riika: Vastapaino.
- Batty, M. & Miller, H. 2000. Representing and Visualizing Physical, Virtual and Hybrid Information Spaces. London: Centre for Advanced Spatial Analysis, University College London.
- de Souza e Silva, A. 2006. From cyber to hybrid: mobile technologies as interfaces of hybrid spaces. *Space & Culture*, 9 (3), 261-278.
- Dodge, M. & Kitchin, R. 2003. Code, space and everyday life. London: University College London.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Vastapaino.
- Grönroos, C. 2000. Service Management and Marketing. A Customer Relationship Management Approach. Englanti: Wiley.
- Grönroos, C. 2009. Palvelujen johtaminen ja markkinointi. Helsinki: WS Bookwell Oy.
- Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Holopainen, M. & Pulkkinen, P. 2008. Tilastolliset menetelmät. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Hyvönen, P., Kangas, M., Kultima, A. & Latva, S. Let's Play! Tutkimuksia leikkillisistä oppimisympäristöistä. 2007. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Jordan, T., Raubal, M., Gartrell, B. & Egenhofer, M. 1998. An Affordance-Based Model of Place in GIS. U.S.A.: Department of Spatial Information Science and Engineering University of Maine.
- Järvilehto, L. 2014. Hauskan oppimisen vallankumous. Juva: PS-kustannus.
- Järvinen, K. 2014. Työn mielekkyyden johtaminen. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Kananen, J. 2011. Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Tampere: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Keskinen, T. & Lipiäinen, J. 2013. Asiakkaan matkassa. Tuotekeskeisyydestä symbioosistrategiaan. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Kuusela, H. & Rintamäki, T. 2002. Arvoa tuottava asiointikokemus. Vammala: Tampere University Press.
- Kytömäki, J. & Moisio, S. 2006. Paikka, kaupunki, valtio. Ihmismaantieteen perspektiivejä. Turku: Kirja-Aurora.
- Lecklin, O. 2006. Laatu yrityksen menestystekijänä. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Lundberg, T. & Töytäri, J. 2010. Asiakaspalvelun pikku-jättiläinen. Lahti: Positiivarit Oy.

- May, M. & Achiam, M. 2014. Real and Virtual Places-Affordances, Exhibition space, and the Meaning of Place. Denmark: Department of Science Education, University of Copenhagen.
- Niemi, H. & Multisilta, J. 2014. Rajaton luokkahuone. Juva: PS-kustannus.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Paalasmaa, J. 2014. Aktivoi oppilaasi. Juva: PS-kustannus.
- Rihlana, S. 2000. Valaistus ja värit sisustussuunnittelussa. Helsinki: Rakennustieto Oy.
- Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Savolainen, A. 2001. Koulu työpaikkana. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Smeds, R., Krokfors, L., Ruokamo, H. & Staffans, A. Innoschool - valittava koulu. Oppimisen verkostot, ympäristöt ja pedagogiikka. 2010. Espoo: Aalto-yliopiston teknillinen korkeakoulu.
- Syrjäläinen, E., Eronen, A. & Värri, V. 2008. Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Tapaninen, A., Kauppinen, T., Kivinen, K., Kotilainen, H., Kurenniemi, M. & Pajukoski, M. 2002. Ympäristö ja hyvinvointi. Porvoo: WSOY.
- Tekes. 2011. Käyttäjälähtöiset tilat. Uutta ajattelua tilojen suunnitteluun. Helsinki: Tekesin julkaisu.
- Tukiainen, M. 2010. Luova tila. Tulevaisuuden työpaikka. Viro: Rakennustieto Oy.
- Valli, R. 2001. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Vammala: Tammi.
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Tammi.
- Väyrynen, S., Nevala, N. & Päivinen, M. 2004. Ergonomia ja käytettävyys suunnittelussa. Helsinki: Teknologiainfo Teknova Oy.
- Wahlgrèn, A. & Kitunen, A. 2012. Kohti laadukasta palveluliiketoimintaosaamista. Jyväskylä: Tekijät & Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Sähköiset lähteet

- Lockhardt, A. 2015. Will the Janus Virtual Reality Browser be the Next Big Thing? Viitattu 6.1.2015. <http://infospace.ischool.syr.edu/2015/01/05/will-the-janus-virtual-reality-browser-be-the-next-big-thing/>
- Peda 2014. Informaali oppiminen. Viitattu 24.10.2014. <https://peda.net/hankeet/oppijat/ovo/lahtokohdat/informaali>
- Profit Interior. 2015a. Laurea AMK SID oppimisympäristö. Viitattu 16.1.2015. <http://www.profitinterior.fi/laurea-oppimisympaumlristoumlt-sid.html>
- Profit Interior. 2015b. Laurea AMK SID oppimisympäristö 2. Viitattu 16.1.2015. <http://www.profitinterior.fi/laurea-oppimisympaumlristoumlt-2.html>

Theseus. 2015. Ammattikorkeakoulujen julkaisuarkisto. Viitattu 31.1.2015.
<https://www.theseus.fi/search?query=opiskelutilat&submit=Hae>

White, R. 2010. What is Spatial History?. Viitattu 23.8.2015. <http://web.stanford.edu/group/spatialhistory/media/images/publication/what%20is%20spatial%20history%20pub%20020110.pdf>

Muut lähteet

Erola, H. 2013. Miten Laurea-Leppävaaran toimitilat soveltuvat käyttötarkoitukseensa. Laurea-ammattikorkeakoulu. Laurea Leppävaara. Espoo. Opinnäytetyö.

Lajunen, K. 2014. Sisustusarkkitehdin puhelinhaastattelu. 16.1.2015. Profit Interior Oy. Helsinki.

Kuvat

Kuva 1: Oppimistila 253 ja pöytäratkaisut (Profit Interior 2015a)	24
Kuva 2: Oppimistila 253:n vanerinen tilanjakaja (Profit Interior 2015a)	25
Kuva 3: Kahta oppimistilaa jakavat liukuovet (Profit Interior 2015b)	25
Kuva 4: Vanerinen istuinkoroke ja pistorasiat (Profit Interior 2015b)	26
Kuva 5: Kahvilamaiset valaisimet ja penkki (Profit Interior 2015b)	27

Kuviot

Kuvio 1: Kokonaislaatu prosessi (mukaillen Gröönroos 2009, 105).....	11
Kuvio 2: Tulevaisuuden tilat (Staffans 2011, Niemen & Multisillan 2014, 28 mukaan)	14
Kuvio 3: Hybriditilan muodostuminen (mukaillen Batty & Miller 2000, 134)	17
Kuvio 4: Työympäristöjen kehityshaasteet (Tekes 2011, 26)	20
Kuvio 5: Ihmiset toimijoina (mukaillen Tapaninen ym. 2002, 39).....	22
Kuvio 6: Tilat tukevat hyvin vuorovaikutteista ja osallistuvaa oppimista (52 vastaajaa) ...	44
Kuvio 7: Tilat tukevat hyvin perinteistä luentoihin perustuvaa oppimista (52 vastaajaa) ..	45
Kuvio 8: Tilat tukevat hyvin virtuaalista e-oppimista (52 vastaajaa).....	46
Kuvio 9: Pystyn keskittymään luokkatiloissa työskentelyyn hyvin (52 vastaajaa)	47
Kuvio 10: Tiloissa opiskelu on innostavaa (52 vastaajaa)	48
Kuvio 11: Tilat motivoivat opiskeluun ja työskentelyyn (52 vastaajaa).....	48
Kuvio 12: Tilat tukevat luovuutta ja ideointia (52 vastaajaa)	49
Kuvio 13: Tilat ovat viihtyisiä (52 vastaajaa)	49
Kuvio 14: Tiloissa on monipuolinen valikoima erilaisia istumapaikkoja (52 vastaajaa)	50
Kuvio 15: Tiloissa on tarpeeksi pöytiä ja kirjoituslustoja (52 vastaajaa).....	51
Kuvio 16: Luokassa olevien kalusteiden uudelleen järjestely on vaivatonta (52 vastaajaa)	51
Kuvio 17: Kalusteet ovat ergonomisia (52 vastaajaa)	52
Kuvio 18: Tilojen estetiikka (värimaailma, esineiden muotoilu jne.) on houkuttelevaa (52 vastaajaa)	53
Kuvio 19: Tilojen valaistus on riittävä (52 vastaajaa)	54
Kuvio 20: Tiloissa on huomioitu (WLAN, sähköpistokkeet ym.) kannettavien laitteiden käyttö (52 vastaajaa)	54
Kuvio 21: Käytän tiloissa omaa tietokonetta ja/tai tablettia (52 vastaajaa)	55
Kuvio 22: Käytän älypuhelimta oppituntien aikana (52 vastaajaa)	56
Kuvio 23: Täysin samaa mieltä vastausten prosenttiosuudet suuruusjärjestyksessä.....	59

Taulukot

Taulukko 1: Tiedonkeruumenetelmät ja ajankohdat	29
Taulukko 2: Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen erot (mukaillen Eskola & Suoranta 2005, 14)	30
Taulukko 3: Tiedonkeruutapojen tarkastelu (mukaillen Heikkilä 2004, 20)	32

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake	73
Liite 2. Haastattelulomake	75
Liite 3. Havainnointipohja.....	77

Liite 1. Kyselylomake

Kyselylomake

Tämän kyselyn tarkoitus on selvittää Laurea Leppävaaran uusien oppimistilojen 253:n, 234:n + 234A:n tyytyväisyys ja käyttökokemuksia. Vastaa väittämiin rastittamalla sopivin vastausvaihtoehto näistä: 4 = Täysin samaa mieltä, 3 = Jokseenkin samaa mieltä, 2 = Jokseenkin eri mieltä, 1 = Täysin eri mieltä tai 0 = En osaa sanoa.

Rastita toinen vaihtoehtoista.

Palvelumuotoiluun liittyviä opintojaksoja ☐

Muita kuin palvelumuotoiluun liittyviä opintojaksoja, mitä? ☐

Opiskelu ja toiminta oppimistiloissa	4 = Täysin samaa mieltä	3 = Jokseenkin samaa mieltä	2 = Jokseenkin eri mieltä	1 = Täysin eri mieltä	0 = En osaa sanoa
1. Tilat tukevat hyvin vuorovaikutteista ja osallistuvaa oppimista.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Tilat tukevat hyvin perinteistä luentoihin perustuvaa oppimista.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Tilat tukevat hyvin virtuaalista e-oppimista.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Pystyn keskittymään luokkatiloissa työskentelyyn hyvin.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Tiloissa opiskelu on innostavaa.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Tilat motivoivat opiskeluun ja työskentelyyn.	☐	☐	☐	☐	☐

7. Tilat tukevat luovuutta ja ideointia.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Tilat ovat viihtyisiä.	☐	☐	☐	☐	☐
Tilojen kalusteet ja välineet	4 = Täysin samaa mieltä	3 = Jokseenkin samaa mieltä	2 = Jokseenkin eri mieltä	1 = Täysin eri mieltä	0 = En osaa sanoa
9. Tiloissa on monipuolinen valikoima erilaisia istumapaikkoja.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Tiloissa on tarpeeksi pöytiä ja kirjoituslustoja.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Luokassa olevien kalusteiden uudelleen järjestely on vaivatonta.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Kalusteet ovat ergonomisia.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Tilojen estetiikka (värimaailma, esineiden muotoilu jne.) on houkuttelevaa.	☐	☐	☐	☐	☐
14. Tilojen valaistus on riittävä.	☐	☐	☐	☐	☐
15. Tiloissa on huomioitu (WLAN, sähköpistokkeet ym.) kannettavien laitteiden käyttö.	☐	☐	☐	☐	☐
16. Käytän tiloissa omaa tietokonetta ja/tai tablettia.	☐	☐	☐	☐	☐
17. Käytän älypuhelimia oppituntien aikana.	☐	☐	☐	☐	☐
Avoimia kommentteja tiloista.					
Kiitos osallistumisesta!					

Liite 2. Haastattelulomake

Haastattelurunko
1. Millaisia vaikutuksia uusilla oppimistiloilla on ollut motivaatioon? (luovuuteen, oppimiseen ja keskittymiseen)
2. Mitä asioita muuttaisit tiloissa ja miksi?
3. Mitä teet uusissa oppimistiloissa? Kerro missä muissa paikoissa opiskelet?
Tilojen tarjoumat
4. Löytyykö tiloista oppimisessa tarvittavat välineet? (mitä välineitä puuttuu/on liian vähän? Onko piirrustuspintoja tarpeeksi?)
5. Mikä on mielipiteenne tilojen estetiikasta? (värimaailma, kalusteiden asettelu, tilan koko ja muoto, jne...?)
6. Mikä ovat mielipiteenne luokkien ergonomiasta ja onko tehdyt ratkaisut hyviä työpajatyöskentelyyn? Mikä on tilojen suosikkiesineesi, perustelet?
Tyytyväisyystekijät

7. Mihin asioihin olet tyytyväinen uusissa oppimistiloissa/mihin et?
Miten tyytyväisyyteen voisi vaikuttaa?

8. Onko mielestänne tilojen valaistus, lämpötila, ilman vaihtuvuus, siisteys, jne. riittävät?

9. Tukeeko tilat omien laitteiden käyttöä (älypuhelin, tablet, kannettava tietokone ym.)
Miten usein käytät kyseisiä laitteita oppitunneilla ja millaiseen tarkoitukseen?

Muita esille tulleita asioita.

Kiitos vastauksista!

Liite 3. Havainnointipohja

Havainnointipohja

Havainnointipaikka: _____ Havainnointiaika: _____

Osallistujat: _____ Oppitunnin aihe: _____

Miten tilassa liikutaan ja millaisia asioita havaitaan siirtymävaiheissa työstä toiseen? Muutetaanko tilan järjestystä oppitunnin alussa/aikana? Mitä välineitä siirretään?
Millaista vuorovaikutus on (vertailukohtana perinteinen luokkatila)? Onko luokassa olijoilla nähtävissä vakiintuneita tilankäyttötapoja?
Mitä ja miten välineitä/kalusteita käytetään ja mitä ei käytetä?
Häiriötekijät tai muut mahdolliset oppimista haittaavat tekijät? Tilan tunnelma ja moniaistiset kokemukset.

Opiskelijoiden reaktioita/kommentteja tiloihin tai esineisiin liittyen.
Omien kannettavien tietokoneiden, tablettien ja älypuhelimien käyttäminen tunnilla.
Muut havainnot.